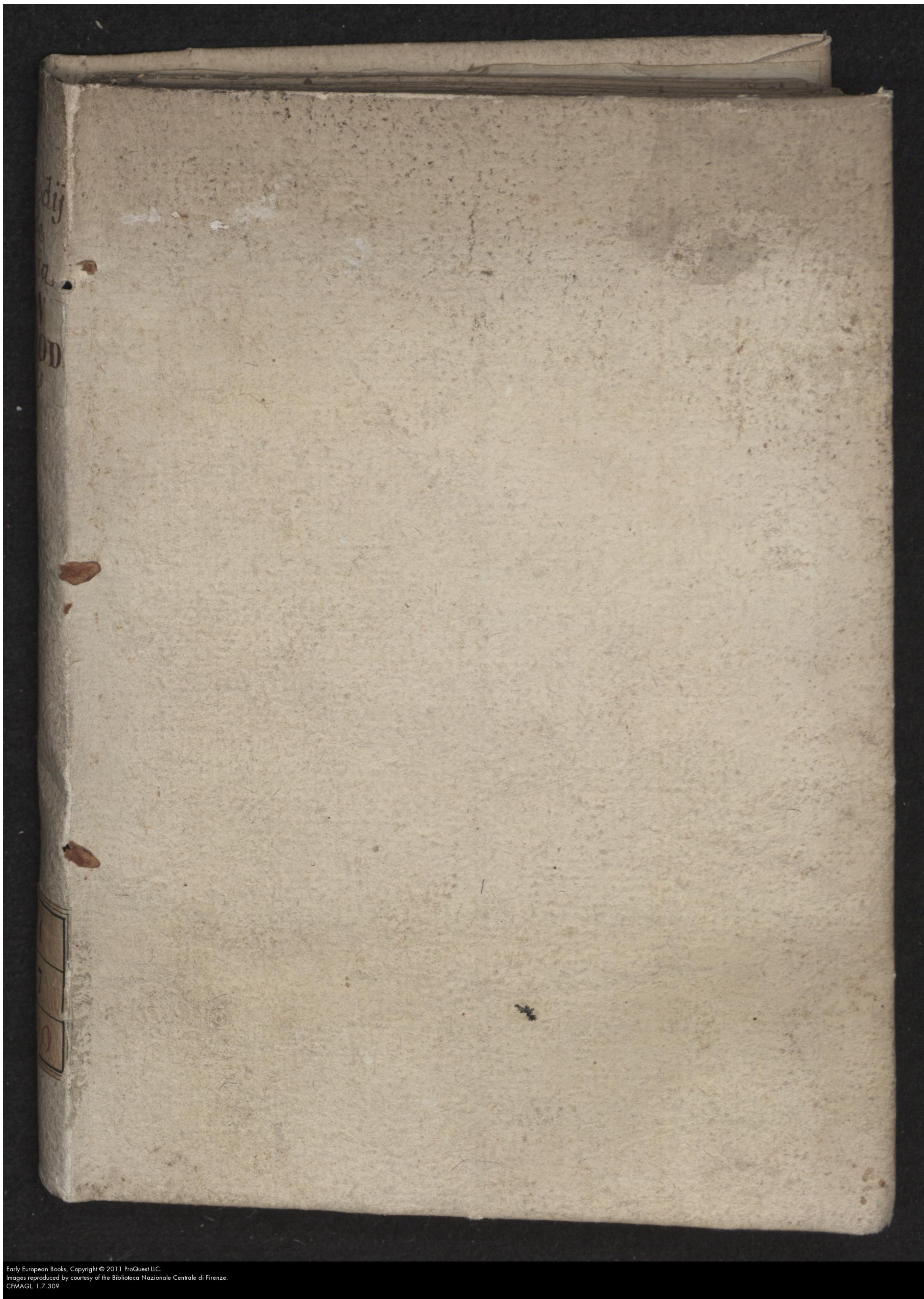
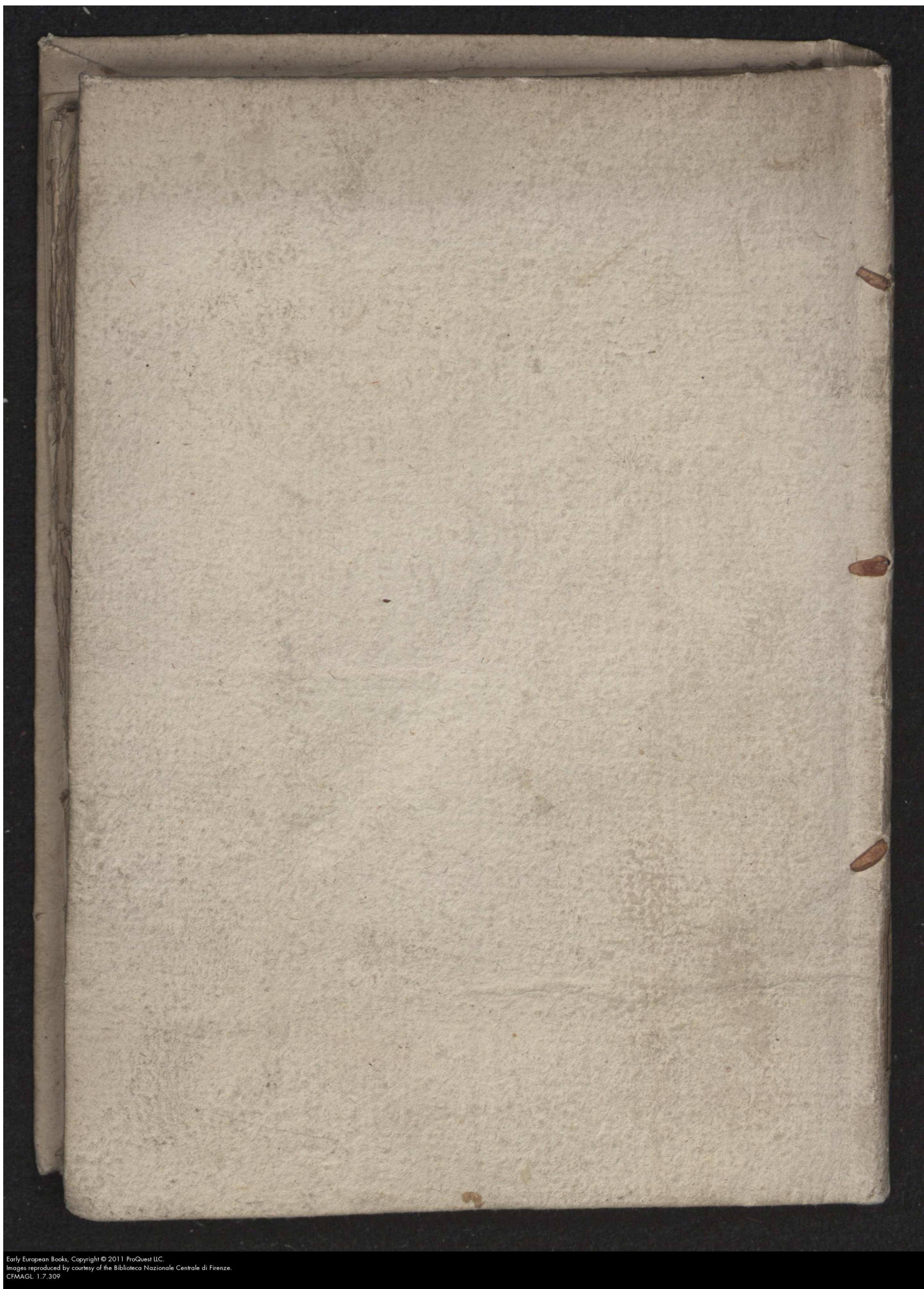

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

1. 7. 309

M. 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

XV
RHOD

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

IOANNIS RHODII DE ACIA DISSERTATIO AD CORNELII CELSI MENTEM.

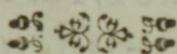
PATAVII
Typis Pauli Frambotti,

clↄ Iↄc XXXIX.
Superiorum permissu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

ILL^MO ET EXCELL^MO DOMINO D. CHRISTIANO FRISIO, TOPARCHÆ IN KRAGERVP, EQVITI AVRATO, REGIO CANCELLARIO, ET REGNI DANIÆ SENATORI.

Gregiè apud Stobæum in Archelao Euripides:

τὸ λέγειν
οὐ δεινόν ἐστιν, εἰ φέροι τινὰ βλάβην.

Gravis quidem cenſura, verùm prudentiæ plena: cui ſtudioſâ officii culpâ me facilè obnoxium putarem, dum ſublimes ingentis animi tui curas à gravioribus negotiis ad hæc ſtudia in umbra educata avoco; niſi perſpectus mihi tuus ille Genius, verę Beni-

ni-

nignitatis ſolidæque Prudentiæ poſſeſſor, variæque Eruditionis amicus, paratiorem dudum intempeſtivæ compellationis indulgentiam ſponderet. Quanquam enim propitio Muſarum contubernio eâ ſedulitate ampliaſti raras Naturæ dotes, eâ ingenii moderatione Minervæ ac Marti litaſti, ut quoniam fortiter & prudenter geſſiſti omnia, maturo AVGVSTISS. REGIS CHRISTIANI IV judicio credita ſit tuis conſiliis maximarum rerum cura: nunquam tamen parandis ſervandiſque publicę tranquillitatis pręſidiis ita invigilas, quin animum negotiis circumſeſſum literis amœnioribus quandoque laxes, quin gravioribus firmes. Neque Tibi ſoli hanc laudem vindicaſti; ſed plurimorum quoque animos in hęc ſtudia invitas eâ digna-

tio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

tione; ut exactam teneas eorum rationem, qui domi foriſque Virtuti ac Literis ita operantur, ut Sapientiam rerum omnium dominam aſsectantes ſummorum virorum ſententias non reformident. Quorum egregii conatus ne adverſis vitæ fluctibus frangantur, eâ animos ad magna ſurgentes liberalitate foves, eâ integritate provehis & attollis, ut glorioſiſsimo tanti moliminis fructu, non ſui ingenii, ſed tuæ Virtutis vocibus, eum Te prædicent cenſeantq; omnes, in cujus manu ſitum, bonorum ingeniorum fata temperare. Domeſticum mihi exemplum eſt, ne foris quæram. Nam cùm publicis neceſsitatibus, tum fortunæ noſtræ privatæ, animo verè provido conſuluiſti. Cujus beneficii ut conſpectior ſit memoria, quâ ſoles admiſsio-

num

num facilitate tuis auspiciis tuique nominis splendore exile hoc ingenii mei monumentum patere ad plurimorum notitiam pervenire. Votis quidem sunt hæc longè inferiora, si limatioris judicii specimen exigis; sin affectus ingenui aut venerationis speciem, tuâ humanitate non indigna. Sed neque tam ad judicii tui sinceritatem exiguntur ista, quàm à tuo patrocinio non exiguum sibi auctoritatis incrementum pollicentur; licet utrumque à tuo animo, ut aliarum virtutum sic veritatis præcipuè amantissimo, bonâ fide sperari possit. Nullus enim Tibi labor unquam, Vir Maxime, pectus lassat, quin apud literarum consultos novis beneficiorum occasionibus benè merendi materiam cumules, qui bonas Artes in oculis, in animo geris; qui eum

Sa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Sapientiæ Myſtis locum præbes, ut literæ ſeneſcentes ſub Te ſpiritum et ſanguinem receperint.

Creſcite Virtutes, fœcundaque floreat ętas.
Ingeniis pateat campus, certuſque merenti
Stet favor; ornatur propriis induſtria donis!

Verùm, ut ad modeſtiam tuam maximæ Virtuti cognatam hæc mea infra honoris tui faſtigium ſeſe ſubmittat tot præclarè geſtorum commemoratio, cui impar verborum mediocritas; Benignitatem tuam officiosè obteſtor, Schedium hoc inconditum ab animo eximiæ Virtutis tuæ admiratore, non à cultu, æſtimes. Quod grati animi indicium utinam ita felici, quàm congruente, doctiſſimi Imperatoris omi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

omine Tibi nuncupo: ἐὰν μὲν ἔχῃ τι δεξιόν, αὐτός τε ὁ λόγος εὐτυχεῖ, καὶ ὁ ποιητὴς αὐτοῦ τῆς παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς ψήφου τὴν μαρτυρίαν προσλαβών. Eam præclaræ mentis gloriam ut bono publico, ad liberalium disciplinarum incrementa, Tibi literatorum tutelę cœlestis providentia nullo temporum silentio producat, Deum Opt. Max. veneror. Patavii Cal. Aug. cIↄ Iↄc XXXIX.

Amplissimo Nomini tuo
devinctissimus

Io. Rhodius.

LECTORI BENEVOLO.

QVi duraturum seculis opus moliuntur, plerique vel ejus magnitudine succumbunt, vel, si eidem sufficiunt, ingenii libidine propositum sibi finem transgrediuntur. Illud quidem famæ discrimine, hoc judicii. Alterutrum mihi ne contingeret, cœptam alieno quàm meo veriùs consilio telam defunctoriè pertexere maluì, quàm morosè nimis omnia consectari, quæ πολύμιτον *hoc argumentum postulare videbatur. Hinc tam inopinata, quàm protrita, parum grata animo meo fuerunt. Recentiores etiam, primi apud Romanos Medici consilio, in his defraudare iniquum duxi, quæ vel repererunt, vel rectè secutì sunt; & tamen ea apud Antiquiores posita Auctoribus suis reddere studui. Eruditionis testimonium si non merentur isthæc; benevolentiæ saltem petunt, imò exspectant. Quam si libens præbueris, hæc talia erunt, mi Lector, qualia favendo volueris; fortasse meliora, nisi Amici ea, quibus mora utilior erat, penè convicio in lucem traxissent.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Noi Reformatori del Studio di Padoa

HAuendo veduto per fede del R. Padre Inquisitore di Padoa, e per relatione del Segretario nostro, che nel Libro di Gio. Rodio intitolato De ACIA non si troua cosa alcuna contra la Santa Fede Cattolica, Prencipi, & buoni costumi; concedemo licenza che sia stampato: douendosi osseruare quanto per legge in proposito di stampa, e consignarne vna copia per la Libraria publica. In quorum fidem &c.

Dat. à 25. di Feb. 1638.

{ Nicolò da Ponte Reformator.
{ Pietro Foscareno Reformator.
{ Aluise Valaresso Cau. Reformator.

Aluise Quirini Segr.

Reverendissimi S. Theologiæ Magistri F. Antonii Vercelli Inquisitoris Patavini mandato Dissertationem Ioan. Rhodii De ACIA perlegi. In qua nihil pietati Christianæ, aut bonis moribus adversum deprehendi. Imò variâ eruditione lucem & lectionem mereri censeo.

Patavii Die XIX. Ianuarii cIↃ IↃC xxxix.

D. Iac. Philippus Tomasinus, Collegii Patavini Theologus & D. Georgii in Alga Venetiarũ Canonicus Secularis.

Opus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Opus præſens, cui titulus eſt Io. Rhodii Diſſertatio de Acia &c. chartarum in 4. num. 120. cuius initium Verè . *& finis* ſeruare. *fuit per adm. R. D. Iacobum Philippum Tomaſinum Doctorem Sac. Theologiæ, Collegii Patauini, Congregationis S. Georgii in Alga viſum, et optimè conſideratum, ut in ſupraſcrip. atteſtatione. Quare cùm nihil contra Eccleſiam, & Principes, nec non bonos mores contineat, fuit pro impreſſione admiſſum ac approbatum*

Die xx. Ianuarij clↄ lↄc xxxix.

Ita eſt Ego Fr. Antonius Vercellus à Lendenaria Inquiſitor Generalis Paduæ manu prop.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

INDEX
CAPITUM.

SYL-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

SYLLABVS
AVCTORVM.

Bar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Fran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

SYLLABVS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

ELENCHVS
Rerum, ac Verborum.

La-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

χρι-

Ana-

Fi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

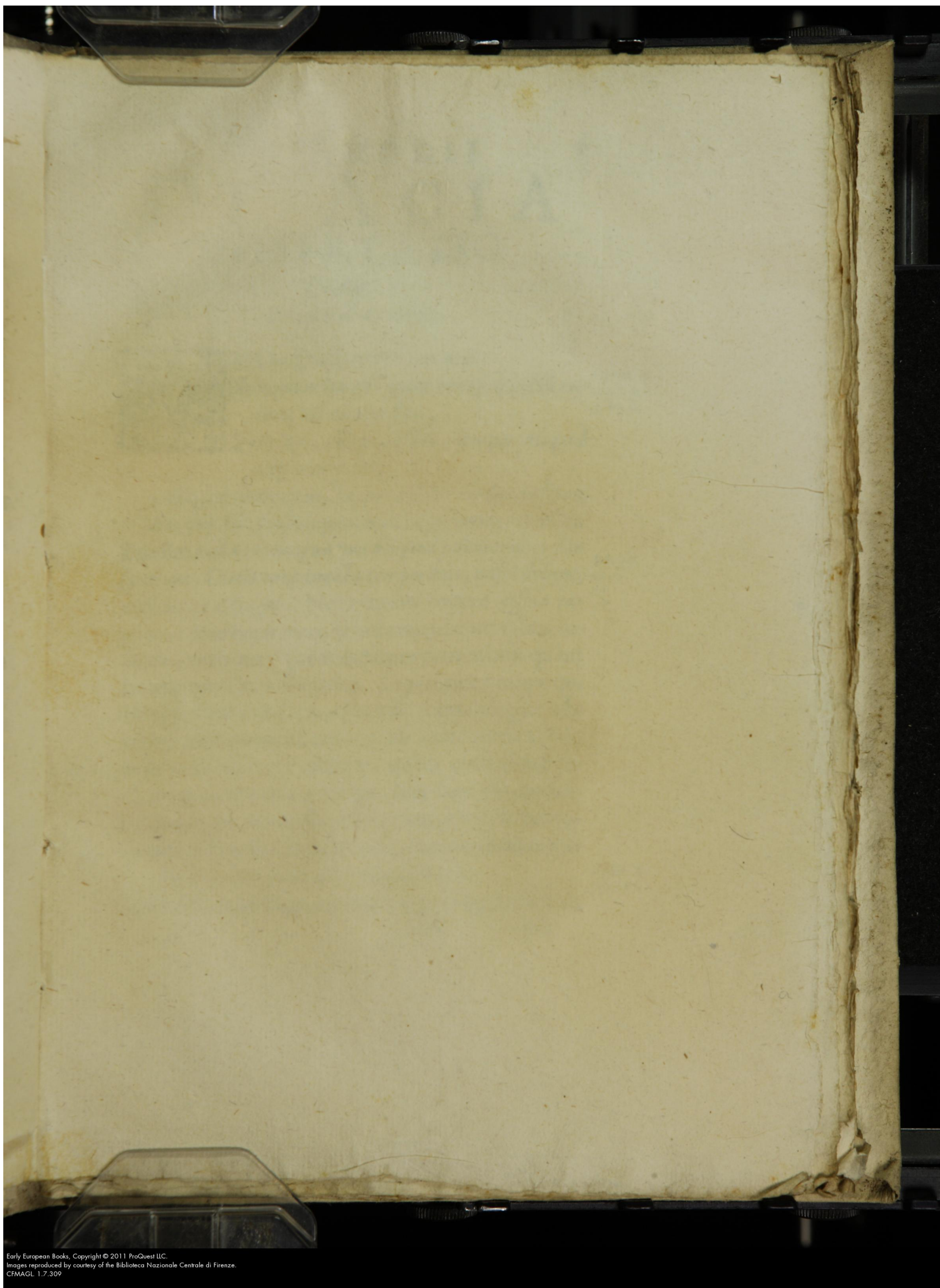
Mol.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Τετ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

IO. RHODII
DE ACIA
DISSERTATIO.

CAP. I.
Scriptionis Occasio.

Erè ac prudenter Comicus:

Nunquam ita quiſquam benè ſubductâ ratione ad vitam fuit, Terent. Adelph. Act. 5. Sc. 4.

Quin Res, Ætas, Vſus, ſemper aliquid adportet novi,

Aliquid moneat: ut illa, quæ te ſcire credas, neſcias;

Et, quæ tibi putâris prima, in experiundo repudies.

Etenim *nulla res magna non aliquod habuit ruinæ ſuæ ſpatium. Certis eunt cuncta temporibus, naſci debent, creſcere, exſtingui.* Nec tantùm *corpora noſtra rapiuntur fluminum more*: Voces etiam cum rebus caducæ; verborumque volantium non minùs quàm hominum fata volvuntur. Experimur nempe qui inter peritura vivimus, quantâ rerum caligine obtenebretur quotidiè animus ad diuina formatus, non tam ſui imbecillitate, quàm obſcuritate rerũ, in quas penetrare nititur. Nec ſanè alia de cauſa, quàm quòd vetuſtas obliteratis primis inventoribus eas hominum notitię ſubduxerit. Quid mirũ? Sen. Ep. 91. 71. 58.

Mors etiam ſaxis nominibusq; venit. Auſon. Epigr. 35.

Etſi verò, ut in Argumento lib. 5. Hippocratis de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Fractur. eruditè Galenus, aliud reverâ OBSCVRVM fit; aliud ob id præcipuè, quòd multa sint Auditorum genera: nihil tamen naturâ etiam perspicaces ac eruditos magis fatigat, quàm vocum ex affinitate Ambiguitas. *Communia enim Nomina*, ait idem, *auditorem confundunt. Fallunt etiam verba, vel regionibus quibusdam magis familiaria, vel artium propria*. Hinc nata nobilis inter Viros in Hispania celeberrimos de ACIÆ Materia quæstio Medicorum magni nominis ingenia ætate nostrâ variè exercuit. Et licet ea disputatio in manus nostras nondum pervenerat, dum tamen Latinorum Medicorum Principi Cornelio Celso, quâ licuit industriâ, ad Bibliothecæ Vaticanę, Venetę, Florentinę, Mediolanensis, Vrbinatis, aliorumq; melioris notæ codicum calamo scriptorum fidem restituto, breves in abstrusiora ejus loca Notas per otium meditor, en meas quoque cogitationes, non rei novitas, nec dissentiendi libido, sed unum veritatis studium, in difficillimæ hujus rei investigationem compulit. Verba CELSI ex Codicibus emendatioribus hæc sunt: *In his verò quæ glutinantur duplex curatio est. Nam si plaga in molli parte est, sui debet, maximeq; si discissa auris ima est, vel imus nasus, vel frons, vel bucca, vel palpebra, vel labrum, vel circà guttur cutis, vel venter. Si verò in carne vulnus est, hiatq;, neque in unum oræ facilè attrahuntur, sutura quidem aliena est. Imponendæ verò Fibulæ*

Gal. de Diffic. Respir. Lib. 1. C. 2.
Quintil. Inst. Orat. L. 8. C. 2.

De Re Medica. L. 1. C. 26.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

bulæ sunt (ἀγκτῆρας Græci nominãt) quæ oras (paulum tamen) contrahunt, quò minus lata posteà citatrix sit. Ex his autem colligi potest, id quoq; quod aliâ parte dependens, aliâ inhærebit, si alienatum adhuc non est, Suturam, an Fibulam postulet. Ex quibus neutra antè debet imponi, quàm intus vulnus purgatum est, ne quid ibi concreti sanguinis relinquatur. Id enim & in pus vertitur, & inflammationẽ movet, & glutinari vulnus prohibet. Ne linamentum quidem, quod supprimendi sanguinis causâ inditum est, inibi relinquendum est. Nam id quoque inflammat. Comprehendi verò Suturâ vel Fibulâ non cutem tantùm, sed aliquid etiam ex carne, ubi suberit hæc, oportebit, quò valentiùs hæreat, neque cutem abrumpat. Utraq; optima est ex Acia molli non nimis torta, quò mitiùs corpori insidat. Utraq; neq; nimis rara, neq; nimis crebra injicienda est. Si nimis rara est, non continet. Si nimis crebra est, vehementer afficit: quia quò sepiùs acus corpus transuit, quoq́ue plura loca injectum vinculum mordet, eò majores inflammationes oriuntur, magisq; æstate. Neutra etiam vim illam desiderat: sed eatenus utilis est, quâ cutis ducentem quasi suâ sponte subsequitur. Ferè tamen fibulæ latius vulnus esse patiuntur. Sutura oras jungit, quæ ne ipsæ quidem inter se contingere ex toto debent, ut si quid intus humoris concreverit, sit quà emanet. At enim filo hîc opus Ariadneo, cujus ductu de perplexis Labyrinthi flexibus sese feliciter sententię incerti expediant. Quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

[*Meth. Med. L. 2. C. 1.*] verò ductor Galeno doctore tutior, qui in usu Nominum claritatem quasi metam proponit: in qua [*Ib. Lib. 1. C. 5.*] pręcipuè doctrinę vis est. Quam quidem ab ipsis [*Ad Thrasyb. C. 32.*] qui ea imposuerunt petendam rectissimè præcepit idem. Hoc verò quanti sit usus ac judicii, declaravit Arrianus de Epicteti Disputationibus Lib. I. Cap. 22. παιδεύεσθαι ἐςὶ, μανθάνειν τὰς φυσικὰς προλήψεις ἐφαρμόζειν ταῖς ἐπὶ μέρους οὐσίαις καταλλήλως τῇ φύσει. *Erudiri est, discere notiones naturâ insitas rebus singulis accommodare naturæ congruenter.* [*Iul. Scalig. de Caus. Ling. Lat. L. 1. C. 1.*] At quoniam officium interpretandorum Autorum Grammatici non est, sed sapientis, pro cujusque rei captu: non malè [*De Diebus Decretor. L. 1. C. 4.*] censet Magister *de Nominum rectitudine disputare Dialectici esse; Rhetorum, & Grammaticorum inspicere, Nomen an in usu sit.* [*Comm. 2. T. 39. Progn. Hipp.*] Compendio tamen. quandoquidem *studendum Nominibus tantum, quantum ad illustriorem significationem eorum quæ dicimus, ex illis juvari possis. De Nominibus enim pugnare,* [*De Puls. Differ. Lib. 3. Cap. 1.*] *neque ullum hîc modum facere, & multum laborare, solidosque implere libros maximos hisce præstigiis, nec necesse est, nec par, nec veniâ dignum videtur.* [*Ib. Lib. 1. C. 1.*] pręsertim, quoniā *omnino ad rerum cognitionem nihil Nomina referunt, tantùm ad docendum conferunt.* Igitur *justum est, ut obscura Nomina in dubio relicta* [*De Loc. aff. L. 2. C. 7.*] *inutilia reputentur, perinde ac si nunquam scripta fuissent: quæ verò clara sunt, judicentur non* RATIONE *tantùm, sed multo etiam præcedente* EXPERIMENTO. [*Inst. Orat. L. 1. C. 6.*] Sermo enim ex Quintiliani decreto constat Ratio-

ne,

ne, Venuſtate, Autoritate, Conſuetudine. Hiſce ego adductus non tam eorum ſententiæ adhærebo, qui literaturæ caſtigatiori, quàm qui valetudini tuendæ, præſunt. Siquidem non aliunde quàm ex opinione par eſt naſci controverſiam. *De Differ. Pulſ. Lib. 3. Cap. 1.* Cujus ſcrupulum ut commodiùs eximam, ſummatim delibatâ per ſingula capita aliorum ſententiâ, Galeni conſilio cuiuſque rei Differentias, quot ſint numero, qualeſq; ſpecie, pro meis viribus rimabor. Neque aliter exigit vocum ratio, quæ dubiâ primo conſpectu Celſi oratione graviſſimæ liti, necdum literatis conteſtatæ, opportunitatem ſuppeditârunt. Nolo tamen hîc divinando liberiùs dubiis conjectationibus pondus addere. Medici plerunque mihi partes depoſcam, Philologi ſæpiùs; nec quandoq; pigebit Galeni exemplo Grammatici perſonam ſumſiſſe; interdum Antiquitatis memoriam breviter colligam, non affectatâ ſermonis diligentiâ, eo ordine, quem impetus dederit; ut firmato diſſenſionis ſtatu, pro ea parte æqui rerum arbitri pronuncient, quę amiſſum verbi uſum à fugientis ævi injuria noſtro ſæculo vindicaverit. Animo interim hæreat aureum Philoſophi monitum: τὸ ἀκριβὲς οὐχ ὁμοίως ἐν ἅπασι τοῖς λόγοις ἐπιζητητέον, οὐδ' ἐν τοῖς δημιουργουμένοις. *Ethic. Nicom. Lib. 1. Cap. 3.* *Exacta tractatio non ſimili modo in unoquoq; genere exquirenda eſt: quemadmodum neque in Artium opificiis.*

CAP.

CAP. II.

Totius instituti summa.

De Anat. adm. L. 6. C. 13. Com. 2. T. 39. Progn. Hipp.

QVę verò tantæ de vocula contentionis necessitas? Satiúsne esset, Nominibus neglectis Galeni præcepto tempus supervacuũ ad studium rerum meliorum conferre? Audi Stoicę Sapientię inter Latinos Principem: *Hoc puta rerũ naturam dicere. Ista, de quibus quæris, omnibus eadem sunt. Null i dari faciliora possunt, sed quisquis volet, sibi ipsi illa reddet faciliora.* Opus hercle arduum. Neq; enim de re levi, sed de usu, maxima lis est. Etsi enim nihil filo exilius, quod secundùm Varronem minimum in vestimento hilum: eo tamen hîc erit loco, ut non minimum sibi vindicet in sanandis vulneribus. Quorum Methodum licet tradendam potiùs censuerit Galenus, quàm de nominibus anxiè contendendũ: id tamen sine exacta vocis notitia vix Medico integrum erit. Collato pede de ACIA certatur, duce Romano primi ordinis Cornelio CELSO, cui & hujus rei & seculi illius reliquię debentur. Controversiæ hujusce causam Materię diversitati in Fibula potissimam rectè adscripsit Hier. Fabricius ab Aquapendente, cujus item varia species est, plerisque non minus ignota ac Materia: solus autem, qui eruditis innotuit, Vsus, singulis cujuscunque generis communis, utramque hîc discernit. Nimirum quælibet sui ge-

Sen. Epist. 91.

De Ling. Lat. L. 4.

Meth. Med. L. 4. C. 4.

Operat. Chirur.

generis ſeparata conſtringere. Quoniam itaque propter raritatem de Fibula inter Autores parum conſtat, ac ferè voce tenus; nomen ejus, conſilio veriùs quàm caſu, non unius ſenſus, jure primum diſputationis locum occupat. *Quod enim*, ut alicubi Philoponus, *maximè rem cauſamq́ continet illud eſt, ut Nominis communio, quam Æquivocationē dicimus, diſtinguatur atq́ explicetur.* Ideoq; *ne quidquā aliorſum ac dictū fuerit accipiatur, ſed omnia in promptu ſint definita atq́ explicata, maximè neceſſarium videtur eſſe, ut accuratè ſingula Nomina quæ de re dicantur, in præſentia definiamus.* Sed Medicorum arbitrio potiùs, quibuſcum hîc ratio eſt, quàm Grammaticorum, qui Nominibus dum ludunt ſæpè luduntur ipſi, nec tam ex uſu, quàm appellatione, de vocum convenientia judicium ferunt. Galen. de Hippocr. Placit. L. 4. C. 3.

CAP. III.
FIBVLÆ Notatio, Deſcriptio, ac Differentiæ.

CEterùm, quoniam ſuæ de Acia opinionis fundamentum ponunt omnes Fibulam, quam ipſa ex parte conſtituit; quænam hæc fuerit prius diſpiciendum, quàm Aciæ notitiam proſequamur. FIBVLA igitur vox origine Latina, Sabinis olim *Fiſula*, teſte Clariſſ. Io. Meurſio, ab antiquo *Fibo*, quemadmodum à Synonymo ejus *Figo* veteribus *Fixula*, apud Feſtū, & notāte doctiſſimo Exercit. Critic. Part. 1. C. 5. & Part. 2. C. 3.

Treb. Poll. 207. c. 18. Is. Casaubono *Figula*, appellationem habet; vel à findendo, ut derivatione satis longinquâ refert Iul. *Exerc. 329.* Scaliger, *quasi findat illud, quod perforat*: quidquid de Græco φίβλη à Ligando post Isidorum *Orig. Lib. 19. C. 33.* commenti fuerint Hugutio, Papias, eiusdemq; ordinis cæteri; quod Æmilius Portus, eruditis ad Suidam Notis veriùs Latinum agnoscit. Ea universè quodvis notat instrumentum connexioni aptum; *De re rust: Lib. 1. C. 6.* unde & Columellę *Fibulari* idem quod jungi. At sigillatim quemadmodum ratione Vsus Materiâ et Formâ distinguitur, sic etiam Nomine. Altera Simplex est, altera Mixta. Simplex vel Civilis, vel Medica. Civilis in Architectonicam, & Vestiariã dividitur; Medica in Anatomicam, & Chirurgicam. Mixta peculiariter Gymnastica sive Comica vocari potest.

CAP. IV.
FIBVLA ARCHITECTONICA, eiq; cognatæ tanguntur.

VNius autem vocis quum vna tantùm significatio sit propria & princeps, cetere aut communes, aut accessoriæ, aut etiam impropriæ; ex harum, quas modò recensui, numero Analogiæ ratione agmen ducit ceterisq; facem quasi præfert ARCHITECTONICA; cujus expressè meminit Vitruvius Lib. 1. Cap. 5. & Lib. 10. Cap. 2. ad quam reliquæ omnes reducendæ. Eaque Lexicographorum

vulgo

vulgo Ferramentum est, quo tigna conjunguntur. Quod etiam comprobasse videntur nonnulli, qui *Confibulam* quoque ferrum dicunt, quo lapides quadrati, & tigna inter se conjunguntur: quamvis Cato scribat Fibulis & Cõfibulis ligneis arbores cõprimi, si dehiscãt. Clariùs in Aduersariis Turnebus: *Confibulæ sũt tãquã duplices fibulæ, quæ si quãdo quid hiet & aperiatur, ad constringendũ utrinque & comprimendum adhibentur, interpositis & intercalcatis etiam cuneis*. Inde *Confibulare*, quod apud Isidorũ in Glossis notauit eruditissimus Salmasius. Hugutio exposuit simul fibulare; quemadmodum vetus Glossa *Affibulare* fibulas colligare. Plerique huius Fibulę autorem sibi constituunt de Bello Gallico Cęsarem. Distinctiùs eodem fundamento Hadr. Iunius in Nomencl. & Gulielmus Philander ad Vitruvii Lib. 10. Cap. 2. Axiculum, siue subscidiculã, aut clauum putant, qui per tignorum capita trajicitur, ut ea contineat, utque deduci possint, quò imę partes divaricentur. Paucis, sed verè, *Fibulas* hîc intelligit Turnebus *copulas & paxillos, quibus trabes ad tigna fixæ tenebantur*. Hinc Lipsius acerrimi judicii vir, probans Iulii Scaligeri de Talea opinionẽ, Fibulas ait velut ligneas anchoras immissas ad ligandum. E ligno duriore eum clavum fuisse existimat Hieron. Magius; quẽ Fabritius ab Aquapendente vulgo *Clavem* appellari monet. Huic fortasis parum dissimilis erat surculus quasi pedalis de te-

De re Rust. Cap. 12.
Lib. 8. C. 6.
Not. Tertull. de Pal. 124.
Lib. 4.
Adu. Lib. 24. C. 30.
Poliorcetic. L. 2. Dial. 5.
Miscell. L. 4. Cap. 20. Operat. Chirurg.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Rei ruſt. L. 1. Cap. 40. nero-ramo ex utraque parte ęquabiliter pręciſus, quem apud Varronem alii *Clavolam*, alii *Taleam* appellant. Alii, nec ſine ratione forſan, *Clavum* malunt: quum Oribaſius de Machin. Cap. 4 doceat Fibulas infixas clavorum uſum pręſtare; & Fibulas quidã ad Com. Iul. Cęſar. interpretetur *Clavos Trabales*, qui ex Pontis Ichnographia conſpicui sunt. *Comm. in Gal Meth. Med. Lib. 3. Cap. 4.* Idem doctiſsimo Galeni interpreti Fabio Pacio etiã placuiſse video, cui περόνη clavus eſt, aut pręlõgũ quiddam teres, quo aliquid ſimpliciter perforatur. quia Gręcis πείρω Trãsfigo, ſive Trãſeo, & Homero περονάω Fibulâ quaſi trajicio; unde forſan Inſubribus hodiè fuſcinula *Pirone*; itẽq; tignorũ junctura in Triſpa- *Lib. 10. C. 2.* ſto, appellata Vitruvio *Fibulatio*, Danieli Barbaro *Lib. d. Cap. 12.* Cõmentatori Italo *Perone*. Alio pręterea ſignificatu idẽ Vitruvius in Machina Cteſibica Fibulam exponit, per quã penula cũ catino cuneo trajecto coagmentatur, hoc eſt, uti cũ Scribonio Largo loquar, *Compoſ. 271.* adplumbatur, ſive ferruminatur, aut jungitur, & ſolidatur; ut benè Vitruvium verterit Barbarus Italico ſermone, *ſtagnato e ſaldato*; itemque Germanico Gualtherus Rivius, *Gelötet*, *Verlötet*. Dubium verò ſeſe circa Fibulam oſtendit Mathematicus ſuâ ętate inſignis Ioan. Iucundus in Librum 4. Comm. Cęſaris; tametſi pontis formâ, Henrici Glareani sẽtentiâ, pleraq; Cęſaris verba luculẽter exprimat. Nec *Ex. 329.* Aldus cũ ſua Accademia Iulio Scaligero ſatisfecit. *De Caſar. praſt. L. 1.* Et meritò in re Franciſci Floridi judicio difficillima.

lima. Iucundo tamen Andreas Palladius post Iul. Scaligerum lucem attulit. Sed & Fibulationem Machinę apud Vitruvium Lib. 10. Cap. 2. adscripto Fibulę nomine, quam ejusdem Libri Cap. 4. Clavum dixerat, funibus orbiculatim circumvolutis in schemate ad Autoris mentem verè expressit Iucundus. In hunc ferè modum Franc. Lucius Duratinus in Onomastico Vitruviano scribit Fibulam esse instar Anuli. Nec aliud voluisse apparet Andr. Palladium, quando Fibulas reddidit sermone Hetrusco *Legature*; quamvis specie ligneas delineârit. Hoc sensu Turnebus: *Fibulæ apud Catonem Cap. 31. sunt, quas ab Herendo Galli Heraces appellant, quibus aliquid alligatur*. Cato eas tamen vult, quarum ad oleam cogendam in pręlo vsus est. Vtrasq; etiam muri frontes inter se mœnibus taleis oleagineis ustulatis, quemadmodum fibulis, colligatas ęternam habere firmitatem tradit Vitruvius. Quem de Clavibus ac Fibulis interpretatur Philander, trajectis veluti transtillis per trabium capita. Talem depinxit Sebastianus Serlius Architect. Lib. 7. Cap. 75. cũ quo in ipsius Indice cõsẽtit Vincentius Scamozzius. Vitruvium autẽ explicauit optimè Ioa. Bapt. Caporalis Perusinus. Pręter enumeratos Vsus, Oribasio Fibula complures alios in Organis pręstat; inprimis continendi causâ in spatham ac radicem pertusam inseritur, eademq; ratione Axes servat immobiles, teste eodem, in Nilei Plinthio. Crura quoque or-

In Lib. 4. Comm. Iul. Cæsar.

Advers. L. 25. C. 10.

Lib. 1. C. 5.

Lib. de Machin. C. 4.

L. d. Cap. 8.

Scalig. Ex. 329. gani transuersa fibulis continentur. Sed & axis extremitatibus impacta rotarum modiolos cohibet. Fibulas prętereà adhibitas funibus deducendis, cõtrahendis, pertendendis, complicandis, cum vectibus, quibus ad hauriendos puteos evehendosque pontes hodiè utimur, docet Cęl. Calcagninus de re

L. 8 C. 1. Nautica. Anatomicis verò os Tibię Minus, quod

Lib. de Off. nat. Celso Sura, Hippocratis & Galeni temporibus usq;

Com. 2. Lib. de Fract. ad Iul. Pollucis ętatem Περόνη nominabatur, à simi-

Lib. 2. C. 4. n. 39. litudine Ferramentorum, quibus trabes in ædi-

L. 6. C. 104 ficiis combinantur; quemadmodum Æginetę for-

Vtr. Ling. Com. 398. san conjecturâ, pręter Ioach. Camerariũ Gręci sermonis suâ ætate peritissimũ, & Archangelũ Picco-

Theatr. Anatom. Lib. 4. Cap. 4. lomineũ, refert Clar. Doctor meus Casp. Bauhinus; etiã Hippocrati aliquoties brachii Radius. Hęc tamẽ

De Loc. in hom. proportio paulò remotior, nisi quàm figura magis

De usu Part. Lib. 3. Cap. 13. spectetur usus; quem Galenus Musculis, & vasis munimentum dicit; alii, quà Tibię alligatur. Quâ ratione apud Hesychium celebrem Grammaticum: Περόναι τὰ ἀντικείμενα τῇ κνήμῃ ὀςᾶ. *Fibulæ opposita tibiæ ossa.* Alienius verò est à pręsenti dissertatione, quòd

Loc. cit. Hippocrati vox hęc idem quod ossis appendix, sive protuberantia. Figurâ nihilominus non usque dis-

Gal. L. d. Cap. 10. & 11. similis est Architectonicę, nisi forsan minus teres: quod sanè parum ad usum. Verior Claviculę comparatio, quę scapulam clavi more firmat, ne in pectus prolabatur. Nec minor à Nomenclatura & usu Fibulę conuenientia per cetera discrimina elu-

cescit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

cescit. Quid enim aliud quàm Ἀγκτήρ, Fibulę appellatione notus in arcu majore sive balista chalybea eburneus seu osseus ille uncus aut hamus, qui epizygi immissus nervum retinet? Quid etiam ab eo habet usu diuersum illa, quâ clauduntur Libri, Italis *Fibbia*? Quid verò simile Enchiridio, in quo aliquid memorię causâ notatur, nisi forte quòd cōplicetur? Hac tamen notione apud Tertullianum reperiri Fibulā, reliquit amicus noster vasti ingenii Polyhistor Gasp. Barthius. A qua locutione parū abest Saxonum idioma, qui tabellas Alphabetarias vulgari sermone *Fibel* nominant: forsan quod hę vulgò in ea gente libelli formâ complicatiles. Fibulę figurâ atque usu affinius est, quod monet ibidem Barthius, hoc nomine insignitum Rationale, quod Aaron gestabat: quanquam Iudęorum Magistris potiùs sit ipsum pectorale, cujus quatuor extremę orę totidem ansulis epomidi affibulabantur sive adstringebantur. Nec aliter quàm similitudine quadam satis longè petitâ Fibulę nomen mereri videtur, quâ labentes mortuorum maxillę apud Hebręos continentur, fascia; quę veriùs capistrū est. Pestē porrò equis infensam doctissimus Leonardus Fuchsius populari veriùs Germanorum idiotismo, quàm rei similitudine, Fibulā appellavit. *Licet enim*, ut cum Tullio Sidonius, *novis rebus nova nomina imponere*. Sed hęc leviora. aliò namque tendit summę ratio, quam ferè omnem in eo Fibulę genere po-

Adversar. L.43.C.15.

Exod. 28. v.28.

Histor. Plā-tar. C.135.

Ep. Carm. 13.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

ponunt viri lectiſsimi, quæ in amictu celebris fuit: ut non planè alienum hîc fuerit minima quęq; perſequi; quandoquidem hoc argumentum evidentiæ gratiâ largiorem ſermonis uſum poſtulat.

CAP. V.
FIBULA VESTIARIA delineatur.

FIBULA igitur VESTIARIA Gręcis Περόνη, & Πόρπη, Etymologicis propriè eſt ornamentum cinguli, quâ per anulum pars cinguli retinetur, ad veſtem ſubligandam. Minutiùs forſan & accuratiùs, in Originibus Iſidorus: *quod pectus feminarum ornat; vel pallium virorum in humeris, cingulum in lumbis firmat*. Similiter vetuſtiſsimum Anonymi in Bibliotheca Ambroſiana Mediolani M.S: *Fibulæ ſunt, quibus pectus feminarum ornatur; à viris in humeris, ceu cingulum in lumbis portantur*. Quibus in ſuum Etymologicum translatis addit Papias: *Lunæ ſunt, nec ſtabiles*. Iure quidem in humeris. Etſi enim plerúque in dextro, nonnunquam tamen in altero herebāt, modò vetuſtioribus ſtatuis fidendum. Neque id ex Iul. Polluce obſcurum, apud quem legitur: ὁ χιτὸς χιτὼν περόναις κατὰ τὺς ὤμυς διῆρτο. *Tunica aperta fibulis circa humeros connectebatur*. Eo ferè modo in Apulejo Puer, qui Mercurium in Scena referebat, ephebica chlamyda ſiniſtrum tegebat humerum. Rem aperuit Sophocles:

Lib. 29. C. 31. *L. 7. C. 13.* *Met. L. 10.* *Trachiniis. v. 933.*

To-

Τοσαῦτα φωνήσασα, συντόνῳ χερὶ
Λύει τὸν αὐτῶν πέπλον ᾧ χρυσήλατος
Προὔκειτο μαστῶν περόνις. ἐκ δ' ἐλώπισε
Πλευρὰν ἅπασαν, ὠλένην τ' εὐώνομον.

Gulielmus Canterus Latinè:

Hæc cùm dixiſset, mox celeri manu
Veſtem ſuam ſolvit, quà aurea
Mamillas coercebat fibula, totumq; nudavit
Latus, ac ſiniſtrum humerum.

Ita Iacobus Dalechampius apud Atheneum λαγόνα τὴν ἀριστερὰν Metonymiâ elegantiore vertit *Siniſtri lateris fibulā*; veriùs Natatalis Comes, *Latus ſiniſtrum*. L.13. C.9.
Ritū hunc ſuggerit vetus Euripidis Interpres: αἱ λακεδαιμονίαι γυναῖκες ἐν τοῖς ἀγῶσι μονοχίτωνες ἦσαν, ἐπόρπας ἐφ' ἑκατέρῳ τῶν ὤμων ἔχουσαι. *Lacænæ mulieres in certaminibus unicâ erant indutæ tunicâ, fibulas in alterutro humero habentes.* Quas hîc ἐπόρπας, paulò ante περόνας appellat. Hecuba.
De Tunicis Ælianus: τῶν δὲ χιτώνων, τὰ περὶ τοὺς ὤμους ἄχρι τῶν χειρῶν οὐ συνέῤῥαπτον, ἀλλὰ περόναις χρυσαῖς καὶ ἀργυραῖς συνεχέσι κατελάμβανον. Iuſtus Vultejus vir eruditus ſic interpretatus eſt: *Tunicarum verò eam partem, quæ eſt ab humeris uſq; ad manus, non conſuebant, ſed continuis fibulis aureis & argenteis conſtrinxere.* Mulie- Var. Hiſtor. L.1. C.18.
bres hîc innuere videtur Tunicas, quę erant manicatę: quamvis & tales olim viriles apud Carthaginenſes; ſed in Romanis pueris ob mollitiem ſuſpectę; etiam in viris. Autor mihi Agellius: *Tunicis uti virum prolixis ultra brachia, & uſq; in priores manus ac propè in digitos, Romæ atq; omni in Latio indecorum* L.7. C.12.

fuit

fuit. Et quidem ejusmodi Tunicę non solùm in humeris fibulâ committebantur, teste Iulio Polluce; sed usque ad infimam utriusque partis oram plerunque nodis ac fibulis stringebantur. Fibulam

L. 10. C. 2. quoque esse vinculum, quo mulieres fluentem retrò vestem subnectunt, in Vitruvium annotat Philander. Togam nempè ac muliebrem stolam, & Cingulũ ea subnectebat. Sed Fibulę etiam in Caligis usum ostendunt veteres statuę. Gręcis ea propriè videtur Ἐνέτη: quãvis aliã intellexerit Callimachus:

Ἄλλικα χρυσείῃσιν ἐεργομένην ἐνέτῃσι.

de qua suo loco clariùs. Nec Lunulas in Senatorum

Dier. Genial. Lib. 5. Cap. 18. Sat. 1. calceis aliud quàm fibulas fuisse eburneas, Lunę instar corniculantes, opinatur Alexander ab Alexandro, & Isacus Gangræus ad Iuvenalem. Lunula nempe illa fuit Ἐπισφύριον ἐλεφάντινον μηνοειδές. *Fibula in malleolo pedis eborea, specie lunæ*. Et rectè fortassis. Alios enim ligulis cretâ sutoriâ denigratis cal-

Comp. 208. Probl. 75. Qu. Ro. Sat. 7. ceolos aptasse significat Scribonius Largus. Imò, Arcadum more lunatos Plutarcho teste Patriciorũ calceos ejus utplurimum coloris fuisse satis declarat Iuvenalis: *nobilis & generosus*

Appositam nigræ Lunam subtexit alutæ.

Nec sanè Gangręus adeò culpandus videtur, dum Poetæ Lunam exponit Fibulam. Esto, quod contendunt quidam, Fibulas etiam non fuisse lunatas; & calceos plebi fuisse fibulatos; quamvis neque id ita certum, si credendum Scrib. Largo, qui floren-

te

te imperio vixit, imò, Poetæ ipsi, qui nigræ alutæ Lunam artificiosè opposuit, quemadmodum Theodorus Marcilius diligenter advertit. Nunquid iccirco forma Fibulę non fuit arbitraria? Novumné putemus, Nobiles à vulgo discerni voluisse semilunulę figurâ? Diuersa profectò Fibulæ ratio est in chlamyde, ac in calceamento: quanquam & ista non rarò luniformis visa. Vtriusque verò ut peculiaris fuit usus, ita quoque effictio; quam tamen ex antiquitate in ea hactenus sola observare licuit, cujus morsu indumenta fuisse unita extra dubium est; cujus etiam acus cardine veriùs quàm nodo mobilis potiùs canaliculo quàm vnco stringitur. Talem verò Fibulam nobilitatis olim extitisse indicē, testis Philostratus: nec solùm ornamento, sed usui etiam fuisse verè ostendit Benedict. Balduinus hoc Statii versu:

Iuv. Sat. 2.

De Vit. Soph. Lib. 2.

De Calc. antiq. C. 9. P. 55.

Primaq; patricià clausit vestigia lunâ.

Eò licet videatur spectare modus, quem è Zonara Hieronymus Magius repetit: *Patricios in urbe calceos gestasse adornatos corrigiarum inflexione & formâ literæ C*: longè tamen aliter scriptor Græcus, nisi C suppositum fuerit loco ρ lunati, cujus notâ Latinum e, literę c non multum dissimile, sæpius exprimitur. In quem errorem librario parum diligenti nec satis perito facilis erat Gręci characteris cum Latino affinitas, nostris etiam tēporibus familiaris. Zonarę verba sūt, interprete Hieronymo

Miscell. L. 3. Cap. 3.

Annal. To. 2. Pag. 14.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Volſio: *Patricii calceos urbanos geſtârunt, & corrigiarum implexione, & formâ literæ adornatos, ut à primis Senatoribus orti eſſe viderentur. Literã autem fuiſſe tradunt R, (τὸ γράμμα δὲ ῥῶ) ſive quòd ea apud Græcos centenarium numerum ſignificet, ſiue quòd prima nominis Romani ſit litera*. Iſidorus longè prior de his enucleatè: *Patricios calceos Romulus reperiit quatuor corrigiarum, aßutaq; Lunâ. Iis ſoli patricii utebantur. Luna autem in eis non ſideris formam, ſed notam centenarii numeri ſignificabat, quòd initio Patricii Senatores centum fuerint*. Hujus itaque teſtimonio, non ut aliis viſum Plutarchi, Fibulæ genus illud C literæ figuram exhibuit. Eos verò Caligis militaribus fuiſſe oppoſitos, diſertè oſtendit ſuâ in Antonium invectivâ Tullius: quibus Romani foris, ut domi ſoleis, utebantur. Fibulâ quoque Ocreas antiquos ſupra malleolum conſtrinxiſſe liquet ex Homero Poeta multiſcio, qui Ἐπισφύριον nominat:

Orig. Lib. 19. C. 33.

Philip. 2.

Ιλ. γ. 330.

Δῖος Ἀλέξανδρος Ἑλένης πόσις ἠϋκόμοιο

Κνημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε

Καλὰς ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας.

Gifanio Latinè:

Divinus Alexãder Helenæ maritus pulchricomæ
Ocreas quidem primùm circa tibias poſuit
Pulcras argenteis fibulis adaptatas.

Nec aliter Gallienus apud Trebell. Pollionem *caligas gemmatas annexuit*. Quin arma etiam com-

miſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

misit Fibula. Sidonius Apollin. ad Hecdicium: *alii de concavo tibi cassidis exituro flexilium laminarum vincula diffibulant*. Fibulam præterea apud Lusitanos Clypei fuisse manubrium ostendit Strabo: Ἀσπίδιον δ' αὐτοὺς δίπουν ἔχειν τὴν διάμετρον, κοῖλον εἰς τὸ πρόσθεν, τελαμῶσιν ἐξαρτημένον, οὔτε γὰρ πόρπακας, οὔτε ἀντιλαβὰς ἔχει. *Parvum quidem habent scutum duorum pedum diametro, in anteriora recurvum, loris fultum. neque enim fibulas, neque ansulas habet*. Locum hunc egregiè illustrat Hesychius, qui, quum dixisset, Πόρπαξ. ἡ λαβὴ τοῦ ὅπλου· *ansa sive manubrium in armis:* alibi clariùs, Πόρπη. ὁ ἀνοχεὺς τῆς ἀσπίδος, εἰς ὃ ὁ πῆχυς ἀνίεται. Fibula tandem capillitium continebat. Obvia sunt Luciani verba: πόρπη τις, ἢ ταινία τὸ ἄφετον τῆς κόμης συνδέουσα. *aliqua fibula, vel tænia comam diffluentem colligans*. De hac fortè Virgilius:

L. 3. Epist. 3.

Lib. 3.

Dial. de Domo.

fusos ceruix cui lactea crines
Accipit, & molli subnectit circulus auro.

Aen. 10.

Cujus fortè specimē fuit in cadavere virginis, quod Alexandri VI. P. M. tempore sub via Appia repertum Tulliolæ Ciceronis filiæ censebatur. In peplis porrò Fibulam in pectoris summo Doricum inventum tradunt quidam. Quâ ratione de Fibula acceptis eruditè Ludovicus de la Cerda in 4. Æn. v. 139. accipit illud Nonni Lib. 1. νεβρίδα σφίξατέ μοι εἰρνοισι. Nec sanè displicet Gręcorum à Cl. Salmasio adducta distinctio, vt περόνη sit Humeralis, πόρπη vestē ad pectus stringat. Mūdo etiā muliebri Fibulā post Iul. Poll.

Lib. 24. Cap. 22.

accēset Ioach. Camerarius ex Hymno in Venerem.

Πόρπαι τε γναμπταί θ' ἕλικες, κάλυκες,

Fibulæ, torques, bullæ, monilia;

Dilucidat. & Circulum fuisse opinatur Marcellus Donatus.

Liu. L. 39. Vsum hujus Fibulæ latiùs expressit Nilus Scholasticus Antholog. Lib. 4. Cap. 12. Epigr. 112.

Πόρπη τε χρυσοῖο τετυγμένη ἠδὲ πρὸς ἄκρην
Ἰγνυῖν φοῖνιξ πέπλος ἑλισσόμενος.

Et Fibula auro facta, & ad summum
Poplitem ruber peplus tractus.

Lib. 2. In hunc fermè sensum Corippus:

Substrictoq; sinu vestis divina pependit
Poplite fusa tenus.

Antiqu. Lect. L. 13. Cap. 19. Vlteriorem ejus usum sequiori sexui peculiarem habet Cęlius Rhodiginus, quatenus inventione Doricâ erat Pepli retinaculum. Πέπλος autem, præter Hesychium & Suidam, Eustathio quamvis mulierum sit, quemadmodum χιτὼν virorum: discrimen tamen, eodem teste, cum Euripide sustulit Sophocles, hosque secutus Pollux, apud quem, καὶ ἐπίβλημα, καὶ χιτὼν, πέπλος. Addit Suidas: παρὰ τοῖς κωμικοῖς πέπλος καλεῖται καὶ ἑανόν. Æmilio Portâ interprete, *apud Comicos Peplus vocatur &* ἑανόν, *id est, tenue & subtile velum. Indumentum, quod ob suam tenuitatem facilè potest indui.* Eustathio περίβλημα σινδονοειδές. FIBVLA itaque tum Virilis, tum Vxoria fuisse videtur. Pro *Virillæ* etiam (vel, quemadmodum habet editio Parmensis Anni 1481. *Viriolæ*, id est,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

id eſt, Armillæ viris militaribus virtutis causâ con-
ceſsę,) in vetuſtiſſimo & emendatiſſimo Plinii Co- *Nat. Hiſt. L. 33. C. 3.*
dice reperit Bayfius *Uxoriæ*. Quam lectionem ut *De Vaſcul.*
probem ſuadent inprimis hęc Trebellii Pollionis: *Tyrannis.*
Veſtis muliebri fibulâ ſtricta. Peplum verò Pallium
ſecūdùm Euripidē cū Caſsiodoro exponit celeber-
rimus in Lyceo Patavino noſtri ſeculi Doctor For- *Encyclop-*
tunius Licetus, qui non infelici conatu ſapientiæ *al Syr. Porph. Cap. 6.*
ſtudium variis literis exornavit. Nec ſine vetuſtiſ-
ſimorum Scriptorum Homeri ac Xenophontis au- Ιλ. ω.
toritate, quorum ille Priamo, hic Tigrani Arme- *Pad. 3.*
nio, ejuſmodi ſindonem indidit. Quin Impera-
torum inaugurationi adhibitum fuiſse, teſtis mihi
Trebell. Pollio: *Celſum Imperatorem appellaverunt* *Saturnino.*
peplo Deæ cæleſtis ornatum. Et: *Saturninus amictus*
à militibus peplo imperatorio. Sic Pauſanias: πέπλος *Corinth. 2.*
πορφύρας Νέρωνος ἀνάθημα: Romuli Amuſęi verſione; *Pal-*
la purpurea Neronis donum. Purpura nempe Regia
Iovi Capitolino veluti Regi ſacra in Capitolio ſuſ-
pendebatur. Flavii Vopiſci verba ſunt: *Meminiſtis* *Aureliani.*
fuiſſe in templo Iovis Opt. Max. Capitolini pallium
breve purpureum. De Peplo fortaſsis Idē in Aureliani
hiſtoria: *Ingrediente eo Antiochiam in vehiculo,*
quòd prævulnere tunc equo ſedere nō poſſet, ita pallium
purpureum, quod in honorem ejus expanſum fuerat, de-
cidit, ut humeros ejus tegeret. Peplo Minervæ por-
rò dignus ille philoſophus qui magnis aſsocietur
nominibus, haut exiguam apud eruditos certè
in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

inibit gratiam, si brevitate Festi inumbratam Flaminum Infibulationem pro sua divinandi facilitate aliquando illustraverit. Neque enim nulla dubitandi causa, quinam ejus fuerit modus. Flami-
De Lingu. Lat. Lib. 4. nes quidem apud Varronem sic appellati sunt, *quòd in Latio capite velato erant semper ac caput cinctum habebant filo*. Rectiùs in Conjectaneis ad hunc locum Ioseph. Scaliger, *quòd licio in apice velati erant*. Flaminum nempe & Flaminicarum ornamentum *Apex*, id est, Galerus seu potiùs pilei conus filo erat involutus. Vnde & Virgilio *Api-*
Æn. 8. *ces lanigeri*, & Flamines Dionysio Στεφανοφόροι dicebantur. Atque hac voce paulum immutatâ Nicephorus Botaniata Constantinopolitanus à Michaele Psello Carminibus in Cantica Canticorum στεφηφόρος cognominatus peculiari epitheto Imperator intelligitur; quemadmodum Leo Allatius, variâ eruditione atque inprimis Græcarum Antiquitatum peritiâ clarissimus, ob eximios in re literaria conatus Eminentiss. Lælio BISCIAE Principi purpurato cha-
Pag. 54. rus, curiosâ de Psellis Diatribâ jā pridē ostendit. Flamen verò à Filamine seu filo nomen habuisse opinatur ad hunc Varronis locum Turnebus vir ma-
Lib. 1. ximus: quod Livius *Lanæ velamen* credidit. Histo-
L. 2. C. 11. rico adstipulatur Varro de re rustica: *Lanam demptam ac conglobatam alii vellera, alii velumina*
Lib. 4. *appellant*. Causam reddit ipse de Lingua Latina, quòd in Vellis pastores Palatini ex ovibus ante

ton-

tonsuram inventam vellere lanam sint soliti; eumque morem quibusdam in locis suâ ętate durasse, autor est Plinius: ut non frustrà Flamines quis putârit capite fuisse fibulatos: qualiter fortassis apud Philostratum Cupido infibulatus censeri posset. At verò de Opeconsivę Deæ Sacrario sermonem instituens Varro rem planè ob oculos ponit: *eò prater virgines Vestales, & Sacerdotem publicum introeat nemo. Is cùm eat, suffibulum haut habeat.* Etsi verò, quemadmodum in hunc locum advertit Adr. Turnebus, Suffibulum videatur Varroni notare Subligaculum: Festo tamen *est vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales virgines sacrificantes habebant. idque fibulâ comprehendebatur*: puta sub mento; unde nomen etiam traxisse creditur. Sed planiorem omninò Festum spero, modò verum, quod à nonnullis memoriæ proditum; Sacerdotes omnes unaque Augures prætextâ usos. Fibulæ porrò usū sic docuit Cl.I.C.Guido Pancirolus: *Consideratione digna est Fibula, quâ veteres Togā subnectebāt, & quandoque etiam Cingulum. Fibula enim superiùs annexa in sinum fundebat Togam, instar veli vento inflati.* Et mox: *Facta erat potissimùm in eum finem, ut Togam supra dextrum humerum connecteret, in quo duæ illius partes subjectam acum in canalicula stringebant. Nec enim adsuta panno erat Fibula; sed duas Togæ partes adstringendo, non verò transfigen-*

Nat. Hist. L.8.C.48.

De Lingu. Lat. Lib.5.

Lib. de Reb. deperd. Pag. 312.

figen-

figendo subnectebat. Quapropter supra Fibulam nodus quidam conspiciebatur ex Toga, quæ cum venustate & elegantia dilatabatur. Quæ num ita vera, sicuti speciosa, non est admodum dictu facile. Pallio certè agnatisque ei vestimentis aptabatur olim Fibula; sed unica, quemadmodum ex Ælii Spartiani Adriano subtiliter colligit Salmasius; nunquid etiã Togæ, subdubiũ mihi reddidit Vir Clarissimus & supra annos eruditus Octavius Ferrarius, bonarum literarum in Gymnasio Patavino Primarius Professor. Quidni enim apud veteres æquè mentio Fibulę, ubi de Toga, quàm ubi de Sago agitur? Saga quidem omnia non connectebantur fibulâ, quemadmodum Illyrica. Gallica quippe rotunda & circa oram conclusa accepimus. Quę tamen aperta, fuisse fibularia, nemo judicii paulò sanioris negat. At quomodo etiam Togę sinus delabi potuit, quæso, ipsaque Toga decidere, ut est apud Quintilianum, si acu figeretur? Tertullianus certè sinum ex umbonis ambitu natum tradit: eumq; adeò laxum fuisse constat ex Suetonio, ut ad ima crura deduceretur. Hunc nodum fuisse artificem cumulatissimè ostendit eruditissimus Salmasius, quo nobis opus Oedipo, ubi potior conjecturę quàm interpretationi locus. Vestis autem cum Fibula aurea Panciroli tempore inventa, annon Paludamentum veriùs erat, quàm Toga, quæ rarior occurrit? Intereà perspiciant ocula-

Not. P. 5. v. 35.

Inst. Orat. L. 11. C. 3.
De Pall.
Cæs.

oculatiores, si de chlamyde humero aut cervicibus adstricta accipi etiã possint Panciroli verba, militibus, ut res ferebat, incomposito motu variè dimicantibus. Ita omninò est. Chlamys namq; Romana non secus ac Paludamentum quadrata erat ac aperta; quam, ut firmior hæreret, trajectam Fibulæ acu verisimile est; eaque laxatâ indumentum promtè rejiciebatur. Tunicis profectò nisi affixæ fuissent Fibulæ, eas avelli minimè notasset Sophocles: cujus elegantissimi versus mox expendentur, quum vera Fibulæ in vestimentis antiquorum figura exhibebitur. Hujus eadem ratio in pluribus Italiæ locis hodiè quoq; durat, ubi manicę Nobilium matronarum vacivę fibulis ex auro circularibus ornari consuêrunt; quales adhuc in veterum statuis supersunt: quibus non absimilis earum minima, quas Claud. Menetrius mihi Româ transmisit. Etsi verò Statii Glossator antiquus Luctatius Placidius, seu ut placet aliis Placidus Lactantius, Theodosii Imper. ęqualis, ad luxuriam non malè retulerit Fibulę pulchritudinem; pręcipueque feminarum ornamentis annumeratam fuisse credat doctissimus Thomas Dempsterus, Prudentium forsitan sequutus, apud quem in mundo feminæ, *Thebaid 7. v. 658.*

crinalis acus, redimicula, vittæ, *Lib. 2. in Sym.*

Fibula, flammeolũ, strophiũ, diadema, monile:

vix tamen cum ipso probauerim hanc ei fuisse originem. Viris enim ac feminis æquè, imò magis,

D ne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

necessaria erat ad expeditiora vitę munia, quibus ii frequentiùs occupantur. Nec multum facit pro [*Nat. Hist. L.33. C.1.*] ejus sententia adductus Plinii locus, qui affirmat *Fabricam etiam Deûm fibulas, & alia muliebris cultus, sicut inaures, in primordio factitasse, sine mentione anulorũ.* Hęc enim narratiuncula satis planè distinctas continet sententias: ut vel ex eo acutè nimis do- [*Semestr. L. 1. Cap. 16.*] ctissimus vir Petrus Faber ad muliebrem cultũ alli- [*Dig. de ·ur & arg. leg. L. ·rgum. xxv. initio.*] gaverit verba Legis: *Fibulæ ornamentorum magis, quàm vestis sunt*. Clariùs alibi Naturalis Historiæ conditor: [*L. 12. C. 19*] *revehunt vitrea, & ahena vestes, fibulas, cum armillis, ac monilibus. Ergo negotiatio illa feminarum maximè fide constat.* At enim melior sexus hîc non excipitur. Nec viris posterior cultus dignitas erat; quum & ipsis, non minùs quàm Fibulæ inter [*Iul. Poll. L. 5. Cap. 16.*] ornamenta muliebria, fuerint communes anuli; qui primitus, antè sublatum à Iustiniano Imperatore discrimen, aurei Equitibus Romanis proprii erant, ut libertinis ac servis ferrei. Rectiùs in Glossa Accursius FIBVLAE addidit *Mantellorũ*, hoc est, Penularũ, veluti Bayfius de Re vestiaria explicat. Ita Iulius [*Cap. 16. L. 7. C. 13.*] Pollux: Μανδύη, ὅμοιόν τι τῷ καλουμένῳ φαινόλῃ. *Mandya simile quid huic, quod vocatur Penula*. Latinam vo- [*Capt. Sc. 3. Act. 3. Pand. Pratejus Lex. Iur.*] cẽ Plauto receptam à tegendis manibus quidam nomen traxisse putant. Convenientius forsan à Gręco Μαντίον, quod veteribus Glossis Paludamentum seu Chlamys dicitur: quæ aperta omninò Fibulam de- [*C. Lib. XI. nulli licere. L. 1.*] siderabat. Lex in hanc rem nota traditur: *Fibu-*

lis

lis quoq; in chlamydibus utantur iis, quæ solo auro et arte pretiosæ sunt. Quæ sanè verba adeò sunt aperta, ut mirer posteriores nõ expunxisse glossã, quę Accursii nomine indigna circumfertur. Quid enim ineptius, quàm Fibulas dixisse chlamydes? Virũ istum nunquam ita scripsisse, liberè contenderim. Iamque diu Sacros Legum Codices infinitis variarum scripturarum ineptiis temeratos, rectè Ludovicus Carrio notavit. Grammatista quidam ea forsan ad oram allevit. Qualiter in quibusdam libris apud me scriptis deprehendi morosum hoc genus mortalium integrã sepè contextus dictionem notis in marginem conjecisse. Nimirum, adscriptum forsan erat: *Fibulis ī chlamydibus*. quæ postea deceptus vicinitate ī, & i. notę expositionis typographus sic expressit, ut hodiè legũtur, *Fibulis, id est Chlamydibus*; quũ scriptor non aliud voluerit quàm *in chlamydibus*. Illud verò indumentum etsi mulieribus cũ viris cõmune censeas, neutiquã his tamen aptius negabis. Quippe *Penulis intra urbem frigoris causâ ut senes uterentur permisit Alexander Severus; quũ id vestimenti genus semper itinerarium fuisset, aut pluviæ. Matronas tamen intra urbem penulis uti vetuit, in itinere permisit*. Adde, Ammianum Marcellinum cõqueri, quòd *alii summũ decus in carrucis solito altioribus & ambitioso vestiũ cultu ponentes sudant sub ponderibus lacernarum, quas in colli exserta fibulis ipsis adnectant*. Sic enim legendum credi-

Emendat. L. I. C. 12.

Ael. Lamprid Sever.

Lib. 14.

mus, utcunque locum hunc legant alii. Quin Iureconsultus Fibulā simpliciter ornamentis accenset, quanquam Lex ipsa comparationem includit: ea tamen solis mulieribus non deberi nemo ignorat. Civium ac Militum verò gestamen fatetur Fibulam Dempsterus ipse: licet Fibulas vincula magis quàm gestamina ex Virgilio & Ovidio colligat Brissonius, quia vestes adstringebant & subnectebant. Illud hac in parte minimè prætereundum, quòd apud Bayfium indumentis adscribitur Clavus, qui vestibus insuitur; Fibula verò eidē ad ornatum magis quàm ad vestem facit. At eadē ipsi utriusque notio. Nec satis video, quî Fibula peculiariter ad mundum muliebrē transferatur; quum ipso autore Ornamenta muliebria sint omnia ea, quæ ad aliam rem nullam parantur, nisi corporis ornandi gratiâ; & Fibulæ tamen non minùs vestibus continendis appositæ, quàm clavi, quos Fibulis orbiculatis eosdem credit: quamvis & Clavos asseveret dici, non quòd revera essent clavi, sed quòd referent clavorum capita, quæ nunc ex purpura, nunc ex auro textili, in tunicæ superficie assuebantur. Clavum verò purpureum atque laxiorem tunicæ Senatorum fuisse annexum, longâ eruditorum observatione constat. Cujus ferè generis ornamentum fuisse Fibulam ex auro nulla ab ratione credidit incomparabilis Baronius. Nec enim, ut censuit ille, ex metallo eiusmodi clavi fuerunt,

De Verb. signif. L. 6.

De Re vestiar. C. 12.

L. cit. C. 7.

De Vasc.

Ann. Eccl. C. 80. ad A.C. 34.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

runt, ſed textiles, quemadmodum è Feſto colligitur.

Fibula autem ex ferro, orichalco, argento, auro, aut quovis metallo inaurato ſeu lamellis aureis obducto primis temporibus facta erat, veſtibus connectendis. Infimæ ſortis hominibus propria erat Ferrea, vel Ænea; etiamſi, referente Feſto, *infibulati ſacrificabant Flamines propter uſum æris antiquiſſimum æreis fibulis*: à quo propter amiſſam, quâ ceteroquin id naturâ molle durabatur, peculiarē temperaturam, ad ferri neceſſitatem ventum obſervavit in Heſiodum Proclus, & poſt ipſum Io. Zetzes. Macrobius: *Ad rem divinam pleraque ænea adhiberi ſolita, multa indicio ſunt; & in his maximè ſacris, quibus delinire aliquos, aut devovere, aut deniq; exigere Morbos volebant*. Mediocris fortunæ, ac Milites Gregarii ſeu Manipulares in baltheis aut phaleris Argenteâ utebantur; donec Aurelianus Imperator primus iis Aureas indulgeret. Ditioribus poſtea, etiamſi privatis, Civibus, & Nobilibus, Leonis Auguſti decreto concedebatur Aurea, Principibus frequentior. Ita Didoni apud optimum Poetam

De Verb. ſignif.

Saturnal. L.5. C. 19.

Flav. Vopiſc. Aurel.

Aen. 4.

Aurea purpuream ſubnectit fibula veſtem.

Ea verò gliſcente in militia luxu tantâ ſeſe inſinuavit familiaritate, ut frementes M. Bruti Epiſtolas in Philippicis cāpis repertas memoret Plinius, quòd Fibulæ Tribunitiæ ex auro geſtatæ. Imò, ne lictori quidem graphicè deſcripto eam tribuere veri-

Hiſt. Nat. L.33. C.3.

tus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Epist. 49. tus est D. Hieronymus, apud quē mulier ad carnificē de fibula: *en tibi ex humero aurū ruit*. Hanc tamē antiquissimis gentibus longè antea innotuisse multorū loco unus mihi testis sacer ille Musarū spiritus

Οδ. σ sufficiet Homerus; apud quē περόναι χρύσεαι reperiuntur; quas Sophocles Poeta vetustus significantiùs di-

Oedip. v. 1262. xit χρυσηλάτυς, hoc est, ut ego interpretor, *malleo ductas ex auro*, ne quis inauratas aureisvé duntaxat

De Socrat. Deo, Lib. 1. Cap. 4. bracteolis tectas suspicetur: qualiter Apulejo *Cingula aurata*; non, *aurea*: neve auro vinctæ intelligātur;

Phœnis. v. 811. de quibus Euripides, quamvis id non animadverterit doctissimus Interpres:

> ὤφελες Οἰδίποδα σρίψαι βρέφος ἔκβολον οἴκων,
> χρυσοδέτοις περόναις ἐπίσαμον.
>
> *Debueras Oedipum alere infantē ejectū domo,*
> *Aureis fibulis insignem.*

Ιλ. δ. Ipsarum aciem venustè expressit ingeniorum artifex Homerus de Venere:

> πρὸς χρυσῇ περόνῃ καταμύξατο χεῖρα ἀραιήν:
>
> *Aureâ fibulâ laceravit manum mollem.*

Ibid. Innotuerunt & ipsi ζωσῆρος ὀχῆες χρύσειοι, Ioanni Spondano rectè *Balthei fibulæ aureæ*, sive ex auro obryzo factæ. Quidni etiam Cinguli? Ita enim doctissimus inter Græcos Criticorū Hesychius: ὀχῆες, οἱ συνέχοντες τὴν θωραχοζώνην κρίκοι. Quin gemmis distinctas virtutis incitamento distributas, non obscurum est ex Agone funebri, quem virili spiritu adumbravit Maronis genius:

lato

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

lato quem circumplectitur auro *Aen. 5. v. 312.*
Baltheus, & tereti subnectit fibula gēmâ.
Huic nihil cedit Statii illud: *Thebaid. 7.*
fibula rasilis auro
Tænariam fulvâ mordebat Iaspide vestē.
cui vicinum Claudiani: *De Raptu. Proserp. L. 2. v. 40.*
Collectæ tereti nodantur Iaspide vestes.
Papinio etiam *Theb. 12.*
ignea gemmis
Cingula.

Pronius tamen est credere Gemmeam, qualē Poetæ fortasis libuit Augusti Cæs. depingere, Fibulam Imperatoribus fuisse propriā, ac in vestitu Imperatorio pretiosissimā. Ita Galienus gemmatis Fibulis & aureis usus est. *Treb. Poll. Galieno.* E diverso Adrianus ipse sine auro baltheum sumsit, sine gēmis Fibulas strinxit. *Ael. Spart. Adr.* Fibulas verò aureas gemmis fuisse stellatas ostendit Trebell. Pollio Gallieni exemplo, qui *cum chlamyde purpurea gemmatisq; fibulis & aureis Romæ visus est*. De quibus omninò accipiendum rectè censet Salmasius Flori illud: *vestis ingentibus obstricta gemmis*. Solam tamen gemmam interdum Fibulæ vicem sustinuisse notat idem ex Vopisco de Carino: *nisi gemmâ, fibulâ usus non est*. In quem fortè sensum trahi poterit allatus modò Poetæ versus: quanquam laudatus nuper ingeniosissimus vir Fibulas mulierum plerunque tales fuisse putat. *Not. Treb. Poll. P. 199. v. 15.* De hoc equidem Fibularum genere non verebor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

rebor intelligere Trebellium Pollionem: *Ad conciones galeata processit, cum limbo purpureo gemmis dependentibus per ultimam fimbriam, mediâ etiam, cochlide, veluti fibulâ muliebri adstrictâ, brachio sæpè nudo. Cochlis* enim, sive concha unionis, aut si cum Plinio lubet gemma arte facta, Zenobię erat fibulę loco, quemadmodum hunc locum Casaubono ceteroquin perspicacissimo inexplicitum Salmasius magno judicio asseruit adversus eos, qui cochlidis loco Cycladē reposuerunt, nihil à limbo diversam: quum tamen *Cyclas*, Gręcis κυκλὰς, auro texta vestis muliebris sive tunica rotunda, hoc est, circa imas oras conclusa, matronis olim Romanis usitata fuerit. Propertius:

Zenob.

Nat. Hist. Lib. 37. C. 12.

L. 4. El. 7.

Quæ modò per viles inspecta est publica noctes,
Hæc nunc auratâ cyclade signat humum.

L. 1. Ep. 5.

Sid. Apollin. *Cyclade pronuba honoratur.* Tantus verò Fibularum apud Cęsares erat numerus, quę non assutæ panno vestibus exemtæ separabantur; ut vel hinc inter ministeria Palatina ex inscriptione veteri apud eruditissimū Gruterum recenseatur *Præpositus à Fiblis*. Hanc tamen vocē Henricus Smetius politioris literaturæ Medicus è Græco translatā putavit. In Hesychio est: φίβλα, πόρπη, φικίον Nunquid φιβλίον? Vtrumq; enim apud posteriores Græcos reperitur. Lexicon Græcolat. vetus; Φίβλα. Et Vetus Glossarium: *Fibula*, Πόρπη, Φιβλίον. Φιβλοῦν etiam idē esse quod *Infibulare* & fibulis adstringere significa-

Inscrip. Antiq.

vit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

vit Æmil.Portus in Suidam,qui ait: Πόρπη, ἡ παρὰ ῥωμαίοις φίβλα. Quin Latinæ quoque literaturæ contractum hoc esse verbum apparet ex eo, quod Cælius Apicius scribit: *chartâ præcludes, & insiblabis*. Sic enim omninò fuisse in meliori Codice credibile est, quemadmodum notauit bonæ fidei scriptor Claudius Dansqui: immutatum verò in communem dictionis formam ab iis, qui nihil non sibi in voces parum notas licitum arbitrantur. Hac sermonis consuetudine Fl. Vopiscus *Fiblatorium* dixit; quomodo & Cl. Salmasius in Trebellio Pollione legit. Apud Suidam est φιβλατώριον, περιβόλαιον Περσικόν. *Pallium Persicum*: quod Portus à Fibulis, quibus constringebatur, appellatum existimat. Istius muneris præstantiam non obscurè indicant veteres tituli eorum, qui Principibus à veste fuerunt; qualis RHODANVS Cęsaris verna, & alii. Quę eò processit, ut vestiario pręfectus Sacrę vestis Comes Cubiculariis ab Arcadio & Honorio adscriptus perhibeatur. Nec posterior ętas ab hoc ornatu longè discessit. Boamundo namque in fidem recepto *ex Imperialibus vestiariis oblata munera in auro, vestibus, vasis, & pretiosis lapidibus, tam pretio, quàm in dignitate incomparabilia*, autor est Vvilhelmus Tyrius de Bello Sacro. In eiusmodi igitur scrinia dum recōdebatur omnis Imperatorum cultus, quidnî pari curâ Fibulæ? Tale quid innuit Metellus, ampliori forsan veritatis laude, quàm

De Re Culin. Lib. 8. Cap. 7.

Antiq. nouiq. Lat. Orthogr.

L. 2. C. 25.

Quirinalib.

eloquii nitore notus Poeta:

Fibula, quam chlamydis quasi comtior imperialis
Fert locus imperii specialis.

Sua igitur cuilibet sexui pro dignitate & fortuna olim erat Fibulæ materia. Et quidem Tribuni primùm vetusto Romanis Legionibus more solas gestarunt aureas; deinde Pueri; mox Cives; posteà Milites gregarii; ac demum iis donati Equites, à Senatoribus clavi qualitate distincti. Parũ fortassis à vero abierim, si primã Fibulæ aureæ vel gemmeæ originem ex veterum Sacris repetierim. Supremo nempè Sacerdoti dilecti populi talem omni magnificentiâ sub mysterii velo adornatam imperabat Dominus. Quod Reges deinde imitatos verisimile est, penes quos diu Sacrorum jus mansit, ac postea Imperatores, diversarumque gentium primates; donec tandem crescente in dies luxu singularis Fibularum usus in communem transiret. At mirum valdè in tanta varietate solas propè æreas in nostrum venisse conspectum. Quales Vir integerrimus Laurentius Pignorius se tantùm vidisse fateri non dubitavit; pariterque Claudius Menetrius etiamnũ Romæ verus Antiquitatum condus. Et quidem hæ satis raræ, imò apud curiosissimos etiam Antiquarios nullæ. Aureæ de veteri quodã conditorio à se visæ speciem expressam CAROLO EMANVELI Serenis. Sabaudiæ Duci transmissam refert in vario de rebus deperditis Opere Vir Clariss.

De Servis. Pag. 81.

L. 1. C. 44.

rifs. Guidus Pancirolus. Hujus verò raritatem maximè arguit apud Trebellium Pollionem Valeriani ad Zosimionem Syriç Procuratorem Epistola, quâ inter amplissima ceteroqui munera Dec. Claudio Quintæ Legionis Martiæ Tribuno adsignat Fibulas argenteas inauratas duas, fibulam auream cumacum Cypream unam. Meræ tenebræ; nisi pro extremis reponatur, *cum acu cuprea*, vel *cypria*, ut est apud Marcellum: qualiter Plinius jubet medicamentum asservari in Cypria pyxide. Cuprum enim Georgius Agricola Spartiano Æs dictum notat à Cypro insula, ubi effoditur. De qua Festus: *Ærosam appellaverunt antiqui insulam Cyprum; quòd in ea plurimum æris nascatur*. Verùm ea fortassis erat seculi frugalitas. Infrequentia desuetudini posteà pretium addidit, dum aliis usibus eæ conflarentur. Iustiniano autem imperante, Venetæ factionis protervià hanc in primis crevisse narrat Procopius: Ἀφαιρούμενοι τοὺς παραπεπτωκότας, τά τε ἱμάτια ζῶνας τε, καὶ περόνας χρυσᾶς, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν χερσὶν ἔχοιεν. Et post: ἐπεὶ δὲ οὐδὲ αὐτοὶ ἀπαθεῖς ἔμενον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ χαλκαῖς τὸ λοιπὸν ζώναις τε, καὶ περόναις, καὶ ἱματίοις πολλῷ ἐλασσόνως ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν, ὡς πλεῖστοι ἐχρῶντο. ὅπως δὴ μὴ τῷ φιλοκάλῳ ἀπόλωνται. Nicolaus Alemannus Vir doctissimus, cui ista lucem debent, sic vertit: *Obvios quosq; innoxios viros deprædabantur, palliis, baltheis, aureisq; detractis fibulis, & quicquid esset præ manibus*. Paulò post: *Ut verò nec ipsi abibant impunes, exinde pleriq; æreis fibulis baltheisq; uti*

Claud.

De Medic. Cap. 8.

Nat. Hist. L. 28. C. 8.

De Vet. & Nou. Metal. Lib. 1.

Histor. Arcan. Anec.

ceperunt, necnon vestibus longè quàm pro dignitate vilioribus, ne vitæ insidiaretur ornatus. De Ferreis quid dicam, quantumvis vilioribus imaq; plebe dignis? Iuniũ quidem hominem nigrum & macrũ & pandum Fibulam ferream à Sarmento seu Publio Blesso nominatum scribit Quintilianus. Sic autem, quisquis hic fuit, occultis aperta demonstravit. Neque enim opinatu facile est, quam is intellexerit Fibulam; Architectonicam, an Vestiariam: nisi huic fortassis robur similitudinis adjecerit veterum jocus in Lentulum, Ædilem, & Consulari dignitate clarum, quem Spintherem appellârunt. Fibulam humerariam rectè exponit Priscianus. Festus enim facit *Armillæ genus, quod mulieres gerere solebant brachio summo sinistro*: eæque armillæ anulis quibusdam in vetustis statuis jungi videntur. Exinde Ianuensis non ineptè Fibulam seu Armillam interpretatur; quamvis idem: *Pectoris est spinter propriè*. Plautus aureum duxit Menoechm. Sc. 3. Act. 3. neq; ejus usum Sc. 9. Act. 5. præteriit. Germanos autem priscos ceterosque barbaros fabricasse ejusmodi fibulam, nihil à re alienum arbitror: quandoquidem iis ante Romanos notior erat ferri usus. Nec Romę hujus generis in Museo Gualdi Equitis exemplum deest; cujus infra mentio fiet. Rarius est, quod Bapt. Mantuanus Poeta non vulgaris Fibulam splendidioribus Eburneam adsignet: nisi hoc nomine, veluti Lyricus vates,

Inst. Orat. L. 6. C. 3.

Plin. Nat. Hist. L. 9. C. 39. Dio Hist. Ro. L. 39.

Syn-

Synecdochicè quamlibet rem pretiosam signifi- *Horat. L. 2. Od. 18.*
care voluerit. Qualiter etiam Ovidius: *Epist. 1.*

Hunc Venus in cælum curru vexisset eburno.

Tibullus item: *Lib. 1. Eleg. 7.*

At te victrices Lauros, Messala, gerentem
Portabat nitidis currus eburnus equis.

Vehicula tamen eborata nominat Spartianus. Bu- *Heliogab.*
xeam quoque in Anachoretis subinde conspicimus. Nec mortalium primos sic ingenio destitutos fuisse credo, ut non operis ac pretii compendio sibi spinâ vestem strinxerint. Opinionem mihi Tacitus confirmat de veterum Germanorum moribus ita disserens: *Tegumen omnibus sagum Fibulâ, aut si desit, spinâ consertum*. Ejus speciem laboriosus pariter atque accuratus nostri ęvi Geographus Philippus Cluverius V.C. in Germania Antiqua exhibuit. *L. 1. C. 16. Ico. 3. 8. 9.*

Hisce de Materia missis, quibus alieno exemplo sine fructu nolui diutiùs insistere, Fibulæ Formam pernovisse magis ad rem erit. Circularis ea quibusdam sive Anularis, ut vult Hieronym. ab Aqua- *Oper. Chir.*
pendente. Rectiùs fortassis Magio ferè circularis. *Miscell. L. 4. Cap. 20.*
Nec magna hîc addubitandi ratio, si verum Thurii Historici illud apud Iulian. Imperatorem: ὦτα ἀνθρώποις ὀφθαλμῶν ἀπιστότερα. *Epistol. ad Leontium.*
Etenim, quas pro summa necessitudine sępiùs apud Pignorium Antiquitatis famâ celeberrimum inspexi, semicirculares erant omnes variis quidem icunculis distinctæ, unâ tamen fermè figurâ ad arcum accedentes, prę-

ter

ter eam, quæ quadrangulum inæquale propè longiusculum repræsentat. Omnes erudito de SERVIS Commentario publicæ jam dudum notitiæ cum reliquis rarioribus eximii Viri non ita pridem fatali Italię Pestilentiâ sublati sapientissimus Senator Venetus Dominicus Molinus, omni laude major Musarũ Patronus, legato obtinuit: quo posteà mortalitati erepto, jam dignâ primis possessoribus existimatione apud Illustriss. Gasparem Coignet Dn. de Thuilerii Christianiss. Regis ad Sereniss. Rempublicã Venetam nuper Legatum reservantur. In earum numero una est simplicissima, ei persimilis, quæ à Paulo Petavio eruditę antiquitatis alioquin satis perito Graphii nomine exhibetur. Quam sanè observatiunculam prætermittere nolui, quòd Clar. Pignorius intra summam eruditionem modestissimus à me propositam olim admiserit. Ac nequàm par est longiùs his immorer, veram hujusmodi Fibulæ fabricam interprete Latino sic expressit Pancirolus αὐτόπτης: *Inferius & externâ parte grandiorem habebat acum cum æreo aut aureo filo, quo efficiebatur, ut illa absq; ulla difficultate quasi fluctuans vagaretur, ipsius præsertim cuspide in canalicula, quæ in altera fibulæ parte erat, impressa.* Huic tamen descriptioni parum detrahunt, quas in statuis notæ vetustatis circulares observare licuit omnes. Qualé ferè ad Procopii Anecdota dedit humanissimus Vir Nicolaus Allemanus. Iniquum enim foret arche-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

chetypo minus esse fidei, quam pictorum aut sculptorum licentiæ. Ejusmodi tamen figuram ad cęlatoris omninò arbitrium ne fictum putemus, adducor potissimùm miro veterum artificum studio, quo sui quique seculi mores ad vivum effingere satagerunt. Sed hæc alterius loci. Majorem certè meretur observationem, quod nondum ab aliis notatum juxta raram Antiquitatum cognitionem Vir optimus Nicolaus Fabritius Peireschius Regius in Aqua-Sextiensi Curia Senator pridem ad eruditissimũ Gabrielem Naudæum perscripsit, Fibulam vetustiorem unco dextrâ lęvaque incuruam semel sibi oblatam. Talis forsan ea, cujus omniũ nuperrimè mihi copia fuit singulari benignitate Amplissimi Equitis Cassiani à Puteo, cui & magnam reliquarum partem adscribo. Fastidium verò Lectoris quum varietate vincendum censeam, diversas hîc placuit Fibulæ species eâ religione designari, ut suo quævis possessori ingenuâ cõfessione reddatur. Inter eas jure primùm sese offerunt, quæ Venetiis quondã in sacrario Illustriss. Dominici Molini repositæ: sequuntur quæ, hoc ipso anno cum urna ænea in agro Molvenæ pagi ad tertium ab oppido Bassano lapidem effossæ, in armariis Viri Nobilis Hieronymi Gualdi Patavii spectantur. Has amœnitatis varietate meritò ceteræ excipiunt Romæ in Museo præstantissimi Claudii Menetrii Visuntini, qui ob insignem omnis

omnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

mnis Antiquitatis rerumque Naturalium ſcientiam apud Eminentiſsimum Principem FRANCISCVM BARBERINVM Romanæ Purpurę decus ſingulari gratiâ valet. Omnium verò tandem acceptiſsima, cujus ectypum parario Equite à Puteo è Pinacotheca Conſultiſſimi Martii Mileſii Nobilis Romani pridem habui; quia non ſolùm Peireſchii obſervationi accedit, ſed Panciroli quoque conjectationem roborat, quandoquidem ea ſine acu veſtem ſolâ videtur obliquitate ſtrinxiſse. Ab ea parum abeſt, quam partis ejus ſpecie, quam honeſtè nominare vix poſſumus, nuper ſuggeſſit elegantiſſimi ingenii Petrus Bourdelotius, ad magni Patrui exemplum formatus. Additur demum non inferioris elegantiæ alia, teſſellato umbone variegata, quam in agro Cliven ſi repertam Clariſs. Zuerius Boxhornius meritò inſeruit ſuis in Plutarchi Quæſtiones Romanas Animadverſionibus; in quas commodè incidi, poſtquam ceteræ vix tandem apud me dimiſsionē impetraſsent. Nec dubito quin ſera poſthac ætas plures eruat, quas olim ſuo ſibi quiſque arbitrio fingebat. Reliquis orbiculata nihil ingratior ab Illuſtri Viro Franciſco Gualdo Equite miſſa: cui ſymbolam addere placuit Viris Clariſſimis Ioanni Baptiſtæ Caſalio, & Franciſco Angeloni; ubi Fibulæ non chlamydi tantùm, ſed virgulâ ad laminę anguſtę medium reflexâ baltheis etiam commodę, atque parum diverſę à noſtra

con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

consuetudine occurrunt. Et quid non priscis debemus? Neapoli omnium nuperrimè Henricus Ernstius Vir probus ac eruditus antiquam ex ære Fibulâ circuli figurâ attulit solâ magnitudine differentem ab ea, quâ hodie populi quidam interulas præstringunt. Qualem etiamsi indumentis adhibuerint veteres, nescio tamen qua de causa cum Baronio Balthazar Paez vir doctissimus Anulum aureum in Epistola Iacobi Cap. 2. vers. 2. Fibulam auream exponat. Vt enim omittam aperta satis divini Spiritus verba; ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ: quę de anulo optimè acceperunt Iacobus Gordonus & Tirinus eruditi Sodalitatis Iesu Theologi: quid facit Rationale summo Sacerdoti peculiare ad splendidam divitum vestem, de qua hîc Apostolus? quid etiam Fibulæ aureæ usus, Iosepho teste, solis Regi agnatis concessus, quandoquidem hoc loco de communi usu anuli agitur? Et quis Gręci sermonis vel mediocriter peritus non animadvertit, quòd aureum gestans in digito anulum verè sit χρυσοδακτύλιος: siquidem δακτύλιος, ὃν φορῦμεν, ut habet Lexicon Græcolatinum vetus, propriè eum notat anulum, quo digitus ornatur: ut meritò Plinius affirmet, quòd Nat. Hist. L.33.C.1. Gręci à digitis appellârint anulum; cujus nullus usus in pallio. Hujus rationem non obscurè indicavit Benedictus Floriacensis, seu quisquis alius, qui eum à Fibula distinctè in Excerptis vocũ Gręco la-

co-latinarum inter Aurea reposuit. Rectè igitur Apostoli Interpres Anonymus: *Nam si ingrediatur in coetum vestrum vir aureum gestans anulum, veste indutus splendidâ.* Syrum Guido Fabritius adhuc distributiùs convertit: *Nam si quis introierit in congregationem vestram, qui anulos aureos habeat, aut perpulcra vestimenta.* Lunatam quidem Fibulam reliquis frequentiorem ingeniosâ Aciæ explicatione verè censet interiorum literarum peritissimus Io. Iacobus Chifletius. Qualis forsan Plauti

Epid. Act. 5. Sc. 1. *Lunula*, quam cum Lambino & Dousa Taubmannus rotundam lunæ more gemmam putabat. Quòd verò περόνη lingulâ plerumque fuerit armata, pręter αὐτοψίαν suo loco ἀξιόπιςος declaravit Herodotus; evi-

Oedip. Tyran. ver. 1262. dentissimusque in id Sophoclis Poetæ vetusti locus exstat.

Ἀποσπάσας γὰρ εἱμάτων χρυσηλάτυς
Περόνας ἀπ' αὐτῆς, αἷσιν ἐξεςέλλετο
Ἄρας ἔπαισεν ἄρθρα τῶν αὐτȣ̃ κύκλων.

Vitus Vvinsemius inter alios benè traduxit:

Nam cùm avulsisset à vestibus aureas
Fibulas, quibus illa ornata erat,
Cœpit iis arreptis oculorum orbes fodere.

Polyh. Cap. 40. Ita Solinus de Chamæleonte: *visum obtutu rigidi orbis intentat.* Vbi Salmasius eruditè orbem, qui alioquin iridẽ notat, Gręcorũ more pro oculo accepit. Eam dictionis rationem Lactantio etiam optimo

De Opific. Dei C. 8. inter Christianos Rhetori non displicuisse video:

Ine-

Ineffabilis divinæ providentiæ virtus fecit duos simillimos orbes, eosq; ita devinxit, ut non in totum converti, sed moveri tamen ac flecti cum modo possent. Inde Hesychius verè: κύκλοι, ὀφθαλμοί. Eleganter Virgilius de Tisiphone: *Culic. v. 220.*

Sanguineiq; micant ardorem luminis orbes.

Horum fortaßis exemplo de Theodorico Gothorum Rege venustè Sidonius Apollinaris: *Geminos orbes hispidus superciliorum coronat arcus.* Doctißimus Grammaticorum Servius meâ sententiâ non malè oculorum *Sinus* intelligit. Sophocle planior Euripides: *L. 1. Ep. 2.* *AEn. 4.* *Phoeniss. v. 59.*

Μαθὼν δὲ τἀμὰ λέκτρα μητρῴων γάμων
Ὁ πάντ᾽ ἀνατλὰς Οἰδίπους παθήματα,
Εἰς ὄμματ᾽ αὑτοῦ δεινὸν ἐμβάλλει φόνον,
Χρυσηλάτοις πόρπαισιν αἱμάξας κόρας.

Cùm cognovisset autem se maritum esse matris
Oedipus, sustinens omnia mala,
Eruit sibi oculos suos,
Aureis fibulis cruentans pupulas.

Sic in Metamorphosi Apuleii, *mulier acu crinali capite depromptâ Thrasylli convulnerat tota lumina.* *Lib. 8.* Sed reliquis adhuc dilucidior Oppianus βλεφάρων κύκλον *palpebrarũ circulum* nominavit. *Halieut. L. 2. v. 6.* Vbi tamen Conradus Rittershusius in Sylburgii Codice M.S. legit τὰ ὄμματα. *49. 93.* Quod ego veriùs Glossema suspicor. Quin magnus ille Iul. Scaliger, de Fibula consultò tractans, eam solius acus nomine dignari videtur, dum ait: *Talis acus ærea, vel aurea, quæ in anu-* *Exerc. 329.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

lo transuersa transadigit corrigiam ad cincturas. Solam quoque Acum propriè Fibulam esse cum Isaco Casaubono censuit Bernardinus Baldus. Verè quidem Scaliger: nimis tamen angustè. Non enim ad solum cinctum, sed ad vestem simul ejus usum extendi commodum erat: in qua, veluti etiam in cingulo, si non annulus semper, tamen aliquid certè, quod ipsi usu respondeat, fulcimenti causâ atque ad liberiorem vestis motum desideratur, cujus non minor utique quàm acus necessitas. Nulla igitur causa, cur Fibulam putemus à parte sui denominatam. Siquidem, fatente ipsomet Casaubono, totum illud Latini Fibulam vocant. Appellatio autem magis à toto, quàm à parte principali plerunque ducitur. Mitto, Spinam apud laudatum antè Tacitum à Fibula distinctam deficientis Fibulæ vicem exhibuisse. Et quid rei perfectio æstimationi detrahit? Quis Hastam puram propriè magis hastâ dixerit, quàm prępilatam; etiamsi primęvos tutelę necessitas aliusve postea casus ad pręustas sudes adegerit? Esto; primos homines necessitas compulit, ut vestem fluentem spinâ vel hastulâ adstringerent: eos tamē destitutos fuisse Fibulâ, nunqvam meminit Tacitus. Nec usquam Fibulę nomine insignitam ejusmodi Hastulam adhuc videre contigit; etiamsi (quę sunt Casauboni verba) Ars anulo adjecto commodiorem & honestiorē fibulę usum prębuit. At quū ista scriberent Viri eruditi, nullas forsan aut certè pau-

Not. ad Treb. Poll. P. 207. v. 38.

De Verbor. Vitruv. significat.

cas

cas viderat antiquorũ Fibulas, quarũ plures ſine acu adunce reperiuntur. Fibulas ad hęc poſt Virum Clariſſ. Lazarum Bayſium de Re Veſtiaria Orbiculos teretes interpretantur Viri eruditiſsimi Barnab. Briſſonius, & Thom. Dempſterus. Quo autem fundamento, vellem horum aliquis prodidiſſet. Nam quod ex Luctatio Placido veteri interprete Statii adfertur, valdè obſcurum eſt. Quid enim pro iſta opinione Fibula multis foraminibus exornata? Nunquid thoracis anſulas intellexit, quas Monoſinius cũ Dav. de Pomis in Dictionario Hebręo-Italico ponit Globulos, qui vulgo *Bottoni*? Sic videtur utique. Nec aliter in Trajani Columna, ſi memini, chlamydes nunc dextro humero, nunc ſummo vel medio pectore nectuntur. Quamvis enim nonnullis Fibula Ἐνετὴ, ἀπὸ τοῦ ἐνίεσθαι τοῖς ἱματίοις, καὶ ἐμβάλλεσθαι πρὸς τὸ πέπλον: velut & Ἐπιβλὴ Hesychio, παρὰ τὸ ἐπιβάλλεσθαι τοῖς ἱματίοις: quę Callimacho ἐπιπορπὶς videtur:

De Verb. ſignif. L. 6. Paralip. Ant. Rom. L. 5. C. 31.

Hymno Apollinis.

Χρύσεα τῷ πἰλλωνι, τότ' ἐνδυτὸν, ἥτ' ἐπιπορπίς.

Ἐνεταὶ nihilominus apud alios redduntur Globuli ſeu Clavi, παρὰ τὸ ἐνίεσθαι, ὅ ἐστιν ἐμβάλλεσθαι τῇ ἀντικειμένῃ ὀπῇ. quemadmodum Euſtathio viſum. Qui ſubdit: ὥσπερ καὶ τὰ ἕρματα ἐνίενται εὐτρήτοις λοβοῖς. Κληῖδες δὲ (ait idem alibi) ὀπαὶ λεγόμεναι κατακλεῖδες, εἰς ἃς αἱ περόναι καθίεντο. Foraminis verò rationem optimè monſtrat Vncinus Alexandri Eſtenſis Patricii Patavini ęneus fabricâ & ferrumine verè antiquus, quem à Clariſsimo Pigno-

Ιλ. ξ.

Οδ. σ.

gno-

gnorio habuit. Tale fortassis veteribus Gloss. Latinis *Fibularium*, per quod pallio appositum immittebatur Fibula, ne pallium detereret. Græcobarbaris οἰλὸ, oculus, cui fibula inseritur; ut Martinus Crusius in Turco-Græcia observavit. Neque sanè absonum erat, à veteribus variam Fibulæ speciem formari, modò rectus ei usus constaret. Ex hoc etiam factum, quòd ætatis diversitas ad usus commoditatem non minùs formæ magnitudinem immutârit, quàm fortunæ conditio materiæ pretium, aut ingenii solertia figuras; sicut ex vivis Iconibus in aperto est. Primus è Recentioribus id observasse videtur Rhodigin. Polyhistor, qui ex Herodoti Historia Fibulas Hemiolias, dimidio aliis majores, obiter adfert. Historię occasionem, propter festivitatem veterisque instituti notitiam, haut pigebit pleniùs ex Autore ipso repetiisse. Sic itaque suavissimus Historię parens Libro, qui Terpsichore inscribitur, ex recognitione Hen. Steph. Latinis Vallę verbis:

Antiq. Lection. L. 5. Cap. 2.

Herodot. L. 5. C. 18.

Athenienses quoque confitentur unum omninò è suis incolumem revertisse, quem tamen Argivi ajunt superstitem fuisse ex Attico exercitu, quem ipsi profligassent. Eundem Athenienses Dæmonio incolumem nihilo secius periisse referunt, hunc in modum: Quum Athenas se recepisset, cladem que renunciasset, uxores eorum, qui adversus Æginam profecti fuerant, indignè ferentes unum ex omnibus esse reducem, circumfusas hominem prehendisse, ac fibulis vestimentorum pupugisse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

gisse, percontantes singulas, ubi suus vir esset, atque hoc modo hunc fuisse confectum. Idque factum mulierum visum esse Atheniensibus ipsâ clade tristius. in quas quum aliâ ratione animadvertere non possent, vestem illarum in cladem mutaverunt. nam antea Doridem vestem gerebant Atticæ feminæ simillimam Corinthiæ. eam itaque mutaverunt in lineam, ne fibulis uterentur. Quanquam reverâ si ratione utuntur, non Ias olim vestis fuit, sed Caira. quoniam omnis prisca vestis feminarum Græcarum eadem erat quæ nunc, quam Doridem appellamus. Præterea Argivi & Æginetæ idem adhuc factitant. apud quorum utrosque mos est Fibulas faciendi sescuplas mensurâ, quàm tunc consueverat: quas præcipuæ feminæ eorum templis Deorum consecrare solent, neque aliud quicquam Atticum illic offerre, ne urceum quidem, sed ex ollis gentilibus in posterum ibidem potare. Eoque contentionis processere Argivæ atque Æginetæ mulieres cum Atticis, ut ad meam usque ætatem fibulas gestaverint, quàm antea grandiores. Rem paulò aliter perstringit antiquus Euripidis Scholiastes: ὑπὸ Αἰγινητῶν πειρατευόμενοι Ἀθηναῖοι στρατίαν κατ᾽ αὐτῶν ἀποστέλλουσιν. οἱ δὲ ἅμα Σπαρτιάταις, ἅπαντας ἀπέκτειναν. εἷς δὲ ὑπέστρεφεν ἄγγελος, ὃν περιστᾶσαι τῶν τεθνεώτων αἱ γυναῖκες, καὶ τὰς περόνας τῶν ὤμων ἀφελόμεναι, ἐξετύφλωσαν, εἶτα ἀπέκτειναν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, δεινὸν ἡγησάμενοι τὸ πραχθὲν, περιεῖλον τῶν γυναικῶν τὰς περόνας, ἐπείπερ εἰς ὁπλισμὸν αὐταῖς ἐχρήσαντο, καὶ οὐ πρὸς φυλακὴν τῆς ἀμπεχόνης. *Hecuba.* Narrationem memoriâ certè dignam Latinæ consuetudini tradere libuit: *Athenienses ab Æginetis classe*

in-

infestati exercitum adversus ipsos mittunt. Hi verò unà cũ Spartanis omnes interemerunt. Vnus autem rediit nuncius, quem circumstantes interfectorum uxores, & fibulas ex humeris refigentes excæcârunt, deinde occiderunt. Athenienses autem indignum existimantes factum ademerunt mulieribus fibulas, quòd iis pro armis, & non subnectendo pallio, usæ fuissent. De omnibus hoc notissimum dixisse satis erit, quòd veteres Romani potiùs ingenio, quàm consilio varias adeò utensilibus etiam induxerint figuras, ut neque in lautitiis ad festivitatem ab obscœnis temperatum fuerit. Inde Satyricus:

Iuven. Sat. 2. —— *vitreo bibit ille Priapo.*

Poetam illustrat ænea veteris pocillatoris imaguncula, quam apud Pignorium videre licuit: qualis etiam apud me est. Fœdissimam consuetudinem egregiè taxavit Plinius: *In poculis libidines cælare juvit, ac per obscœnitates bibere.* Cordatiores multò Græci, qui non rarò figuras in symbolum scitè usurparunt. Inde prisci Athenienses cicadas in seriem aureas capitis ornamento, ut indigenæ ac ingenui internoscerentur ab advenis atque servis, innectebant utriusque sexus torulis sive cincinnis, id est, acutulæ cuidam capillorum implicationi, quemadmodũ κρώβυλον Thucydidis doctissimus Camerarius interpretatur; unde τεττιγοφόροι Thucydidi: quamvis feminarum duntaxat meminerit Rhodiginus. Breviter Hesychius: τεττιγοφόροι, ἀττικοὶ ἀπὸ τῶν

Procem. L. 33. Hist. Nat.

Vtr. Ling. Com. P. 51.

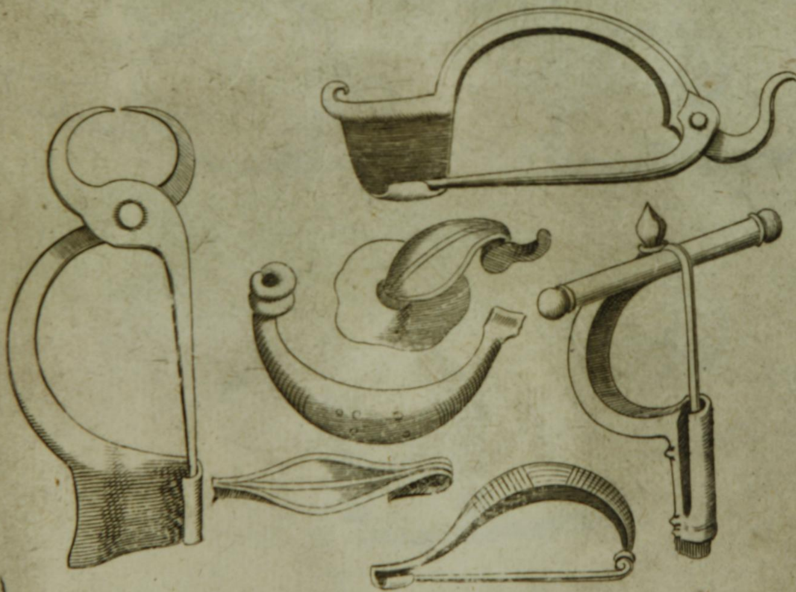
Hist. L. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

L. Pignorii.

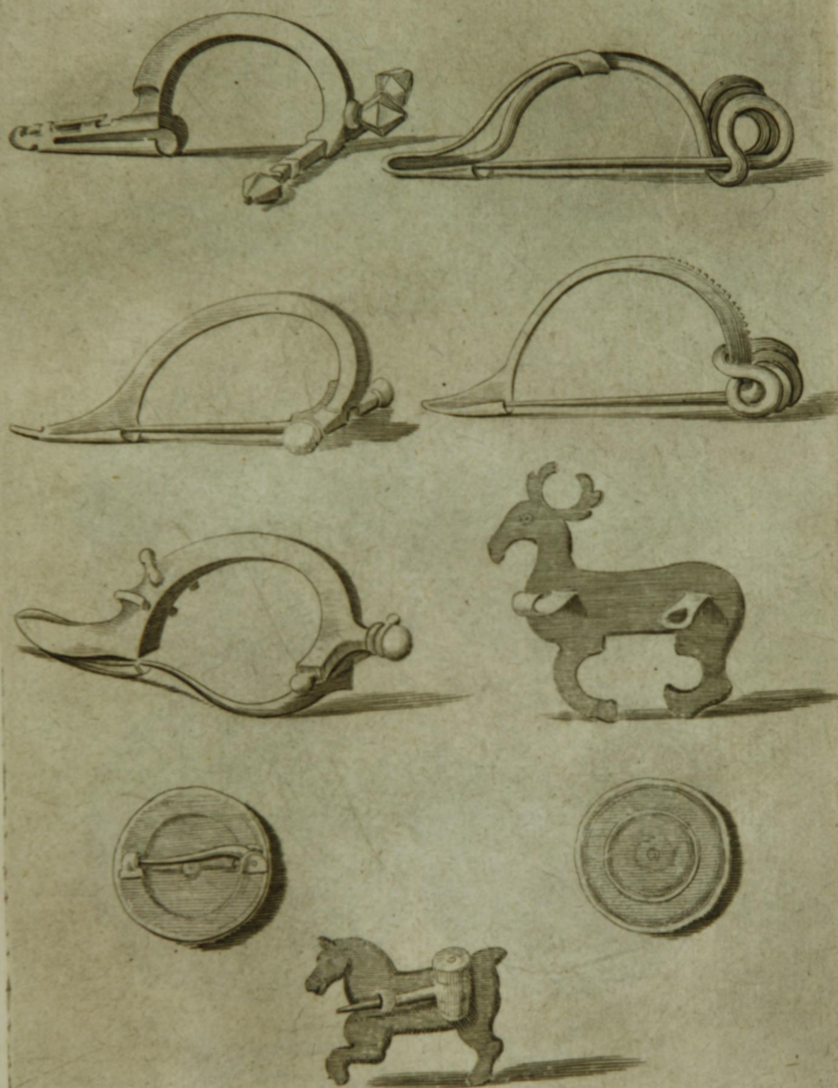
H. Gualdi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Cl. Menetrii.

2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

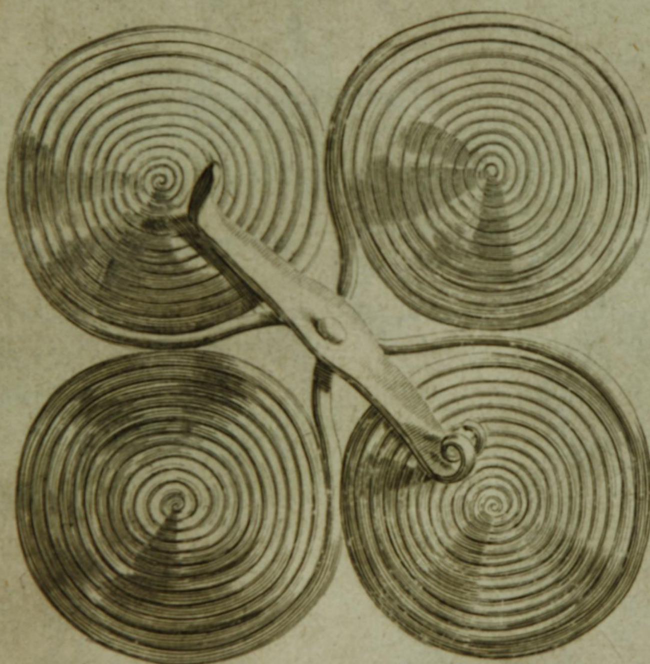
M. Milesii.

Z. Boxhornii.

Fr. Gualdi.

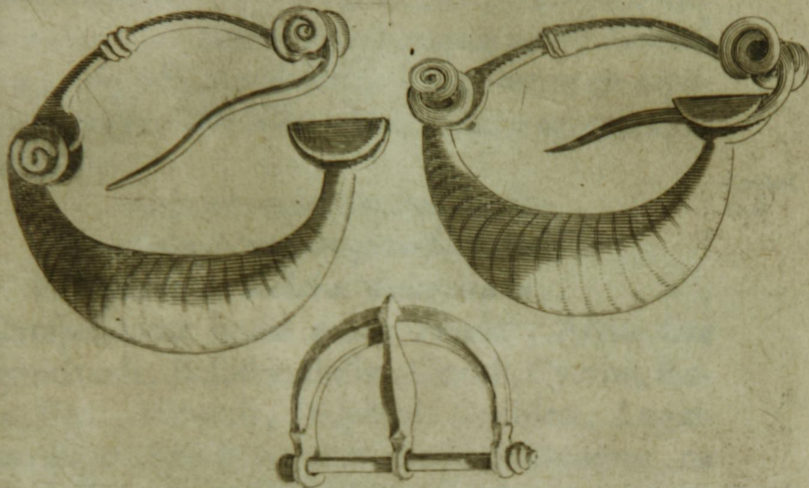

3

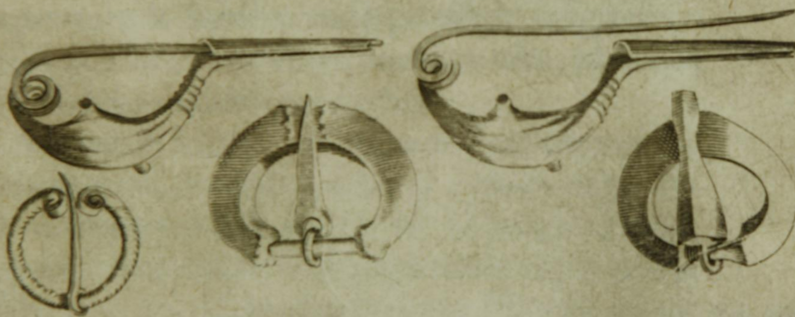
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

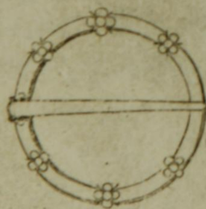
J. B. Casalii.

Fr. Angeloni.

K. Ernstii.

Al. Estii.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τριχῶν ἠρημένων χρυσοῦς τέττιγας. Modum L. 12. C. 2.
habet Atheneus: Κορύμβους δ᾽ ἀναδούμενοι τῶν τριχῶν χρυσοῦς τέττιγας περὶ τὸ μέτωπον. Iacob. Dalechampius vertit: *Summâ comâ religatâ, cicadis aureis circa frontem & capillam appensis*. De Niso ad hunc ritum egregiè allusit Maro: Cir. ver. 126.

omnis caro residebat cura capillo:
Aurea solenni comtum quem fibula ritu
Cecropiæ tereti nectebat dente cicadæ.

Conspiciuntur hodiè etiam Fibulæ, Arcus sive semicirculi, Ballistæ, Bullæ, Circuli, Cymbii, Rotæ, Equi, Hinnuli, Delphini, Cochleæ, Anguium specie, imò & membri, unde procreamur, ne quid effreni licentiæ deesset. In marmorea Adriani statua vidit Pignorius Fibulæ operculum ipsius Imperatoris & Sabinæ conjugis effigie insignitum. Quidquid sit, unus tamen omnium usus, idemque procul dubio utendi modus fuit. Not. in Car. de Im. Deor.

Verùm de his citra opinionem plus satis: pauciora tamen noluit materia uberior, quam exigit ratio calamum porrò ducens in id Fibulæ genus, quod Medicis uniuersæ disceptationis caput existit. Talia verò qui respuis condimenta, Plinianum hoc cogita: *Quædam etiàmsi alienis locis, tamen obiter dici necesse erit. Nec deerit materiæ pompa, si quicquam aliud intueri liberet, quàm fidem operis.* Nat. Hist. L. 29. C. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

CAP. VI.
FIBULA GYMNASTICA investigata.

RElictâ accuratioribus Medicorũ cogitationibus eâ Fibulæ significatione, quam sibi vindicant Anatomiæ periti; perquirendum paulò diligentiùs, quo ingenio altera perficeretur, quæ vulneribus excogitata. Ac licet ex arte huic subdita sit ea, quæ Gymnastica, Cantoribus & Comœdis præcipuè inserviens, pressiori sermonis formâ clarissimi Pignorii judicio Citharœdicę titulum meretur: quia tamen eruditorum plures aliquid suę de Fibula Vulneraria hinc asserunt opinioni, eá priùs expendisse conuenit. Distinctam prorsùs à Chirurgica agnoscit Fabritius ab Aquapendente. Mixtam non ineptè dixerim fortassis, ratione usus. Valetudinis enim Vocisq; gratiâ fiebat, veluti è Cor. Celso planum est. Ideoque non æquè rei quadrat eorum descriptio, qui circulum statuunt æneum, quo adolescentuli infibulabantur conservandæ vocis gratiâ, quæ veneris usu gallulascit & corrumpitur: quamvis inde verbum *Infibulare* cum ratione huic in primis usui natũ sit. Adulescentulos verò utramque ob causam infibulatos, primus, quòd sciam, inter Medicos notat Celsus in hęc verba: *Infibularę quoq; adulescentulos, interdum vocis, interdum valetudinis causâ, quidam consuêrunt. Ejusq; hæc ratio est:*

Comm. de Serv. P. 82.

De re Med. L. 7. C. 25.

Cutis, quæ super glandem est, extenditur, notaturq; utrinq; à lateribus atramento quà perforetur, deinde remittitur. Si super glandem notæ revertuntur, nimis adprehensum est, & ultra notari debet. Si glans ab ipsis libera est, is locus idoneus fibulæ. Tum quà notæ sunt, cutis acu filum ducente transuitur, ejusq; fili capita inter se deligantur, quotidieq; id mouetur, donec circa foramina cicatriculæ fiant. Ubi hæ confirmatæ, exempto filo Fibula inditur, quæ quò levior, eò meliòr est. Sed hoc quidem sæpiùs inter supervacua, quàm inter necessaria est. Qui in hanc sententiam accuratiùs quicquam, nullus mihi præterea visus inter vetustiores. Quod enim de Cupidine infibulato ex Philostrato memorant viri omni eruditionis laude dignissimi Mattheus Raderus ac Thomas Dempsterus, in hoc videntur decepti autoritate Tiraquelli, quem in multis hîc secuti. Nec video, quod Marcellus Donatus refert, ubinam Philostratus Cupidinem cum fibulis aureis effingat. Ita enim ille: ὅδι τελαμῶνι καταςέφων τὴν κεφαλῆς κόμην, κὴ ἐκ τῶν ὀφρύων ἀπωθούμενος τῷ διαδήματι τὰς τρίχας, γυμνὸν πλοκάμιον ἐτήρει τὸ μέτωπον. Quę sic reddidit Fredericus Morellus: *Sed dum cingulo cæsariem capitis coronaret, & à superciliis capillos diademate removet, nudum à nexibus capillorum frontem servabat.* Nulla hîc Fibulæ mentio; nec sanè apertior alibi: quamvis idem Veneri auream à Nymphis donatam narret: ut magnos hîc viros ita lapsos demirer. Illud minimè prę-

tereundum, Adultis conservandæ vocis magnæ causâ eodem modo consultum fuisse. Quod licet de Citharœdis ad quęstum voce faciendum proferant alij: Histrionibus tamen id convenientius erit; sub quibus diligentissimus Mercurialis Præcones, Choristas, Tragœdiarum & aliarum Fabularum recitatores, necnon vocibus certantes collocat: quos solicitè, cui imperabant, voci pepercisse ex Martiale notum est. Sic enim ipse:

Gymnast. L.3.C.7. Var. Lect. L.1. C.19.

L.7.Ep.81.

Menophili penem tam grandis fibula vestit,
Vt sit Comœdis omnibus vna satis.
Hunc ego credideram (nam sæpè lavamur in uno)
Solicitum voci parcere, Flacce, suæ?

Neque ab hac mea conjectura longè abest Iuvenalis, apud quem,

Sat. 6.

Solvitur his magno Comœdi fibula. sunt quæ
Chrysogonum cantare vetent. Hispulla Tragœdo
Gaudet.

Et multis interjectis:

nullius fibula durat
Vocem vendentis Prætoribus.

Ridiculum hîc veteris cujusdam semibarbari glossema silere nequeo in membranis M.S. viri eximii Alexandri Estensis, quo hęc dictorũ ratio attexitur: *ut habeant memoriam de ipso*. Longè diversus enim Satyrici animus est, qui mulierum vitia acriùs insectatur, quò matrimonii incommodis Vrsidium à tali jugo deterreat. Causam quidem Martialis verio-

Lib. 14. Ep.215.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

riorem attulit; cujus tamen petulantiâ nolo bonas aures offendere. Tragœdos autem Comicosque fabulas cantasse, notius è Suetonio est, quàm ut hîc multis confirmẽ; Citharœdos pariter, indicat Hippocrates. *L. de Priv.* Modulationis Agonisticæ verò modum non persequor; quem post Athenæum scriptorem vetustissimum, *Dipnos. L. 10. C. vlt.* inter Medicos Ægineta tetigit, fusè ac eruditè descripsit *L. 1. C. 19.* Consultissimus Vir Petr. Faber Agonisticor. Lib. 1. Cap. 2. & 25. Lib. 2. Cap. 14. 15. 18. 32. Lib. 3. Cap. 8. & 16. De quo non immeritò audiendum Apuleii illud: *Ipsius* *Flor. L. 3.* *vocis hominis exercendi cassus labor supervacaneo studio plurifariam superatur.* Laborem hunc egregiè *Tusc. Qu. Lib. 2.* repræsentat Tullius: *Qui volunt exclamare majus, num satis habent latera, fauces, linguam intendere, è quibus elici vocem & fundi videmus? toto corpore atq; omnibus ungulis (ut dicitur) contentioni vocis asserviunt.* Ex quibus facilè colligitur, quid sit apud *Lib. 1. C. 4.* Celsum, *voce contendere.* Græci, Cæl. Aureliano *Tard. Pass. L. 1. C. 5.* teste, exercitium illud Ἀναφώνησιν vocabant: quam *Fam. Lib. 16. Ep. 18.* Tyroni suo profuisse gaudet Cicero. Vnde apud *De Sã. tuẽ.* Galenum τῶν φωνάσκων Ἀποφωνήσεις: quas Turnebus *L. 5. C. 1.* *Vociferationes* appellavit. Illud veteribus ita frequẽs fuisse video, ut ejus in Sp. Papinio lucifuga abusum more suo Seneca meritò reprehẽdat. Sanitati nihi- *Epist. 122.* lominus ac vitali robori plurimũ cõferre, inter cetera valetudinis præcepta posuit Plutarchus. *De San. tuen.* Porrò Athletas etiam in palæstra pugnantes Fibulam usur-

L 7 Ep. 81. usurpasse loco pridem adducto ostendit lepidissimus Epigrammatum autor. Quanti verò Cantoribus atque Athletis fuerit Continentia, satis indicat Galenus, testaturque Plinius Iunior, *L. 5. Ep. 19.* qui Zosimum suum parcum & continentem prædicat. *Nat. Hist. Lib. 37. C. 10.* Quos itaq; Plinius Tragœdos, Iul. Solinus non minùs verè quàm eleganter *pudicè habitos* dixit. *Polyhist. Cap. 37.* Quin pugiles non modò cœlibes, sed Veneris expertes vixisse, *De Legib. Lib. 8.* autor est post Platonem Tertullianus: *Ad Mart. Cap. 3.* additque Clemens Alexandrinus, *Strom. Lib. 3. C. 5.* propter corporis exercitationem fuisse continentes. Verùm, quod gravius magisque ad nostrum est institutum, de Histrionibus hęc idem: ἐυνουχοῦνται ἐξ ἀνάγκης οἱ θεατρικοὶ ἀσκηταὶ οἵτινες διὰ τὴν ἀνθολκὴν τῆς ἐυδοξίας κρατοῦσιν ἑαυτῶν. *Actores Scenici exscindunt sibi virum, qui ambitione illecti seipsos edomant.* Nec alio sanè consilio Amœbeus citharœdus sponsam, quam recens duxerat, intactam reliquit. Súma igitur cum ratione Galenum excusat Marsil. Cagnatus, *Observ. L. 2. C. 8.* quòd citharœdos, pręcones, comœdos, ac tragœdos vocis causâ frequẽtibus balneis ac eduliis laxantibus usos memoret, *De Rem. sec. Loc. L. 7. Cap. 1.* nec tamen infibulandi artificium prodat. Hoc enim potiùs vocis conservationi debetur, quatenus venerem ipsi adversam frenat, quàm curationi. Conservationis autẽ quoniã nulla hîc ipsi mentio, Fibulam vtique jure pręteriit: ut omittam parum eam fuisse efficacem, si Martiali credendum:

Dic

Dic mihi ſimpliciter, Comœdis atq; Tragœdis
Fibula quid præſtat? Lib. 14. Ep. 215.

Sed neq; Tito Popmæ erudito de Servis Commentariolo dubii, ut videtur, argumenti rem attingere libuit: etſi Mancipiorum quoque non minor hac ratione apud veteres cura erat, quàm Gymnaſtarum, non tam vocis ac valetudinis, quàm coercendæ libidinis causâ. Nec tantùm, quod doctiſſ. Mercurialis ſuſpicatur, lenonum ſeruis ad virginum tutelam hoc datum fuit munimentum, ut eſſent illibatæ. Majus namque ſecuritatis ſtudium familiæ ad honeſtatem incumbebat, quàm voluptatis; ſervis etiam miniſterio diſtinctis omnia peruagantibus, ad patrisfamiliæ neceſſitatem, maximeque ad liberorum cuſtodiam: quáquam loca ipſis fuiſſe diſtincta ex Plinio Secundo non ignorem. Atque in tantum quidem proceſsit hæc cuſtodiæ ratio, ut *Pædagogia ad tranſitũ virilitatis cuſtodita argẽto* notet Plinius. Quod poſt Lipſium eruditè Pignorius Mancipia argenteis fibulis ad tranſitum virilitatis cohibita expoſuit. Iuriſconſulti nempe hoc etiam nomine denotant Mancipiorum gregem; quum Παῖδες quoque apud Græcos Servi audiant, non minùs, quàm Terentio, Ciceroni, ceterisque puriſsimis ſcriptoribus Latinis *Pueri*: quod ad Ciceronem quoque monuit Gothofredus. Argumento nobis Heſychius: παῖδες, τὸ πάλαι μὲν τέκνα ἀρσενικὰ ϗ θηλυκά. Μεταπεσούσης δὲ τῆς χρήσεως, νῦν ϗ οἱ δοῦλοι. Quod apertè oſtendit Sym-

Var. Lect. L. 1. C. 19.
L. 2. Epiſt. 17.
Nat. Hiſt. Lib. 33. C. 12.
Not. ad Tac. Ann. Lib. 16.
Comm. De Serv. P. 815
Ad Att. L. 1. Ep. 8.

L. 6. Ep. 8. Symmachus: *Puer vester inconsultis atq; ignorantibus nobis urbe discessit, ut est servis familiaris improbitas*. D. Ambrosius longè manifestiùs: *etiam ætatis senioris servuli, pueri dicuntur à Dominis*. Conditio enim potiùs, quàm ætas significatur. Et quid apud Italos hodiè familiarius, quàm provectioris quoq; ætatis operas hac appellatione excitare? Forsan & olim ita Romani. Sic enim Poeta:

L. 1. de Abrah. C. 9.

Eclog. 1.

——— *Pueri submittite tauros*.

Hist. Fran. L. 3. C. 15. Quo modo Gregorius Turonensis: *Beatus Gregorius ad inquirendum eum* (Attalum nepotem) *misit pueros*. De Militibus etiam Abner ad Ioab: *Surgant pueri, & ludant coram nobis*. Quin Christus Discipulos παιδία compellat. Pædagogia verò, ex mēte Lipsii, cœtus erant elegantium puerorum, qui pretiosâ veste succincti, Apulejo *Familiæ calamistratæ*. Talis procul dubio ex veteri monumento

Reg. 2. C. 2 ver. 14. Ioa. C. 21. ver. 5.

De Socrat. Deo.

PHILONICVS
TI. CÆSARIS GERM
DE. PÆDAGOGIO

Epist. 122. De Tranquil. an. C. 1. Vita T. P. Att. C. 19. Horum mollitiem optimus linguæ morumque magister Seneca rectè perstrinxit: nec ipsorum fastum transivit, dum scribit *auro culta mancipia*. Exactior sanè Pomponii Attici familia, cui Cornelius Nepos literatissimos pueros adnumerat. Ritum hunc infibulandi ex Libris Senecæ Moralis Philosophiæ hodiè desideratis non illepidè attigit disertissimus Lactantius: *Quid ergò est, quare apud Poetas*

De Falsa Relig. L. 1. Cap. 16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

tas salacissimus Iupiter deserit liberos tollere? utrum sexagenarius factus est, & illi Lex Papia fibulam imposuit? Respexit nempe Cicero Christianus ad Iuvenalis illud: Sat. 6.

Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in
Speluncis? adeò senuerunt Iuppiter, & Mars.

Legem verò Papiam ab Iul. Augusto incitandis Tacit. cœlibum pœnis institutam, satis constat: cujus caput Ann. L. 3. fuit, ne sexagenario major uxorem duceret, propter ætatem effœtam, monente in Glossa Ac- Cod. de Nupt. L. 27. cursio; quum nuptiæ liberorum causâ contrahantur: licet huic capiti Claudius primum, deinde Iustinianus, abrogaverit. Sueton. Claud. Cap. 23. *Fibulam* igitur *imponere* hîc Metaphoricè est, ob ætatem ingravescentem nuptias vetare; quemadmodum Tertulliano, *Supremam carni fibulam imponere*, libidinem compescere. Lib. de Monogam. Cap. 3. Mitto elegantem nimis similitudinem hinc desumtam, quâ in Carmine Cypriani, seu Tertulliani, ut cum recentioribus Criticis mavult eruditissimus Barthius, *Nimborum Fibula* de Iride vsurpatur. Aduersar. Lib. 17. Cap. 19. Eam insigni venustate sic expressit insignis Poeta Ioan. Argolus:

Lunato rutilans Thaumantias arcu
Compede sistit aquas, pluviumq; infibulat imbrem.

Nec inelegantiùs *Fibula Rhetorica* B. Ennodio Argumentationem significat; Apologet. P. 513. quemadmodum in Notis ad hunc locum advertit utriusq; linguæ peritissimus Andreas Schottus. Et infrà, ad Vestia- P. 535.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

riam alludenti Vinculum ſiue vnionem: *quos fibula religionis pio mordens dente conjungit*. Item Oratione I: *boni utriusq; fibulâ operis in teſtimonio ſummæ gloriæ ſine labe perdura*. Et Lib. 2. Epiſt. 17. ad Olybium: *Opto eſſe plurima, quæ mihi ad caritatis fibulam agenda mandentur*. Translationem hanc
Serm. 91. arctiùs tetigit D. Petrus Chryſologus, de Annunciatione & Conceptione D. Io. Baptiſtæ: *naſcitur major homine, par angelis, tuba cæli, præco Chriſti, arcanum Patris, Filij nuncius, ſignifer ſuperni Regis, peccatorum venia, Iudæorum correctio, vocatio gentium, & ut propriè dicam, Legis & Gratiæ fibula, quæ diploidem ſummi ſacerdotis Sancto Patri jungebat in pectore*. Itáne de palpebris apud Euripidem
Hecuba.v. 1169. Polymneſtor?

ἐμῶν γὰρ ὀμμάτων
Πόρπας λαβοῦσαι, τὰς ταλαιπώρους κόρας
Κεντοῦσιν, αἱμάσσουσιν.

meorum enim oculorum
Fibulas quum corripuiſſent, infelices pupulas
Fodiunt, cruentant.

Orat. 4. Sed Ennod. vox hæc etiam *Fœnus* videtur notare: *Scalpeſarculis uberem terram, quæ ſi noſtri eſt germinis, fibula ſit tuis profectò laboribus reſponſura*.

Ceterùm; quæ fuerit Fibulę huic operi deſtinatæ Materia pleroſq; pariter latet, ac ejus Forma, quam Celſus ſiluit. Metallicam fuiſſe illam ſubin-
De re Med. Lib. 7. C. p. 25. nuit ipſe, quum ait *quò levior, eò melior*. Quod planè confirmat adductum nuper Plinij teſtimonium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Sed omnium evidentissimè hoc ipsum addocet Martialis illud: *Lib. 9. Epigr. 28.*

Iam Pædagogo liberatus, & cujus
Refibulauit turgidum faber penem.

Id verò non ætatis beneficio, nisi forsan in liberis aut servis pileo donatis, sed heri mandato factum, sic insinuat idem alibi: *Lib. 11. Epigr. 77.*

Seruo Cælia fibulam resolue.

Circulum quidem hanc fuisse æneum arbitrati sunt pleriq; Quod tamen non ita liquet: nisi id ex parte suggessisse censebitur vetus Interpres, cujus hæc exstant ad illa Iuvenalis: *Sat. 6.*

nullius fibula durat
Vocem vendentis Prætoribus.

Fibulam dicit Circellos, quos Tragoedi sive Comædi in pene habent. Ejus tamen haud tanti apud me autoritas, ut vel hoc ipsi ingratijs concedam, nisi major vis foret commoditatis, quòd forma circularis huic usui concinnior. Ideoq; Ioan. Britannicus non malè hoc loco Anulum tenuissimum, argenteum, aureum, siue æneum, intelligit. Talem olim virilibus insertum ut credam, quæ de quorundam apud Turcas Monachorum verendis prodita, suadent; item anuli versatiles, non usque ponderosi, quibus vulgo ferarum ora constringi videmus; pudenda pariter: quæ anulo æreo in jumentis dum claudunt Veterinarii, Italis venustè dicuntur *Sposare*. Præter hæc do-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

ctiſsimus Hieronym. Pradus in Ezechiel. Cap. 16. v. 12. è Theodoreto annotat, ferreum anulum naribus taurorum olim injectum, quo huc atq; illuc circumducebantur. Hinc divinus Vates: *Ponamus circulum in naribus veſtris, & frenum in labris, & reducamus vos ad viam, quâ veniſtis.* Boum etiam auriculas fibulâ, hoc eſt, circulo ſignatas tradit Columella ſcriptor diligentiſsimus: quidquid ex melioribus libris de Subula referant alij, parum ad ejus verba: *Æneâ fibulâ pars auriculæ latiſsima circumſcribitur, ita ut manente ſanguine, tanquam O literæ ductus appareat orbiculus.* Idne voluit Vegetius? *ad acum vel acutum cuprinum pars auriculæ, quæ lata eſt, quaſi circulo ſignatur.* Huic deinceps Materię fibulę nõ parũ lucis ſuggerit Oribaſius de Machinis Chirurgicis ita diſſerens: *Æs levius & facilius tractatur, minuſq; rubiginem trahit, quàm ferrum. Ære efficacius robuſtiuſq; ferrum eſt. Sed ſupervacuum eſt eximium robur, vbi ejus nullus eſt uſus.* Et paulò poſt: *licet tamen ex ferro fabricare. Quòd ſi ex ære fiant* (organa) *ſumatur id, quod ducitur.* Antiquiſsimum verò ejus uſum innuit Hippocratis præceptum: χαλκώματι δὲ, πλὴν τῶν ὀργάνων, μηδενὶ χρήσθω. *Æris præterquam in inſtrumentis, nullus uſus eſto.* Adde, Philoſophi judicio Æs naturâ frigidum, & ſubſtantiæ rarioris ac laxioris, itemq; λειότερον, id eſt, læuius, quàm ferrum, & medicamenti vim habere. Quæ ſi vera ſunt, ut Naturæ

Iſai. Cap. 37. v. 29.

Lib. 6. Cap. 3.

De Veterin. Lib. 3. C. 11.

Cap 3.

De Med.

Ariſtot. Sect. 9. Probl. 10. Sect. 1. Probl. 36. & 35.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

consulti verissima quidem arbitrantur, è metallis pręsenti negotio nullum eo ferè commodius fuit. Magis ad rem forsitan Festus qui notat, quòd *Circites circuli ex ære facti*; ut Circes circitis à voce Circus verè deduxerit Cl. Salmasius; nos forsan & *Circitores*, qui apud Vegetium vigilias circumibant, & renunciabant, si qua emersisset culpa. Hodiè servatâ originatione, Italis ac plerisq; nationibus *la Roda*. Quã appellationẽ Poeta in horti custodes trãstulit: *Ad Tert. de Pall. P. 375.* *De re mil. Lib. 3. C. 8.*

Quid mecum tibi Circitor moleste. *Priap.*

Vnde in Excerptis ex vet. Lex. Gręco-Latino Cap. de Agricultura, *Circitor* κυκλευτὴς: vestiumq; institores id nomen Vlpiani ætate obtinuerunt. Circulatores etiam interpretatur eruditissimus Io. Laurẽbergius; apud quem *Circitura* item Περιοδία, seu Circuitus. *Lustratores* concinnè reddidit vetus Glossa: ubi Circito, κυκλίνω & περινοσῶ. Κίρκος enim, à κιρκόω, ligo anulo, seu ducto in orbem vinculo; item, anulis trajicio, infibulo, aut fibulæ modo pernecto; idem Poeticè quod communiter Κρίκος, Ansula est, sive Anulus diuersis usibus distinctus. Inde qui Plinio Anulus velaris; apud Herodotum ἱςίων κρίκος *velorum ansula*, & Iul. Poll. per quem rudentes trahuntur. Quamuis enim κρίκοι εἰς τὰς ςρωματεῖς apud Theophrastum eruditis Anuli sunt velares, quibus aulæa contrahuntur, vel extenduntur: autori tamen elegantissimo de navium costis sermo est. Quid autem vetat etiam nauticos intelligere; siquidem *Supplem. Antiq.* *Nat. Hist. L. 13. C. 9.* *Lib. 1. Cap. 9. n. 4.*

& hodie

& hodie tales in Septentrionalium naviculis cornei
ac lignei conſpiciuntur, quibus vela antennis pen-
Mochl. & de Fract. dent. Κρίκοι etiã Hippocrati anuli orbibus ex corio
Ægyptio inſuti ad cruris luxati diſtentionẽ. Heſy-
chius paulò laxiùs: Κρίκοι, ἅρπαγες, πάντα τὰ ἐπικαμπῆ κίρκοι
λέγονται. Eâ voce ſciẽter de Chamęleõte in hunc mo-
Hiſtor. Animal, Lib. 2. Cap. 11. dum uſus Ariſtoteles: προαιρεθέντος τοῦ ἔξωθεν δέρματος τῶν
ὀφθαλμῶν, περιέχει τι διὰ τούτων οἷα κρίκος χαλκοῦς λεπτός. Gaza
vertit: *cute exteriore detractâ oculis, quidam lucens
velut anulus æneus tenuis nullâ pelle interſeptus cin-
git*. Ad præſens inſtitutum magis faciunt Scholia-
ſtæ Æſchyli in Argumento Tragœdiæ, ἕπτα ἐπὶ Θήβαις, hæc de Lajo verba: ἡνίκα δ' Οἰδίπους ἐγεννήθη, διαπορήσας
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ χρυσέοις κρίκοις διαπερονησάμενος, ἐν Κιθαιρῶνι τοῦτον ἐξέθετο. Quæ ſic reddo: *ut primum natus eſt Oedi-
pus, perforans ipſius pedes, & aureos circulos infibu-
lans, in Cithærone* (monte) *ipſum expoſuit*. Ille ve-
rò quid hîc præter fibulas ſiue compedes innuit?
Nullam tamen hujus figuræ in ſcriniis initiò ha-
buit Pignorius Fibulam; quamvis in Libro de Ser-
Pag. 82. vis aliunde forſan reliquis fuerit appicta, ne quid
operis elegantiæ aut lectoris curioſitati deeſſet.
Quod nec ipſe diſſimulavit, quando ambigẽs ait,
Pag. 84. hujuſmodi unam vel alteram videri poſſe, quarum
delineationem exhibuit. Quæ enim circularis ibi-
dem conſpicitur, veriùs ab ingenio, quàm ex arche-
typo eſt, ſiquidem arctior deprehenditur, quàm
ad uſũ noſtrũ. Emiſſo autem Commentario ve-

riſimile

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

risimile est postea incidisse in eam, quam inter quædam rejicula casu inventam ab ipsius hærede impetravi, certus minutissimorum etiam indagatorem sagacissimum temerè nihil reposuisse. Hujus accuratum eò libentiùs subjicio exemplum, ut de ipsa Antiquitatum peritiores aliquid seriò cogitent, quam in illa Vrbium principe Roma & unico monumentorũ promtuario frustra apud eruditissimos etiam viros solicitè quęsivi. Ex ære Corinthio anulus est, ejus quæ hîc videtur magnitudinis, ærugine vndiq; incrustatus, etiam quâ fissuram; ut neq; hæc existimari debeat à recentiori quadam lima; eaq; ipsius laxitas, ut facilè potuerit cuti genitalium injici paululum diductus; nunc tamen à situ ita debilis, ut sine fracturæ metu vix divaricari possit. Armillam ut credamus, renuit ambitus ita strictus, ut nec infantis pridem nati brachio induci possit. Aliis usibus refragatur ejus divisio, quæ cingulis aut cortinis ob scissuram inepta. Conjecturam meam probabiliorem facit communis similitudo judicij, quam mecum communicare placuit elegantis doctrinæ Viro singulari Francisco Bernardino Ferrario Doctori Ambrosiano, qui post doctissimas Cl. Kirckmanni de Anulis meditationes neq; suas seculo invidebit. Neque hunc pudicitiæ custodem ei, quo utuntur Turcarum Anachoretæ, multũ sibi videri dissimilẽ, Nobilis Eques Cassianus à Puteo humanissimè Româ significauit.

Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Sed neque in lectissima antiquitatum supellectile Io. Vincentij Pinelli similem exstitisse, vel inde opinari licebit, quòd Fabritius ab Aquapendente in Operationibus Chirurgicis fateatur se Viro Illustri debere Fibulã, quâ veterum Infibulationem suis auditoribus declaravit. Ea tamen alia non erat quàm Vestiaria, similis omnino primæ à Pignorio depictæ inter vetustiores; quas neq; pro suo candore hic ipse alias statuit. Talem annuatim quoq; in Theatrum Patavinum protulit nostrâ memoriâ Adrianus Spigelius Eques, Anatomicus diligens ac eruditus. Is verò nimiâ credulitate in communem lapsus errorem cum Præceptore suo, Sene optimo, parum animadvertit, figuram acus rectangulam incedentibus attritu fore incommodiorem fibulâ circulari. *In Almag. Ptolom.* Vt sileam, inter planas figuras nullã Theonis Alexandrini scito minus spatium occupare, quàm rotundam; quæ sic omnium minima, etiamsi capacissima. Quod nec ignoravit cultissimus rei Rusticę scriptor Varro, *Lib. 1. Cap. 51.* cujus hoc egregium de Area judicium: *Omne brevißimum in rotundo è medio ad extremum*. Autorum igitur emendationi incumbentes *Lib. 1. Ep.* ad Plinij Iunioris, etiam à Claudio Minoe I.C. castigati, oram frustra adscripserunt △ literæ, *Not. ad h. l.* quam secundæ lectionis ultrò fatetur Ioan. Maria

Ca-

Catanæus; ſiquidem Varroni optimè conſentiunt Autoris verba: *in prima parte Atrium frugi, nec tamen ſordidum: deinde Porticus in O literæ ſimilitudinem circumactæ, quibus parvula, ſed feſtiva, Area includitur.* Quæ verò de acus craſsitie ponderisq; moleſtia adferunt quidam, hujus ſententiæ vim parum infringunt: quandoquidem Turcarum Sacerdotes hodiè eà facilitate circuli amplitudinem ſuſtinere compertum eſt, ut ſola lævitas in primis videatur exigi. Prius enim incommodum cicatriculæ jam acu & filo inductæ absq; negotio ſubmovebāt, modò foraminula ſatis ampla, ſicut in his qui inter Afros etiamnum, ut quidam antiquitùs, maximeque Pœni, majora pondera auribus gerunt; itemque in Virginia, ubi, referente Io. Laetio, infimæ auriculæ vtrinq; tribus in locis perforatæ varia appenduntur. Nec verò quidquam huic ſententiæ obſtat, quòd vetus Celſi codex Florentinus, omnium quos hactenus vidi M. SS. optimus, legat: *Fibula quò levior, eò melior*: quod Conſtantinus etiam ad marginem habet. Qualis etiādum hujus vocis ſcriptio in caſtigatioribus Libris à Gryphio, Rouillio, Tornęſio, Raphelengio editis, & in M. SS. Italię omnibus exſtat. Veteres enim Librarij primiq; Chalcographi Diphthongū Æ ſimplici Vocali E ubiq; commutârunt. Vocula tamen Enclitica *Que* à Pronomine *Quæ* in vetuſtiori potiſſimùm Codice Floren-

Celſ. Lib. 7. Cap. 8.

Nov. Orb. deſcr. Lib. 3. Cap. 17.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

tino passim magnâ religione distincta reperitur. Quin antiquos pro *Æs*, scripsisse *Es*, *Erare*, *Eratus*, *& Aderare*, autoritate veteris Glossæ eruditissimis in Trebellium Pollionem Notis, itemq; ad Tertullianum ostẽdit Cl. Salmasius: quanquã Gulielmus Canterus subjunctiuam Diphthongi vocalem librariorũ negligentiâ omissã censuit; quã tamen retinuit Casaubonus. Ideoque pro distinctiori intelligentia ad textum Cornelii Celsi diligenter addidit Robertus Constantinus *Lævi*. Imò, in hunc ipsum auctorem monuit idem morosiùs Lib. 7. Cap. 26. pro *Levior* scribendum *Lævior*; eodemque modo ab hac voce Lib. 8. Cap. 3. denominatum videtur verbum *Levare* pro Læuigare. Ita Scrib. Largus passim Collyria aliaque medicamẽta levia commendat. Quæ exempla si nimis ambigua vel familiaria cuipiam videntur, quid oberit, quò minus *Levior* hîc sit *Tenuior*, *Majori* opposita, non aliter quàm Celso *Levis tumor*, id est, exiguus nimis magno est contrarius; & Ciceroni *Lene & tenue nomen*, exile debitũ? Datâ enim Materiæ paritate, quò minor Fibula, eò levior est. Quâ ratione loco nuper memorato Κρίκος non ineptè Philosophorum coryphęo fortassis λεπτὸς dicitur, quod in Lexico Gręcolat. veteri est *Tenuis*; quemadmodũ Apul. de Herbar. Viribus Artemisia more Græco Leptophyllos, quam Latini Tenuifoliam appellabunt. Fibula autem ista non semper

P. 189. v. 21. Te Pal. 290.

L. 7. C. 3. et L. 8. C. 5.

L. 7. C. 10. Orat. 3. pro S. Roscio.

Cap. 13.

erat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

erat nuda. Acceſſiſſe nimirũ velandis inguinibus thecam quandam, vel ejus vice alutam, id eſt, pellem tenuem ac mollem, ex Martiale manifeſtum eſt; apud quem *Lib. 7. Epigr. 34.*

Inguina ſuccinctus nigrâ ſtat Servus alutâ.

Calderinus ergò parum cautè ad Poetam notauit, Fibulam fuiſſe veſtem Theatralem ſiue indumentum aut ſubligaculum Hiſtrionum ex aluta nigra, à genibus protenſum usque ad umbilicum; niſi forſan totius nomine partem acceperit. Secus enim ea parum à feminalibus differret: de quibus poſt Bayſium eruditiſsimus Polyhiſtor Iſacus Pontanus benè in Gloſſario Priſco-Gall. & ejuſdem Auctario. Amiculũ hoc verò ſolis virilibus deſtinatum, ſatis explicat Iſidorus, qui Gymnaſium ex illo dictum refert, quòd ex conſilij decreto, permittente Hippomene, Iuvenes nudi exercerentur in campo, ubi ſola pudẽda operiebantur cinctu ſiue latâ zonâ, quæ inde campeſtris dicebatur: qualia etiam extra balneum & miniſteria olim Semicinctia Gymnaſtarum. Tale apud Iuvenalem *Subligar Acne*, vel quod magis placet *Acci*: quod Vetus Scholiaſtes Tragœdi veſtem interpretatur; Io. Britannicus indumentum velandis inferioribus corporis partibus. Eamque opinionem eò fidentiùs amplector, quòd eruditorum conſenſu ſtabiliri videam, quos neque vetuſtiſsimorum autoritas deſtituit: è quibus, Vallâ interprete, unum hoc *Orig. Lib. 18. C. 17. Lib. 19. Cap. 33. Sat. 6.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Lib. 1. ſufficiet Thucydidis teſtimonium : *Olim in Olympiaco certamine athletæ ſubligacula circum verenda habentes pugnabant.* Et mox: *apud Barbaros & Aſianos præmia pugilibus ac luctatoribus proponuntur, & hi ſubligaculis in certamine utuntur.* Barbarorum forſan appellatione Romanos intellexerit, ut hi olim Germanos ceteroſque imperio diviſos. Eundem verò ritum Romanis etiam ſeruatum in- *Pædag. L. 3. Cap. 5.* dicat Clemens Alexandrinus, & longè prior con- *Offic. L. 1.* firmat Tullius : *Scenicorũ quidẽ mos tantã habet vetere diſciplinâ verecundiam, ut in ſcenam ſine ſubli- Arcana* *gaculo prodeat nemo.* Apud Procopium etiam inve- *Hiſt. L. 9.* nio, ſine ſubligaculo in Theatrum prodiiſſe neminem : ὅτι ἐνταῦθα (γυμνῷ Cod. Mediolan. M. S.) παντάπασιν περιέναι ὐδενὶ ἔξεσιν ὅτι μὴ τῷ ἀμφὶ τὺς βυβῶνας μόνον διάζωμα ἔχοντι. *quòd illuc nemini prodire ſine ſubligaculo penitùs liceat.* Ita quidem Græca verba interpretatus fuit Nicolaus Alemannus : quæ licet in Bibliotheca Vaticana non minùs, quàm in Mediolanenſi, prolixæ Narrationi inſerta reperiantur, cetera tamẽ verecundię cauſâ præteriiſſe puto virũ optimum ; quæ Ludovici Elſevirii induſtriâ propediem integra legentur. Quin Alexandriæ, ubi *Nat. Hiſt. Lib. 12. C. 14.* thura interpolantur, ne furentur, ſubligaria opificibus ſignari tradit Plinius. Sed nec ſatis ad Poetæ mentem *Æneam thecam* expoſuit ibidem Calderinus *nigram*. Quidnî enim poſſent etiam verenda æquè thecâ arctari æneâ, quàm alutâ;

quum

quum neque ingeniis nostræ ætatis etiam in sequioris sexus custodiā similis ratio defuerit? Quod enim Florētię è publico armamētario advenis spectandum depromitur hujusmodi pudoris claustrū; quodq; Basileę in Museo Cl. Medici Thomę Plateri servatur, ne quis in speciem fabrefactum putaverit, vetat alterum antiqui operis quod Venetiis in Palatio Sereniss. Ducis ostenditur. Lautiores certè Indos genitalia in cannulam auream abdere narrat Gonzales de Oviedo, tenuioris fortunæ ceteros exsertis testibus veretrum conchæ includere; quam Petrus Martyr marinam affirmat. Eundē, qui est Fibulę, usum ejus videtur indicare Martialis: Rhamus. Nauig. To. 3.

Thecâ tectus aeneâ lavatur L. 11. Ep: 76.
Tecum Cælia seruus.

Et posteà: *Servo Cælia fibulam remitte.*

Illâ quippe non minùs libidini, quàm verecūdiæ, consulebatur. Hinc infibulatis cutem, quæ super glandem est, semper fuisse perforatam vix asseveraverim: nedum, quod putavit doctissimus ceteroquin Fallopius, trajectum anulo penem ac præputium. Subligaculo nempe in arena certantibus tegebantur virilia, nondum in Latium à Barbaris introducto Braccarum usu: cui Fibulam fuisse appositam notat Salmuth ad Pancirolum. Vnde nec malè Fallopius ab antiquorum Fibula parum differre statuit eam, quâ pueri suâ ætate in caligis utebantur. Tale quid Martialis voluit. Neque De Vuln. To. 2. Tr. 6. C. 12. L. 7. Ep. 81.

enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

enim adeò inanis hæc mea est conjectatio, ut non idem aliquando censuerit Ioan. Britannicus, qui suis ad Iuvenalem Commentariis Poetam utcunque intelligere malit *tenuißimum filum, sive æneum, sive argenteum, quod præputio ab utroq; latere super glandem perforato addebatur*: alteram nihilominus Fibulæ speciem admittit *Indumentum, quo non solùm utebantur ad inguina tegenda, sed etiam ut à libidine comprimerentur*. Quod satis convenit cum veteri quodam ignoto Iuvenalis Interprete in membranis Cœnobij S. Ioannis in Viridario Patavij, ubi *Fibula* hoc loco *Zona* exponitur: cui similis alter in Bibliotheca S. Antonii Confessoris Fibulam ait, quâ ligantur inguina: qualiter Fibulę nomine apud Tertullianum B. Rhenanus & Hadrian. Iunius videntur fibulæ adstrigmentum intellexisse. Nulla enim Martialis joco alioquin occasio esset:

Sat. 6.

Lib. de Corona milit. C. 11. Adag. Cēt. 7. n. 34.

Delapsa est misero fibula, verpus erat.

Locus certè obscurus adeò, si ad Celsi Infibulationem examinetur, ut Iosepho Scaligero summi ingenii viro satisque in conjecturas audaci hæc verba extorserit: *Si verpus, hoc est,* ψωλὸς καὶ ἄνευ ἀκροβυστίας, *quomodo illi induci potuit Fibula? Valdè miror*. Enimvero si à fabro refibulari consueverat, neq; ab alio demi Fibula, quę indebatur, non nisi ponderis vi pelle attritâ Menophilo excidisset. Quod quàm difficile, expendant sagaciores: nisi eam tur-

gente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

gente membro retractam quis violenter laceratam malit. Id verò non ita proclive in parte pendula, cujus foramina cicatriculis occaluerunt; præcipueque in molli, quæ, ut est apud Celsum, sequax, & facilè adducitur. Accedit, quod Adolescentulos *interdum* infibulatos referat Celsus. Imò, ipsi hoc quidem sæpiùs inter supervacua, quàm inter necessaria est. Non ergò semper, nec omnes, tali rigore servabantur: sed pueri potiùs vocales, veluti monet vetus Iuvenalis Scholiastes. Quorsum igitur, ut comminiscuntur quidam, Iudæus hoc figmento tributum declinasset? Vix enim id tanti; quum, Xiphilino autore, Iudæi, qui patrios ritus servare vellent, didrachmum quotannis Iovi Capitolino inferrent. Grauior haut dubiè causa suberat, opprobrii forsan metus. Quâ etiam dexteritate hîc personam finxisset, quum nulla huic genti certamina fuisse prodat Origenes? Contrarium quidem Iosephi testimonio quomodo evincat Martinus de Roa, non satis video; quandoquidem verè idem, nec sine sacri Codicis consensu, Theatrum & Amphiteatrum à moribus Iudaicis aliena scribit. Esto, quòd Herodes Iudęæ Rex theatrum & certamẽ quinquennale condiderit ad honorem gratiamque Augusti; aliísne potiùs, quàm Iudęis? At si etiam his; quomodo potuisset quæso hîc Celsi nostri pręceptis peręquè satisfieri? quî cutis, quę super glandem est, extendi

L. 7. C. 27.

Cap. 25.

Sat. 6. v. 74.

Vespasian.

Lib. 5. contra Celsũ.

Singular. L. 6. C. 16.

1. Mach. v. 15. & 2. C. 4. v. 9.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

tendi, ac utrinque notari à lateribus atramento quà perforetur, deinde remitti? quomodo, si super glandem notę reverterentur, deprehendi potuit nimis adprehensũ esse, & ultra notari debere? quomodo potuit glans ab iis libera esse, & locus idoneus fibulę, ubi non modò amputatum undique ejus tegumentum; sed, quod ab Hebręis factum vidi, cutis reliquum unguibus laceratum rupto freno non mediocri vi citra colis circulum reducitur? Hoc autem excisum (non, ut parum ad Philosophi mentem Gaza, *vulnere obducto*, seu, quod Augustino Nipho placuit, *superinducto*) coalescere negauit Aristoteles. Verba ejus sunt: ἐὰν

Hist. Animal. Lib. 1. Cap. 13. διακοπῇ, οὐ συμφύεται. Optimè quidem ex sentẽtia Hippocratis; cujus decreto, ἐπὴν διακοπῇ ἢ ἀκροποσθίη, οὔτε

L. 6. Aph. 19. αὔξεται, οὔτε ξυμφύεται. Rectè Io. Heurnius: *ubi præcisum est præputium, neq; augescit iterum, neq; coalescit. Præcidere* namque propriè est, *Amputare*. Ita Celsus: *Costa præcidenda, & eximenda est.* Tullius:

Lib. 7. C. 4. Tusc. 5. *Cinna collegæ Cn. Octauii præcidi caput jussit.* Quam benè Leonicenus: *quum discissum fuerit*; & Iul. Scal. *quæ si secetur*; pariterque Anutius Foesius, *persectum*; judicent utriusq; linguę periti. Camerarius, quam-

Cõm. utr. Ling. P. 355. v. 11. vis Gręci sermonis suâ ętate doctissimus, justo fortassis indulgentior Gazę interpretationem Medicorum experimentis contrariam admisit. Liberior etiam Marcelli Virgilii in Dioscoridem conjectura, dum pro ῥαχθέντα legendum suspicatur

τμηθέντα,

τμηθέντα, quando ſic ille de Aloe: ἐπαγώγια παίδων ῥηχθέντα παρακολλᾷ. *Diſrupta puerorum præputia adglutinat*, ſiue jungit. Magnitudinis enim vitium, aut Figuræ in defectu, non ſignificari, ſed Connexionis, rupturam puta, ſiue diuiſionem indecorâ breuitatis ſpecie, nullâ parte mutilâ, aliis in locis ipſe declarat. Quid enim his de Melle apertius? λειποδέρμους τὲ τοὺς μὴ ἐκ περιτομῆς ἀποκαθίστησι, μαλακυνομένης τῆς πόσθης τῷ μέλιτι, μάλιστα ἀπὸ βαλανείου ἐφ' ἡμέρας λ'. *Verpis ſeu curtis glandem, quæ citra circumciſionem nudata ſit, in integrum reſtituit, ſi melle præputium à balneo potiſſimùm ad dies triginta emolliatur.* Item, de Thapſiæ ſucco: χρησιμεύει δὲ καὶ πρὸς ἐπαγώγια ἐπὶ τῶν μὴ ἐκ περιτομῆς λειποδέρμων, οἴδημα ἐγείρων, ὅπερ καταντλούμενον καὶ τοῖς λιπαίνουσι μαλαττόμενον, τὸ ἐλλειπὲς τῆς πόσθης ἐκπληροῖ. *Valet & ad integendam colis glandem, ſi modò alia ex cauſa quàm circumciſione nudata fuerit. Tumorem enim excitat, qui & fotibus & pinguibus adhibitis emollitus præputii jacturam reſarcit.* Ita quidem poſt Ruellium Saracenus vertit. Magis forſan ad rem: *quod deeſt præputii explet.* Dilatatâ nempe atque extenſâ cute, quæ glandem operit. Vbi Cl. Salmaſius more ſuo rectè advertit naturâ recutitos intelligi, nimirum, quibus glans nuda eſt naturalis. Quid igitur cauſæ, cur à recepta lectione ad vetuſtiſſimi Codicis autoritatem inclinans χειρεθέντα hec eſt, ipſo interprete, circumciſa, quàm ῥηχθέντα malit; quum naturæ vitium ultrò admittat cum Dioſcoride,

Mat. Med. L. 3. C. 52.

L. 2. Cap. 101.

Lib. 4. C. 157.

In Solin. Cap. 52.

Celſ. Lib. 7. C. 25.

ſcoride, qui ubique μὴ ἐκ περιτομῆς λειποδέρμους proponit?
Loc. nom. His autem ſcalpellus, autore Celſo, juxta pubem, non circa glandis cutem convenit, ut iis qui ſunt circumciſi. Sileo, quòd χείριξις non ſit Hippocrati
L.7. C.7. ſimpliciter ſectio, ſed Chirurgia; quam Celſus egregiè manus curationem appellat, quæ nempe manu adjuvatur ac perficitur. Nec tanti profectò unius Codicis antiquitas, ut ab omni librariorum noxa indemnem arbitremur, ceteriſue omnibus non vilioris forſan æſtimationis in optimis Bibliothecis anteponendam; qui procul dubio ex aliis ætate neutiquam inferioribus ſtudioſè deſcripti. Imò ſi quod annis pretium, vix ulli cedet, qui Viennæ inter cimelia Sacratiſſimorum Imperatorum habetur. Sed alii viderint. Iſtius porrò inter Iudæos ritus, quem פריעה *Peringha* appellant ij,
Duc. Neutror. L. 13. de Præcept. 14. Part. Cap. 50. (non ad ſupplendum creaturæ defectum, ſed ad complendum morum defectum) tanta ſanè incumbit neceſſitas, ut glande non integrè nudatâ Circumciſionem nullam pronuntiet Rabbi Moſes
C. 2. Artic. 2. 3. 4. Ægyptius, qui circumciſionem ad membri & concupiſcentiæ debilitatem conferre tradit; quin iterandam cenſeant Doctores, ſi vel minimum pelliculæ emineat. ימול *ymol* enim, Latinis *Amputabit* Genes. Cap. 57. indicat Præputium planè removendum. Quod neque omiſit R. Ieudà Naſſi Iudæis Sanctus Magiſter, & R. Ioſeph Caro, qui præcipuas veterum ac recentiorum in hanc ſententiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

tiam Rabbinorum documenta congessit. Legis quippe mysterium erat, omnem ab electis separandam esse corruptionem. Hinc Divinus Vates eleganter: *Circumcidimini Domino, & auferte præputia cordium vestrorum.* quod Lyranus rectè de averruncandis vitiis intellexit. Imò Iudæi se hoc ipso actu diversos fatentur à Turcis, qui pellem simplici tantùm incisione dividunt, non præcidunt. Ac tantum in hac gente mos ille valuit, ut nullis Domitiani, Nervæ, aut Hadriani legibus deleri potuerit: imò, referente Spartiano, *moverunt Iudæi bellum, quòd vetabantur mutilare genitalia.* Circumcisionem verò significari, vel inde constat, quòd ipsi, teste Albucasi, Castrationem non admitterent. Cujus instituti rationem Rab. Moses Cuzzius, & R. Iacob è Talmud fusiùs exposuerunt. Domitianus tamen, Dione autore, in Titi contumeliam, qui exsectos plurimum dilexerat, vetuit etiam, ne quis in posterum intra imperii Romani fines castraretur. Quapropter res plana est; manifesta etiam sunt utcunq; ludentis Poetæ verba: quanquam de recutitorum infibulatione Mercurialis dissentiat, Medicis vix id persuasurus, nisi rationi summique viri Hippocratis autoritati contraeundum censuerint. Colis enim cutem non renasci, jam monstratum est. Sed nec decurtatam reduci posse, constat, si quis glandem rectè æstimaverit. Medela verò per dilatationem à

Ierem. C. 4. v. 4.

Adrian.

Chirurg. P. 2. C. 69.

Hist. Rom. Lib. 67.

Var. Lect. L. 1. C. 6.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Lib. 7. Cap. 25. Celſo tradita gravior videtur tenellis, & adultis parum efficax. Summa igitur cum ratione affirmat, *id expeditiùs fieri poſſe in puero, quàm in viro: in eo cui glans parua, juxtaq; eam cutis, ſpatioſior verò ipſe coles eſt, quàm in quo contraria his ſunt.* Enimvero, ſi Ἀκροποσθίη, quæ Heſychio τὸ ἄκρον τοῦ αἰδοίου, *extremum pudendi*, non coaleſcit; quomodo in eo tale quid ſperandum, qui quarundam gentium more circumciſus eſt? cui nempe fractum jam eſt vinculum; ut verè Celſus fateatur, *expeditiùs id fieri poſſe in eo, cui id naturale.* Imò Hippocrates ait, non (De Morb. Lib. 1.) coaleſcere τὸ ἐπὶ τοῦ αἰδοίου δέρμα, cutem quæ colem tegit, non quæ ſolam glandem, quę vulgò Præputium; quam tamen vocem Foeſius retinuit. Quod neque diſſimulat Celſus, dum ſcribit, carnem im- (Loc. cit.) plere circulum, qui circa pubem nudatur. Quæ verò de Spathiſtere ex Epiphanio tradit Hier. Mer- (De Mens. & Ponder.) curialis, ea potiùs vulgari famę videntur deberi: niſi, quod Cornelio à Lapide quoque placuit, eam medendi rationem fuiſſe putemus, quam ſcalpello factam prodit Celſus, & confirmat Paulus Ægineta; apud quem Σμίλη idem eſt quod aliis Σπάθη, quá (Lib. 6. C. 53.) ipſe ſcalpello ſubſtituit. Cultellus nempe, cum (Lib. cit. C. 56.) quo ſcalpellus à Chirurgorum novacula nihil diuerſus convenit; quidquid ad Celſum de Phlebo- (Lib. 7. C. 1.) tomo cenſeat Hieronymus Rubeus. Epiphanius autem cum Theophylacto & Photio ſcribit inſtrumentum fuiſſe attractorium, & diabolici inventi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

rem Esau. Vnde fortassis, quod magis receptũ est, Ἐπισπαστὴρ potiùs legendum, quàm Spathister, ut sit Attractor, siue instrumentum, quo aliquid attrahitur, ab ἐπισπάω, vel ἐπισπάομαι. Et quid opus fuit, potiùs lucelli, quàm decoris causâ, dubio eventu curationem tentasse; quæ, monente Paulo, *raro inter Artis opera requiritur, tum quòd affectus nullam muniis obeundis difficultatem pariat, tum quòd neq; tantum indecori adferat, ut hujus Chirurgiæ tormentum subire quis sustineat*. Quæ tamen si fortassis omnino peracta; fraudemne inuisæ gentis in maximo delatorum numero diu latuisse existimabimus, ut dissimulata origo grauiori pœnâ non fuerit compressa? Nec aliud in hanc rem ex Iosepho, quàm Iudæos, impetrato Hierosolymis apud Antiochum à Menalao & filiis Tobiæ Gymnasio, circumcisionem suam occultasse, ut non apparerent in denudatione Græcis similes. Simulationẽ tamen in pœnam abiisse testatur Sacra Historia. Quid verò inde conficitur, quòd præcipiat Gentium Doctor: *Circumcisus aliquis est, præputium non adducat?* μὴ ἐπισπάσθω, *non attrahat ferro præputium*, vel quod eruditis placet post Epiphanium, *ne attrahatur ipsi præputium*. Interpretum utique potior pars sensum putat mysticum & symbolicum, non literalem, ut D. Hieronymus in Isaiam. Lyranus etiam ad ista Apostoli verba addit: *non sequatur ritum Gentilium, qui semper fuit illicitus*; pariterque

Lib. cit. C. 53.

Antiqu. L. 12. C. 6.

1. Machab. 1.

Cor. 1. C. 7. v. 18.

Loc. cit.

Cap. 53.

ad

ad Machab. I. Cap. I. v. 12. fecerunt ſibi præputia; *dimittendo filios ſuos incircumciſos*. Quod noſtris itidem Rabbinis à me ſtudioſè hac de re conſultis probari video, qui nullam in Antiochi geſtis apud Ioſephum vel majores ſuos talis artificii memoriam deprehendunt. Imò, de Antiocho ſcribit Ioſephus: *præcepit, ne quis circumcideretur, aut ne filii eorum*. Quibus autem in glande cutis deeſt, Recutitos dici notum eſt; quandoquidem ipſa nunquam integra uel ſponte uel arte renaſcitur. Sed longiorem quoque pellem poſtulat Infibulatio apud Celſum, quàm iterata circumciſio, cujus paucisſima exempla veteres memorârunt. Propius igitur fidei eſt, idē hoc nomen velle, quod Horatio *Apella*, quaſi abſque pelle; & Catullo *Verpus*, Ariſtophani ψωλὸς. Virilitatis præterea imminutionem parū ſecurè celatam oſtendit Suetonius, qui narrat ſe adoleſcentulum interfuiſſe, quum à Procuratore frequentiſſimo conſilio inſpiceretur nonagenarius ſenex, an circumſectus eſſet. Quid igitur eſt? Poeta totum verbo dixit: *Verpus erat*. Quod ipſius ſanè indignum fuiſſet ſalibus, niſi excuſſâ per corporis agitationem Semicinctii fibulâ virilia Iudæo mutila apparuiſſent. Ex his palam eſt, quàm ineptum Calendri apud Geographum Regium Nicol. Nicolaum in Itinerario Turcico ſimulacrum, trajecto per glandem anulo: quod non levi errore plerique pictorum imitantur. Hi

Antiqu. Iud. L. 12. Cap. 6.

Domitian. Cap. 12.

tamen

tamen jure excusandi, quòd isti rariùs in conspectum dentur. Testis Leonclavius: *Cuti penis perforatæ ferreus vel æreus anulus inseritur, ne coire, vel si maximopere cupiant, possint. Atq; hoc* (ultimum) *in uno tantùm Calendro vidisse nos recordor.* Anulum etiam argenteum satis crassum Nicolaus in Hodœporico observavit. Rationi autem convenientior est Celsi Infibulatio, quàm Hollerij, apud quem præputium assuitur & infibulatur, modo fortassis Æthiopum quorundam consuetudini nō multum dissimili, à quibus magnâ parte puellularum naturalia filo consuuntur, relictâ solùm naturæ rimulâ excretioni aptâ, donec nubiles viro tradantur: ubi partes veluti ab ortu glutinatas nōnunquā ferro diduci ex incolarum relatione prodit Odoardus Barbosa penes, quem fides esto. Singularis hîc Vidus Vidius, de re Chirurgica benè meritus, filo argenteo vel aureo præputium infibulari scribit. Ferreo etiam aliove, pro fortunæ modulo, affabrè contorto, atque in Scorpij speciem ad incessus facilitatem reflexo, in servitio genitas virgines Æthiopicas vulgò custodiri, fidem mihi fecit Vir Clarissimus Ioan. Veslingius Eques, qui postquam Illustrissimis Coss. Venetis Aloysio Cornelio & Ioanni Donato in magna Memphi quinquennium à valetudine fuerit, nunc in celeberrimo Athenæo Patavino magna cum laude Anatomicam & Chirurgicam Professionem exornat.

In Pādect.

Institut. Chirurg. L. 6. C. 10.

Rhemus. Navig. In. Occid. To. 1.

Chirurg. L. 4. Cap. 1.

Rhamus. L.d. nat. In Promontorio Sagres memorat Aloysius Mustus Venetus, Regis ac procerum feminis ad majestatẽ perforatis pudendi labris anulos imponi aureos, quos ad arbitrium eximere licet. Idem filo quodã nõ obnoxio corruptioni per acum bis terúe trajecto fieri, apud Orientales didicit Petrus de Valle ciuis Romanus ob diuturnam inibi moram variâ rerum notitiâ instructus: qui naturam filo etiam serico vel xylino consutam notavit, summaque veneratione id custodiæ genus haberi. Incoruptũ hoc filũ non infimi quidam ingenii Asbestinũ putârunt. Alii cogitent. Ego in re obscura nihil temerè affirmaverim, non ignarus longè diversam esse repugnantiæ vim ad ignem atque ad humoris alluviem. Iis certè populis nõ fuisse ignotũ
Lib. 5. C 123. suadent, quæ Andr. Lacuna ex veteri Codice Dioscoridi adjecit: ἐργαζόμεναι αἱ Αἰθιοπίδες. Quid verò cõjecturæ obstat, modò vera quæ de Lino Asbe-
Nat. Hist. L.19.C 1 stino narrat Plin. & de Lapide Carystio Strabo,
Geogr. Lib. 10. deque Lino Carpasio Pausanias, quod veriùs lapis
Attic. L. 1. est fossititius. Quorum fides si cuiquam de fabulosa vetustate suspectior videbitur, audiatur saltem
Tract. 2 Cap. 1. qui proximo seculo floruit Franciscus Ruens de Aureo Vellere: *Fama est, Carolum Cæsarem semper Augustum habuisse mantilia, quæ in ignem conjecta à sordibus ibidem purgata, illæsa eximerentur. Verùm, hæc è Salamandræ pennis aut lanugine, quum utrisq; careat, minimè contexuerunt; sed*

è la-

e lapide Amianto dicto, quem nere, texere, ac inde mantilia conficere nôrunt Venetis quæ ſordida in flammam ignis conjecta non ſecùs emaculantur, quàm ſi ſmegmate manibus elueris. Hunc verò ne frigidiuſculo rumore falſum putemus, en teſtes oculatos. Ludouicus Vives, ſi quisquam alius, ſcriptor ſinceriſſimus erudito ad D. Auguſtinumde Ciuit. Dei *Lib. 21. C. 6.* Commentario ſe Pariſiis cum Petro Garſia condiſcipulo ellychnia hujus generis permulta vidiſſe teſtatur; & in Belgio mantile medio conviuio igni datum, redditumque domino mundius ſplendétiuſque quàm poſſet aquis & ſmegmatis quibuslibet. Tale ſuâ ætate in Saxonia viſum, ejusdemq; *De Nat. Foſſil. L. 5. P. 259.* generis Romæ mappam fuiſſe, memorat probatę fidei Agricola. Tametſi verò id artificii hodiè apud Venetos amiſſum, alibi tamen etiam viguiſſe mihi perſuadet maximè, quod ſe aliquando in Aula Sereniſſimi Ducis Sabaudię vidiſſe retulit bonæ memorię Bartholomæus Soverus Friburgenſis, omnis doctrinæ in celeberrimo Gymnaſio Patavino Mathematũ Profeſſor Clariſſimus; quemadmodum mihi citra gratiæ ſuſpicionem teſtis erit integerrimæ fidei Vir Nobilis Gulielmus Soierus, multiplici linguarum notitiâ, varioque ex diuturnis peregrinationibus rerum uſu, conſpicuus. Nimirum mantilia inde contexta frequenti Principum ac Magnatum conſeſſu in ignem projecta non arſiſſe. Gallo cuidam ea pariter obſerva-

ta, texturâ ſubtili ac denſâ, ſerici in modum candida, nuper monuit Româ Clariſs. Allatius; qui addidit, præſente Lælio Biſciâ Neapoli quondam in Muſeo Ferrandi Imperati Botanici celeberrimi, ſolâ Amianti ſcalpturâ ſine operoſitate ſatis tenue ac molle inde ductum fuiſſe filum. Ceterùm, diverſitate notabilis eſt apud Strabonem Infibulationis modus, quem ille de quorundam Æthiopum mulieribus verba faciens ita protulit: ὁπλίζουσι δὲ τὰς γυναῖκας, ὧν αἱ πλείους κεκρίκωνται τὸ χεῖλος τοῦ στόματος χαλκῷ κρίκῳ. *Armant etiam mulieres, quarum pleræque oris labium æneo circulo trajectum habent.* Ita Caſaubonus tranſtulit. Cœl. Rhodiginus Iulii Scaligeri Philoſophi ſubtiliſſimi magiſter κρικοῦσθαι nō ineptè vertit *Infibulari*. Eam conſuetudinem hodiè ad nares ibidem traductam narrat πολύτροπος noſter Veslingius: quod in Bulgaria etiam Salomon Schueigerus obſervauit. Inſertâ Iaſpide aerizuſâ ſiue aerinâ, quam communiter Turcheſiam nominamus, de Indis vultu pictis idem affirmat Marcus Nizanus. Odoardus Barboſa diſtinctiùs in regno Narſinga mulierum naſo inauris more unionem, vel pyropum perforatum, aut cyanum pendere ſcribit. Viris inter Braſiliæ incolas hoc etiam in labro inferiori uſitatum, è magno Purchaſij Itinerario refert Io. Laetius; mulieribus neutiquam, quibus magis volupe foratis auribus ligneos globulos ſuſpendiſſe. Vidit & Petrus Martyr Regi Xaguaræ

Geogr. Lib. 17.

Antiq. Lect. l. 8. C. 13.

Rhamus. Nauig. To. 3.
Id To. 1.
Itinerar. Turc. L. 1. C. 12.

Novi Orb. deſcr. Lib. 12. C. 16. & 20.

ræ aliisque principibus ſuſpenſam naſo lamellam auream, quæ ad ornatum labia tegebat; Aloyſius Muſtus ſimiliter in Promontorio Sagres narium utrique ſexui interfinium anulo aureo trajectum, qui cibum ſumpturis demebatur. Vetuſtiſſimá hanc fuiſſe rationem conſtat ex ſacris literis, ubi *Circulus aureus in naribus ejus mulier pulchra*. Romanorum verò Inſibulationem, ceſſantibus cum ſuperſtitione veterum ſpectaculis, & mancipiis, demum ſublatam credibile eſt.

To. 1.

Prov er. C. 11.

CAP. VII.
FIBVLÆ CHIRVRGICÆ
ratio communis.

SVpereſt quę glutinandis plagis manum poſtulat Fibula, conſtringendo nempe ſive uniendo ulceris labia, ut eſt apud Galenum; præcipuè, ubi inæqualis ipſorum ſitus, ſecus quàm in ampla & propè plana ſuperficie. Hujus inſignis hodiè obſcuritas, quòd ex iis forſitan ſit, quæ à veteribus rectè tradita atque adminiſtrata, poſteriorũ inertiâ in deſuetudinẽ venêre, quæque prorſùs deperdita, ut in Chirurg. Curtor. cẽſet Tagliacotius; ſeu potiùs, quemadmodũ poſt doctiſs. Euſtachiũ Rudium ſuſpicatur Cl. Daniel Sennertus ſcriptor candidiſſimus, ob neglectam plerumque ab antiquis Materiæ ac Formæ deſcriptionem, quum modus

De Comp. Med. ſec. Loc. L. 2. Cap. 1. & Met. Med. L. 3. C. 4.

Lib. 1. C. 16.

De Vulner Lib. 1. C. 17.

Inſtitut. Med. Lib. 5. Par. 1. Sect. 2. Cap. 6.

uniendi per Fibulas esset notissimus. Quod neq; cæteris utensilibus novum, quorum vulgaris erat usus. Hoc modo Suetonius Chlamydem, Fibulam, Bullas item aureas, Tiberio in Sicilia à Pompeja donatas Bajis durasse memorat: nec de earum ratione quidquã addit. Atq; his quidẽ rationibus, quoniam duę apud Varronem sunt Vocabulorum naturæ, Etymologia, & Analogia; quarum utraque, in primis verò Analogia, Fabio autore, acris judicij ope sermoni rationem præstat; non injuriâ variis hæc Fibula insignitur appellationibus.

Tiber. C. 6.

De Lingu. Lat. L. 4.

Instit. Ora. L. 1. C. 5.

C. Celso Latinorum Antesignano Fibulæ nomen ubique placuit; Scribonio etiam Largo, ejusdem ævi: quod Latinus Galeni interpres semper retinuit. Qui Artem Medicam ipsius explanârunt variè mutant. Vallesius vir subtilissimus *Vinculum* dixit; eodemque sensu cum Turisano Monacho Argenterius Philosophus & Medicus acutissimus *Ligaturam*; quam Scrib. Largus alio sensu nominavit *Alligaturam*, Hieron. Triverius *Colligationem*. Græcis etiam, Celsi indicio, Ἀγκτὴρ vocata fuit: quod nomen itidem Galenus usurpauit. Talis propriè videtur, quæ vinculi specie constringit & continet; Ἄγκω enim constringo: quemadmodum Περόνη, ea quæ oblongioris formæ ac teres clavi instar forat. De qua nobilis Homeri interpres Eustathius: ἡ περόνη καὶ τὸ περονᾶν, καὶ ὁ πόρπαξ καὶ τὸ πόρπημα, καὶ ὅσα τοιαῦτα. Quamvis autem Materiam ejus, ut omni-

Cõp. 206.

Cõp. 209.

L. 5. C. 26.

Art. C. ad Glauc. L. 2. C. 8.

Od. γ.

omnibus notam, præterierint veteres, non ſecus ac Dioſcorides Lactucam: ea tamen vel hac ipſa de cauſa inſignem eruditis litem movit. Hinc nō iniqua, licet vix erudito viro digna, Fabii Pacij de Fibula querimonia: *Fibulæ tanta eſt difficultas, ut animus obſcurâ veterum traditione & variâ Recentiorum expoſitione perculſus ac veluti infibulatus diu hæſerit, necdum ſatis in ſua ipſius cogitatione & inventione requieſcat.* Enimvero *qui primi ſermonem invenêre agreſti animo mortales, ut quæq; ſeſe dabāt, ita excepere. Sapientia verò vix tandem ſerò cælitùs demiſſa eſt. Vel ad hanc usq; diem quanta latitavere? quot adhuc latent, quæ poſteritas eruet adjuta?* Plerique eam credidere Filum, ſiue ut propriùs dicam Linum: quod ſolertis ingenii Medicum Hiſpalenſem Franciſcum Figueroam ex ſententia Franc. Riojæ publico Syntagmate ratum feciſſe perſpexi operâ Viri Clariſsimi Frāciſci Bernardini Ferrarii, qui pro eximia humanitate ſua poſtremam Figueroæ diſputationem ex Hiſpaniis curavit. Alphonſus Nunnez contra magnæ autoritatis vir, Regis Catholici Archiater peritiſsimus, Metallum putat. Cujus opinionē viri quidā literatiſsimi ſuoque arbitrio diſerti, Fibulæ Materiam, Formam, Vſumque diligenter excutientes, nec argumentis infirmiores, nec minori exemplorum copiâ, ingenioſè propugnârunt. Aliis ſententię dubiis tutius viſū fuit mediam ſequi: quales

Cōm. Gal. Meth. Me. L. 3. C. 4.

Iul. Scal. de Cauſ. Ling. Lat. L. 5. Cap. 110.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

les Medici olim Hebræorum. Cuinam factioni adhærendum ostendet Ratio, quam formavit Vsus magister optimus, cujus unico hîc standum arbitrio. Is verò à bonorum Scriptorum fide per ætates repetendus, quos communem secutos Mercurium in testimonia citare jubet causæ gravitas. Mirum quidem, hujus ne nomine tenus meminisse Hippocratem Professionis Medicæ conditorem, quam tamen Cornel. Celsus interpres ejus & sectator oculatissimus non adeò negligenter descripsit

L.5.C.26. alicubi, quin capi possit, ut infrà dicetur: quanquã is de usu magis solicitus, quàm de ipsius ratione, præcipuè ostẽdere conatur, quale vulnus Suturam, quale Fibulam postulet; quem primus inter

Meth. Me. L.3. Capit. post. Græcos Galenus pari studio imitatus viderur. Credibile autem est, Sapientissimum Senem cavere voluisse, ne discentes nominum varietate turbarentur, quum à Sutura, quam Intercisam dicimus, Fibula re quidem verâ nihil differret. Quî enim Scriptor sedulus alioqui rẽ præteriisset, cujus usus ratioque per tot secula sese ad nos extẽdit, etiãsi nomen ubique nõ hęsit, quum ei fortassis repugnatum esset. Intereà silentio minimè involvendum, posse dubitari num apud Celsum hoc loco *Abalienatum* satis aptè à nonnullis *diductum* explicetur. Separationem namque eam intelligit Scriptor purissimus, in qua ampliùs Suturæ aut Fibulæ non sit locus: ut nihil dicam, *Alienum* non

malè

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

malè derivari ab *Alio*. Hinc prudenter Tagliacotius: *non minimum intereſt, numquid, quæ partes conſuendæ ſunt, aliquo in loco connectantur, an ſede penitus & regione diſſideant*. Et benè, licet parum venuſtè, Bertapalia: *ſi pars non fuerit totaliter ablata, ejus curatio eſt cum Ductura, aut Sutura*. Vnio enim non foret difficilis, ſi duntaxat eſſet Diductũ, nempe, aliâ parte depẽdẽs aliâ inhærens, parte etiamnũ integrâ, & quæ conjũctione corporis fovetur, ut eſt apud Celſum; qui hac etiam voce ſimplicem inciſionem ſcalpello factam ſignificat. Quâ ratione apud Galenũ διῃρημένα expoſuit Linacer, *quæ diducta ſunt*; Scribonius Largus *Partem Diuiſã* appellauit. *Alienatum* itaque Alteratione (ut cum Scholis loquar) Corruptivâ potiùs intelligendum, indicat alibi Celſus de Inteſtinorum vulnere: *Momento*, ait, *alienantur externo & inſueto ſpiritu circumdata*. Idque dignoſci monet, *ſi non adhuc ſui coloris ſint, ſed in lividum, aut pallidum, aut nigrum mutata, & ſenſu careant: ubi medicina omnis inanis*. Quas idem Gangrænæ notas in Vlceribus tradidit. Eodẽ dicendi modo Scrib. Largus Medicus Romanus de Hæmorrhoidibus verba faciens, quod vi erodentis Medicamenti ſeparatum eſt, *ablienatum* dixit; & *alienum*, quod in oſſe *putre vetuſtate vitii factum eſt*; Marcellus item Burdigalenſis *ulcera abalienata in veretris*. Sed noſter quoq; ue de Faſciis verba faciens, *id quod adſtrictũ eſt*,

Chirurg. Curt. L. 2. C.12.

In 4. F. Auicen. Tr. 2. C. 3.

L. 5. Cap. 26.

Meth. Me. L. 3. C. 4.

Com. 206.

L. 7. C. 16.

L. 5. C. 26.

Cõp. 227.

Cõp. 201.

De Medicã. C. 11.

Celſ. L. 8. Cap. 16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

eſt, inquit, *alienatur, & cancro opportunum eſt*. Vbi
Rob. Conſtantinus planè ad Autoris mentem cũ
l. de Articul. Magno Sene *Alienatur* reddit: ἀλλοιοῦται καὶ σφακελίζεται,
L. 4. C. 19. quod Æginetæ eſt νεκροῦται, Celſo *nigreſcere*; qui etiã
L. 2. C. 7. reddidit Hippocratis μελασμοὺς, *nigritiem in ulceribus*;
propriùs ad vim Græci ſermonis forſan, quàm re-
l. 5. Aph. 17. & 20. centiores, qui *Liuores* dixerunt. Nicolaus Leoni-
cenus tamen *Nigrores* convertit, & Hieronymus
Mercurialis *Nigrefactiones*, itemque *Denigratio-
nes*. Cancrum verò in vetuſtioribus Gloſsis ſe
Var. Lect. L. 3. C. 18. hoc ſenſu deprehendiſſe reliquit idem; cui præ-
ter Fallopium aſſentitur in Appendice Locorum
Communium Valleriola. Atq; in hanc ſenten-
L. 5. C. 26. tiam accipiendus Autor noſter, quando de Cu-
rat. adverſus Vulnerum Inflammationem monet
Muſculum læſum eſſe præcidendum. *Percuſſus
enim*, ait idem, *mortiferus eſt: præciſus ſanitatem re-
cipit*. Vbi enim *ſolent nihil omnia auxilia proficere,
Ibid. §. de Cur. Gangr. miſerum, ſed unicum, auxilium eſt, ut cetera pars
corporis tuta ſit, membrum quod paulatim emoritur,
abſcindere*, & Galeni conſilio ad vivum uſque re-
Art. Cur. ad Glauc. L. 2. C. 9. cidere. Secus, ut verè B. Ennodius, *qui in putridis
Orat. 15. membris non utitur ferri medicinâ, ſerpentibus morbis
præſtat obſequia. Nam niſi ſecentur, tabefacta con-
Sen. de Provident Cap. 3. taminant*. Itaque *remedij cauſâ quibusdam ampu-
tantur membra, quæ ſine totius pernicie corporis hære-
re non poterunt*. Quod ſanè conſilium ut optimum,
ita venuſtè ad morũ medelã traduxit ſapiẽs Poeta:
imme-

immedicabile vulnus Ovid. Met. 1.
Ense rescindendum est, ne pars sincera trahatur.
Sed hæc tanquam in transcursu. Mirari magis subit, Galenum Hippocraticæ doctrinæ vindicẽ unicum, neque à Celsi ætate adeò remotum, ita hîc parcum, ut non pari diligentiâ ejus rationem literis consignârit, quâ Suturæ, aut saltem ipsam à Celsi æquæuis non transcripserit, quod passim in Pharmaceuticis obseruatum; nisi propter usum promiscuum id operæ superfluum censuerit. Si quid tamen hîc dicendum, crediderim cum aliis operationibus Chirurgicis inde usque ad nostra tempora hanc quoque continuo usu servatam; nec novum forsan esse Glutinationis adjumentum. Vnde & Galeni Interpretes hîc vel nulli, vel admodum jejuni, aut Celso non satis intellecto ambigẽtes. Inter hos Italię Scholis à multis annis peculiariter commendatus Iacobus Forliviensis, clarissimus sui temporis Medicus, in Commentario Artis Med. Cap. 90. secundùm Thomam à Vega, vel Lib. 3. T. 47. seu T. 109. apud vetustiores interpretes, quid Galeno Fibula prorsùs siluit. Nec mirum, siquidem Interpretis Anonymi versio antiquissima hanc vocem non habet: non quidem quòd in Gręco non exstiterit, sed quòd in ea Latini sermonis inopia & Gręci ignoratione vox Latina par Gręcę non occurreret. Neque huic absimilis Turisani Monachi interpretatio, quę sic

habet: *Vt verò ea* (Adductio) *fiat permanens, Superligatio conducens distantia, & Consuturæ utiles sunt*. Hinc fortassis suâ translatione eruditissimus Vallesius Galenum ita differentem introducit: *ut autem ipsa firma fiat alligatio adducens ea quæ distant, & Vincula, & Suturæ prosunt*. Etsi verò bina tantùm videntur tangi præsidia, veluti Alligaturæ adminicula: quia tamen Fibula etiam unioni confert, plenior mihi cum Doctoribus Italis Galeno addictissimis ubique retinenda videtur hæc Leoniceni interpretatio: *Vt autẽ hæc ipsa* (partium applicatio) *firma ac stabilis fiat, & Alligatio cogens in unum quæ distant, & Fibulæ, & Suturæ utiles sunt*. Quem etiam sensum in Commentariis expressit Vallesius, eo solùm à reliquis diversus, quòd Fibulæ loco Vinculum maluerit, cæterisq; junxerit Cataplasma agglutinans. Communi huic expositioni favet Galenus ipse Ligaturam expressè à Sutura, & Fibula secernens, quando inquit: *Vulnera per longitudinem Musculorum facta si à dupli-* Meth. Me. Lib. 3. C. ult.
ci initio deliges, nec Suturis, nec Fibulis egebis. Lib. 4. C. 6.
Quod verò idem Deligaturam, & Suturam duntaxat videatur enumerasse, id non sine Hippocratis exemplo factum, vel ob infrequentiorem Fibulæ usum, vel certè quòd eam Ligaturæ nomine fuerit complexus, veluti medium duobus extremis auxilium: quod Fabio Pacio placuisse video. Quid si verò cum Vallesio

Liga-

Ligaturæ nomine acceperis Vinculum, quod cum Fibula parum dissidet? Ea fermè videtur Turisani mens, qui in Artem Medicam Galeni Celso consentiens ait Ligaturam & Suturam debere fieri, quando vulnus simplex in carne, sed quando nihil ex substantia membri deperditum. Silentii veniam meretur Hugo Senensis, qui non ultrà L. 3. Cap. 91. ex veteri distinctione in Comm. Artis Med. Gal. progressus; pariter Ioannes Manardus: Ingrassias etiam, qui substitit in Lib. 2. T. 100. & cum eo Math. Curtius, qui more laudabili ad ingeniorum varietatem in Gymnasiis Italiæ recepto, dum omnia plenius dicere conatur, ultra Signorum doctrinam nihil movit præ temporis angustia, ut patet ex ipsius Commentariis, magnâ insignis Philosophi Gasparis Gabriellii curâ olim exscriptis, quæ apud nepotem Marcum Antonium Gabriellium Patritium Patavinum D. Marci Equitem cum aliis servantur: de quibus propediem in Bibliothecis Patavinis Codicum M. SS. uberiùs Clar. Philippus Tomasinus, pio labore laudandus in primis quòd condēdę Historie patrię videatur omnem operā deputasse. Thaddęus autem Florētinus, & Antonius Cittadinus in meris Quęstionibus cogitationes occupârunt. Inter Medicos rudioris ęui Nicolus Florentinus, majoris experientię quàm cultus, scribit vulneri in Lacerti longitudine facto, si Ligamentum incipiat ab utroque ca- *Sermon. 7. Tr. 4. Sūm. 1. C. 48.*

pite, non apponi Anactiron: quod ipſe interpretatur pannum triplicatum reductum in modum plumaceoli. Ἀγκτῆρα fortaſſis dixiſſet, niſi flexu Latino ignotam ſibi iſtius ſeculi vitio Græcam dictionem ex Galeno vitiare maluiſſet, quàm grauiſſimi Autoris ſententiam mutilare, cui hîc preſsè adhæſit. Akakias ſimplex Galeni Paraphraſtes vim vocis non attigit penitùs. Crato etiam, feliciſſimus trium Imperatorum Medicus, Artis Med. Gal. Breviarium pertexens de ſuo nihil addidit. Cujus Collega Iulius Alexandrinus, in aliis ſat prolixus, hîc etiam tacet. Alphonſus Lopez item, exquiſitâ doctrinę breuitate interpretum nemine inferior. Nec Hieronymus Rubeus, poſtremus qui ad nos pervenit Celſi commentator, interdum ſatis diffuſus, hîc quidem verbum. Sed neque ex ſua mente quidquam de Fibula Cæſar Magatus de rara Vulnerũ deligatione. Verùm ex
L.1.C.59. aliena ſentẽtia Suturam deſcribit. Quam, Siccá Chirurgis appellatam, Veterum Fibulę ſucceſſiſſe docet
Inſtitut. Chirur. L. 1. Tr. 2. Lud. Mercatus. Neq; ab his longè abeſt Vid. Vidius, dum præcisè dicit, Fibulam Vulnerariam fie-
Inſtitut. 2. Chirur. L. 4. C. 1. ri per Acum ducentem filum ſericum, aut ex lino.
Chirurg. L. L. 2. C. 10. Cui ſubſcribit Peccetius, quando Acum & Filum ponit Suturæ ac Fibulæ inſtrumẽta. Imò nulla Fibulę apud noſtri temporis homines mentio eſt, niſi ad Celſi imitationem; quem plerique parum feliciter aſſecuti, quòd ipſum negligentiùs inſpexerint,

xerint, vel ex sua sententia sint interpretati: idque tantâ varietate, ut vix sibi constent viri etiam maximi. Quid enim incogitantius, pace tanti viri, hisce Argenterii verbis in Artem Galeni? *Fibularum & Antiquiores & Recentiores Medici mentionem faciunt: sed nullus, quod meminerim, docet illarum compositionem, nec utendi modum: nec hactenus aliquem Chirurgum vidi, qui Fibulis uteretur, quòd ferè Suturæ & Fasciæ feliciùs hoc opus perficere videntur. Si quis tamen Fibulis uti velit, poterit id commodè facere ad imitationem Fibularum, quibus utimur ad Zonas ex corio confectas; quomodo etiã equos duplici fibulâ ventri eorum circumductâ constringimus. Sed hæc faciliùs fieri possunt, quàm verbis exprimi. Nam Antiquorum instrumenta ideò ignoramus, quia usus illorum periit, ac consequi non poßumus, quod verbis ab illis fuit expressum.* Nec satis exquisitè ad sui ingenii acumen Thomas à Vega huic parum discors Galenum intelligit de Fibulis, quarum in cincturis usus frequens est: nisi fortassis Analogiâ, quam tamen scindit usus. Siquidem quæcunque usus causâ ad vitam sunt assumpta, in his utilitatem quærimus, non similitudinem. Argenterium verò Oddus de Oddis ibidẽ, quemadmodum & Sanctorius, non injuriâ notat; cujus sententiam ob eximium pondus non pigebit huc transferre: *De Fibulis non est multa dicamus, quum earum usus fermè exstinctus sit, & licet*

Varro de Ling. Lat. Lib. 7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

hæ ab Antiquis non describantur, non ob id tamen quomodo his uti possumus tradere non desistunt, ut falsò Argenterius arbitratur. Erat enim nota non tantùm apud Medicos earum Forma, sed & apud quosdam veteres, quandoquidem in vulneribus Fibulæ ex Acia molli non nimis torta, ut & Suturæ conficiebantur, ut Cornel. Celsus conscripsit. Siquidem Chirurgi illi ab uno latere vulneris Semicirculum quendam ex Acia, quem vulgò Asola, hi verò Fibulam nuncupabant; pariter & ab altero opposito alterum conformabant: deinde utrumq; Aciâ alligabant, tùm ut labia illa attracta ob vulneris latitudinem magnitudinemq; fortiùs alligarentur, tùm ut sanies liberiùs percolari posset. Huic autem ad vulneris latera Semicirculo totá inter Fibulam ac Suturam discriminis rationem adsignat ingeniosissimus Sanctorius: cujus nexum uterque suppresit. Eam tamen sine glutine fieri non potuisse persuadet ratio, quâ innixi potiores Galeni interpretes.

Comment. Art. Med. Cap. 90. Par. 2. Tex. 47.

CAP. IIX.

HEBRÆORUM ex mente Arabum de Fibula Chirurgica judicium.

VNum hîc subdo, nec fortassis ἀπροσδιόνυσον, vel audacter nimis, quod etiam ex hisce colligi potest quæ jam retuli, Fibulæ Formam ac Materiam non eandem utique omnibus fuisse

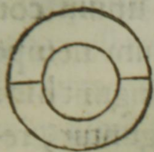
fuiſſe Chirurgis, ſed pro diverſo Artificum conceptu variam; quorum unusquisque commoditatis aut neceſſitatis cauſâ priorum inventioni aliquid addidit vel detraxit. Nec ſine grauiſſima Hippocratis autoritate, cujus monitum eſt: τὰ ὄργανα πάντα εὐήρη πρὸς τὴν χρείαν ὑπάρχειν δεῖ. *Inſtrumenta omnia ad uſum aptè comparata eſſe oportet.* Argumento ſint Ferulæ, quæ vel ad jucundiorem medicationis operam, vel ad locorum ingenium materiam nactæ fuerunt diverſam: ut vel hinc ſuſpicari animus ſit, non ſolùm deſuetudine, ſed ſtructurâ quoque, dubiam adeò nobis veterum Fibulam. Arabes verò Græcorum ingeniis nihil magis conceſſiſſe eâ Medicinæ parte excolendâ quæ manu curat, quàm quæ medicamentis, præter Medicos è priſca barbarie ipſorum aſſeclas, abundè teſtantur Hebræi communi cum iis in hunc diem inſtitutione uſi. Quorum etſi non ſine cauſa in dubiũ vocari poſſet fides, quum non modò divinam, ſed humanam quoque ſapientiam, variis interpolârint cogitatis: meliora tamen ſuadet etiam Principibus & incorruptioris judicij Archiatris, imò univerſo propemodum orbi, nota plurimorum hujus factionis, quâ ſcribendo, quâ medendo, ſolertia & integritas. Ex horum numero binos mihi hæc meditanti produxit eximiæ vetuſtatis Codices in membranis vetuſtioribus ſcriptos, quos Eminentiſſimi Principis ac Ducis de Richelieu auſpiciis Eruditiſſimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

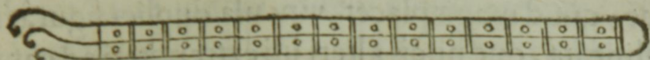
mus vir Iacobus Gaffarellus Sigonciæ apud Gallos Abbas cum aliis earum literarum plurimis ex Pici Mirandulani reliquiis Mantuæ pridem, & Budâ ex inferiore Pannonia non exiguo ære conquisiverat. Horum verò antiquior alter nullum præferebat nomen. *De Veterum Instrumentis Chirurgicis* inscripsit Gaffarellus, Librorum M. SS. Hebraicorum & Syro-Chaldæorum Indice proditurus brevi, quis fuerit alterius voluminis Autor SCHEM TOB, quod ipsi sonat *Bona fama*, aliis *Bonum nomen*, appellatione cæteris gentibus Christi cultum professis etiamnum receptâ. Cui operi nisi vetustas initium invidisset, multis haut dubiè præsens argumentum locupletasset. Ea tamen quæ in Fragmẽtis inventa candidè referam. In Partis Trigesimæ Porta (id est, Capite) XII. separatim tres Arabum more rudiores conspiciuntur figuræ nomine Fibulę; quam ille vocat פיבול *Pibul*, quasi פח בול *Pobul*, hoc est, utrinque lignum, quemadmodum exposuit ipse Gaffarellus linguę Sanctę peritiâ pręcellens. *Phibol* Derivatione à Latino parum discrepante protulit David de Pomis, Medicus quõdam Venetiis inter novitios Hebręos non incelebris. Primum verò schema hujus figurę appellatur. גליל הפיבול *Galil ha Pibul*, puta, Circulus fibulatus: eumque monet Autor fieri ex ferro, vel argento, non ex נחשת *Nechosset*, id est, Ære, quod vulneri eximiè noxium pronunciat.

Alte-

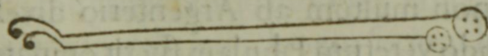
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Alterum, cujus vera hîc exprimitur ſpecies, nominatur פתיל *Pedil*, Filum retortum ex lana, ſiue lino, Gaffarelli noſtri verſione: quam è peritioribus Hebræorum Magiſtris primi nominis Leoni Mutinenſi laudatam memini.

Poſtremum ſimpliciter dicitur Pibul מעצים שנים *Meetſim ſchenajm*, quod ſignificat ex duobus lignis; quę, Autoris ad verbum pręcepto, hinc inde alligantur; cavendo, ne ſuper vulnus nimium cōſtringantur: quia non poſſent ejus oræ pus emittere. Concors ei Incertus ille vetuſtior eundem exhibet typum: cui ſequentem addidit.

Hujus Libri priores, quos de Materia & Vſu Fibulæ peculiariter ſcriptos advocat, niſi temporum injuriâ periiſſent, minùs fortaſsis mentis aciem rudis penicillus obſcuraret. Quæ omnia etſi parum ad rem, non tamen pręter rem. Plures equidem figuræ miras fateor tenebras offendunt, ſed quas diſsipabit animus perſpicacior, cujus operâ ex hac difficultate non penitus deplorata emergendum. Salvâ igitur aliorum ſententiâ, ſi quid addivinandum, diverſę non videntur hîc delineari Fi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

bulę, quamvis species distinctę; sed in unum coire omnes credo apparatum. Circulum nempe junctis plagę oris rectè injectū binę stringunt hinc inde utriusque lateris, quę ęquales pinguntur, regulę Diametrales, intervallo laterum in circulo eadem longitudine, iisque superdanda sunt fila, siue, quod magis placet, vincula duplici figurâ hîc delineata, quę uncis alteri sui extremitati ad caput, ut videtur, ansatę innexa, non aliter quàm in fonticulis hodiè, Fibulam optimè continebunt: & quidem tutiùs ac jucundiùs, quàm circulus ille Hieronymi à Ponte Chirurgi Vicentini certis rationibus eruditissimo Pacio in suis ad Galenum Commentariis parum probatus. Zonulæ sanè hujusmodi tantum tribuit instrumētorū inventione felix admodum Hieron. ab Aquapendente, ut sententiâ non multum ab Argenterio diversâ hanc aliquando veterum Fibulam fuerit opinatus, quēadmodum summi ingenii judiciique Vir Clarissimus Ioannes Dominicus Sala in Gymnasio Patavino eruditus in primis Galeni Interpres rogatus hac de re pridem retulit. Nec ligna hęc, in quibus nihil eminet, dum pro vitiosę partis habitu fuerint flexilia, utrinque apposita vulnerum labris infensiora putârim, quàm pinnas tereti figurâ longè molestiores; quas nihilominus nullâ doloris injuriâ diuturnior usus admisit. Ceterùm, diversas si quis hasce opinetur formâ Fibulas, Circulus cer-

Meth. Med. L. 3. C. 4.

tè

tè absq; fascia quomodo hærebit, quomodo etiam ligna, ostendat necesse est. Ea verò sine horum alterutro vulneri glutinando vix suffecerit. Neque enim aliud videtur, quàm Ligatura Simplex, ex Galeno haut dubiè ut alia Auicennæ nota; quę nunc aliquamdiu desiit. Illud memorabile, nullâ ex his necessitate confici, cutem Fibulâ semper fuisse perforatam, sed adstricta solùm vulneris labia; ut vel eò Fibulæ finis non malè censeri possit constrictio, quum ea cutem sine transitu ad suturæ stabilitatem contineat. Inde Ioannes Costæus Avicennę Ligaturam non abs re quidem exponit conservationem conjunctorum ulceris labiorum: ampliori tamen usu addit; siue per fascias, fibulasue, siue per Suturas, seu etiam per panni alicujus supra ulcus agglutinationem fiat. Suturæ autem Fibulam modo hîc proposito quandoque junctam fuisse, non parvam mihi suspicionem faciunt hęc Vegetij verba: *impositis Fibulis consues palpebram foris versùs, ut oculus sine deformitate recipiat visum, & gratiam naturalem*. Quin etiam societas hæc ab ipso ampliùs asseritur in hūc modū: *si jumēto lingua fuerit incisa, statim cum Fibulis consuito*. Et mox: *Alij postquam fibulas acceperint, linguaq; vino fuerit elota, mel imponendum esse duxerunt*. Quæ postrema, licet M. S. Viri Cl. Ioan. Sambuci defuerint, si retinenda censuerint Critici; Fibulam non Suturæ instrumentum, sed proprium quid, & Causam

Meth. Med. L.4.C.6. L.4. Fen.4. Tr.1. C.3.

Rei Veter. L.2.C.15.

Cap.51.

ut vulgò sine- qua- non, ab altera distinctè positam declarant. *Neq; enim est*, inquit Annæus Seneca, *cur aliquid putes ejus adjutorio fieri, sine quo non potest fieri. sine cibo ad virtutem non pervenitur, cibus tamen ad virtutem non pertinet*. Vegetii simul loco ea lucem dabunt: cujus initium si quis per Sextum casum intellexerit, non minus elegantiæ sermoni accedet, quàm veritatis; quum vix probabile fuerit, eos qui pecoribus ac jumentis medentur remediũ malo gravius elegisse: ut frustrà Vir doctus hîc putaverit Fibulas fuisse circellorum specie, quæ certè linguæ molestiores longè simplici Suturâ, quam Autor innuit. Aliam verò Infibulationis rationem jam satis patefeci. Glutinum profectò Suturæ ad robur semper injiciendum præcipit Felix Vurtzius Chirurgus inter Germanos olim exercitatissimus. Fibulam tamen & à Glutino & à Sutura modo quodam diuersam certis suo loco rationibus confeci. Ratio interim judicet, quod peritis æquum videbitur, quos hîc admissuros confido Galeni verissimum: *Species accommodatur, & vitiatæ partis formæ, & vitio quo detinetur. Si verò in profundum vulnus protendatur, & Suturis & Fibulis solemus in unum cogere*. Mihi si quid liberiùs exciderit, quam rei difficultas postulat, excusationem merebitur. In ulteriores cogitationes excedere vetat sapientissimum Menandri Monostichum:

Epist. 89.

Chir. Vul. Par. 2. C. 14.

Comm. T. 2 Hip. de Offic. Med. Art. Cur. ad Glauc. Lib. 2. C. 8.

Τὰ πολλὰ τολμᾶν, πόλλ' ἁμαρτάνειν ποιεῖ.

Au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Audere multa, multa nos labi facit.

CAP. IIX.

BARBARORUM, quiq; hos secuti, de Fibula Chirurgica Opinio expenditur.

OCcupata verò ab ingeniis Arabum postquã à Græcis priscisq; Latinis ad Barbarorũ familiam transiisset Medicinæ possessio, sincerioris jam cultus exsors; inter hos primus Guido Cauliacus in Chirurgia sua, quã Magnam inscripsit, Suturam Incarnativam ex Galeno instituit cum *Hamis, qui debent eße parvi secundùm membrum ab utraq; parte curvati, & infigendo in uno labio ducatur labium ad alterum labium, & in illo etiam figatur, ut faciunt retonditores pannorum.* Lanarios intellige. Huic adstipulatur Chirurgus doctissimus Ioan. Tagaultius; quem ut Galeno contrarium iuxta Petrum Martyrem Oddus de Oddis taxavit meliori jure, quàm Ioan. Ammonium Agricolam, quẽ Guidonis asseclam fecit. Hic enim Fibulam non describit, sed ad Galeni illustrationem solum Infibulandi modum è Celso recenset. Quòd si fibulæ etiam mentionem fecisset, nullam certè metuisset inde notam, quum de Vulneraria tantummodo omnis hîc sit controversia. Fibulas verò Andreas à Cruce, magis opinione quàm usu, describit instrumenta ferrea ab utraque parte recurvata,

Tr.3.Doct. 1.Cap. 1.

De Vlcerib.

De Loc.aff. L.6.C. 6.

Præfat. Chirurg.

hami

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

hami effigiem repreſentantia, quæ disjunctas partes committunt. Ab eodem fonte effluxit Rob. Conſtantini Galli obſervatio, quam curiosè adſcripſit margini Cornelii Celſi, ubi Fibulas explicavit, vulgo *Happes, Attaches*. Affinem huic Suturæ rationem; quam loco nuper adducto Suturam Incarnativam cum Acu vocat Guido de Cauliaco, Veſſalius, & alij Suturam Agglutinatoriam acu, vel pinnâ cum acu introductâ; in Puerorum labiis maximè laudatam, quantumvis ſui ſæculi culpâ impolitè, in hæc tamen verba accuratè exhibet Bertapalea: *Talis Sutura fit dimittendo Acus & circumcirca volvendo filum, & annodando, ut non poßit disgregari, nec poßit acus removeri usq; ad perfectam conſolidationem, et puncta acus incidatur cũ tenalia, ne pũcta figatur in carne: et ſi vis, potes facere acus argenteas, ſi vis dimittere in carne. quod erit bonũ pro nobilibus & delicatis*. Vereor autem ne modus hic faciliùs verbis, quàm opere exprimatur: quamvis renovato forſan, quod obſoleverat, Albucaſis dogmate, eam quoque non unâ acu, ſed pluribus, pro vulneris ſpatio, cum filo formâ ovali revolutis circumſcripſerint Tagliacotius, & Tagaultius. Hæc verò valida minùs eſt eâ, quæ filo decuſſatim injecto paratur. Peccetio hic ipſe Ἀγκτὴρ eſt, non Hamus, nec ſolùm Fibula perforans, ſed cum fili circumductione ex Acu & Filo: cujus etiam ex aliena opinione meminit Vidus Vidius. Atque hanc cũ

Fabio

Lib. 7. C. 4.

In Avic. F. 4. Tr. 2. C. 8.

Chirur. P. 2 Cap. 87.

Chir. curt. L. 1 C. 16. Inſt. Chir. L. 2. C. 4.

Chir. L. 4. Cap. 1.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Fabio Pacio Hippolytus à Parma Medicus & Chir- *Comm. Meth. Me.*
urgus Patavinus verissimam Celsi Fibulam putat, *Lib.* 3. C. 4.
quòd perinde ac Sutura acu & aciâ seu filo perfi- *Introduct.*
ciatur. Quæ tametsi in hoc à Sutura nonnullis vi- *Chir.* C. 7.
deatur discrepare, quà nihil propriè consuit; Celsi *L.* 5. C. 26.
tamen verbis obniti nolo, qui ait utramque impo- *L.* 7. C. 22.
ni, & Fibulam oras perforatas filo tenere: quorum
sensus posteà evidentior fiet. Istam in Typogra-
pho graviter vulnerato quamvis ex voto quando-
que tentaverit Pacius; nec absimilem in magnis ac
profundis vulneribus ex aliorum mente proponat
Vid. Vidius, suaque observatione cum dolore fa- *Chir. L.* 4. *Cap.* 1.
ctam tradat Platerus; itemque in labiis leporinis *Prax. Tr.* 2. C. 17.
describat exercitatissimus Ambros. Paræus: audiē-
da tamen omnino Fabritij ab Aquapendente cau-
tela, qui addit, carnem non parum affici, & filum
stringendo labia prorsùs irritare, & agglutinatio-
nem impedire, ita dubio procul longo usu edoctus.
Iunior enim, ut ex Pentateucho Chirurgico, & *L.* 2. C. 5.
Operationibus Chirurgicis deprehendere licet, Fi-
bulam quoque Metallicam opinabatur; Acum
nempe ferream, vel æneam, ignis beneficio præ-
terquam in acie ipsa flexibilem ac mollem, non
tamen duram, ut Guido, sed molliorem. Diver-
sis itaque acubus ferreis, quæ cuspide solùm durio-
re flexiles, vulnerum labia junxit, quarum extre-
mitates sinistrâ ad dextras, & vice versâ retorquen-
do aptabat suprà vulnus, vel rectè & planè, vel post

nodum Fallopii more factum, easque sic conservabat, donec vulnus ferè glutinatum esset. Quam sententiã, licet Paradoxam, secundi quorundam eventus confirmabant. Nimirũ, experientia Veterinariorũ, quos venam in equo apertam viderat clavo flexibili claudere: commodior deinde harum acuum usus, quæ aculeorum expertes omnisque erosionis, quâ lævigatæ & rotundæ, secùs ac Guidonis Fibula; tum majus etiam acus metallicæ robur, dummodo ea mollis; postea nec metallum æquè laxari ac filum, nec à sanie putrescere, quin refrigerare atque adstringere. Verùm senior tãdem re meliùs pensitatâ in Fallopii sententiam cõcedere maluit; Fibulam nempe ex filo instituendam ratus; quòd hæc opinio ut verissima Celsi verbis & menti ad amussim conveniat, qui solus & accuratè inter veteres Fibulam descripsit. Nec sine causa. Vtraque enim, & Sutura & Fibula, teste Celso, fit ex Acia molli. Hæc Acum verò quâ ratione denotabit, si Sutura non fiat ex Acu sola, sed ex acu & filo, discretè? Sin universè Acia fili nomen occupat, ut fatentur omnes cujuscunque partis asseclæ, utique non erit acus, quæ in Sutura & Fibula transit. Mulis autem relinquatur Chirurgia isto tergore digna. Nec verò diffitetur ipse Fabritius ab Aquapendẽte in Hæmorrhagia à vulnere fieri vinculum, quoties vas volsellâ alioúe instrumento adunco apprehensum, & filo nonnihil

intor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

intorto undiquaque obvolutum ſtringitur. Fibula igitur, quâ Vinculum eſt, materiam veluti Sutura mollem habet. Addit idem, Fibulæ Materiam ratione uſus poſſe filum eſſe vulneribus aptiſſimum, modò cerâ candidâ obductũ, ne punctum laxetur, quò firmiùs hæreat, neúe promtè perrodat. Sed formâ peculiari: quam tamen non prodidit. Hinc Oddus de Oddis rectè ſtatuit, quòd ea, quæ Hamis conficitur, Fibulæ antiquorum planè renuat. Sanctorius etiã ipſi adhærens meritò Hamos damnat, quod fluxiones, inflammationes, & Affectus vulneribus ſæviores excitent; vix tamen Oribaſii verbis probaturus Fibulas ex ære, ferro, & auro, formam habuiſſe circuli. Neque enim Fibulę Materiam aut Formam adfert Autor Græcus: ſed Organa duntaxat ſcribit fieri ex ilice, fraxino, ære, & ferro, ſine ulla Fibulæ mentione, niſi quis forſan velit eam hiſce verbis includi: *omnia quæcunq; exigua ſunt*. Hæc tamen veriùs Machinas videntur indicare, quàm Chirurgorum ferramenta, quę Hippocrates diſtinctè recenſuit: etiamſi Inſtrumenta ejuſdem ſint generis cum machinamentis. Sed enim Fabritii ab Aquapendente lapſu huc inductus fuit vir magnus, ex quo totidem penè verbis hanc divulgavit ſententiam; quam Rudius etiã fuit amplexus. Quanquã enim Fibulæ Materia tenuis in transverſis vulneribus labia rumpit, & ipſa rumpitur, craſſa etiam inepta

Comm. Art. Med. Cap. 90.

De Mech. Cap. 4.

De dec. ornatu. Gal. in L. Hipp. de Offic. Med. Comm. 1. T. 6. Pentat. Chir. L. 2. C. 5. De Vuln. L. 1. C. 9.

est, nunquidne mollioris materiæ texturâ sine metalli necessitate hisce incommodis occurrere licebit? Esto autem, quòd Fibulę oras paulum contrahant; alio tamén, ipso etiam teste, id assequi contingit ingenio, quàm circulo, isto nempe Suturæ modo, quem ipse à Fibula materiæ tenuitate nihil discrepare fatetur. Imò timidis lęsisque eximii sensus partibus Fibularum loco puncta concedit. At neq; apud Oribasium Fibulæ alia occurrit consideratio, quàm Mechanica, eaque clavo similis est: neque uspiam Auri in ullo Codice M.S. aut edito fit mentio. Nec quidquam ad rem adductus à multis Virgilii locus:

De Mach. Cap. 4.

Æn. 12.

laterum juncturas Fibula mordet.

Hunc enim nemo non de Fibula Vestiaria accipiendum perspicit. Tympanum quidem rotundam machinationem affirmat Oribasius, de Fibulæ verò Figura ne verbum quidem. Nec tamen, quod censet ibidem Aquapendens, doloris molestia evitatur, si cuspides sursum spectarent. Vulnus enim, quod improbat ipse, nihilominus relinquitur laxius; utcunque Fibula, quod monet Rudius, labia contrahat: & Hami cujuscunque figurę cutem transeuntes semper sunt dolorifici; quãdoquidem, autore Celso, *Acus toties trajecta magnã Inflammationem movet, & auget:* minùs tamen, quàm si continuò pungerent. Hęc incommoda quũ nuper eximio inter Doctores Patavinos Petro

L. d.

L. 7. C. 7. & 19.

de

de Marchettis Chirurgo manu ac mente promto per familiare colloquium oggeterem, ingeniosè ille suspicatus fuit, plagulis glutine oblitis fibulas siue ansulas ęneas fuisse insertas, quę ad stabiliorem partium unionem constringebantur; nec unquam ob dolorē exquisitissimum Hamos carni injectos. Quos si quispiam aliàs voluerit interpretari Ansulas è filo contextas, parum peccabit; quum & Fabritius ab Aquapēdente linteis tales è duplicato filo contorto ceraque obducto affigēdas glutine cōsulat. Hamos etiam Lucius Apulejus mensæ delitiis annumerat, sine ulla Materię, vel Vsus convenientia, à sola fortassis figura. Cujus generis apud Varronem videtur Circulus, qui mixtâ farinâ, caseo, & aquâ circuitum æquabiliter fundebat. Qualia in Commentariis ad hunc locum Turnebus Arculata veterū sacris accenset. Ideoq; nulla sub Hami nomine Metalli necessitas. Sed ex diverticulo in viam. Oratio quippe utilitatis causâ facta est, ut vestimēta. Porrò Fibulę, tum antiquę, tum nostrates, quum omni non vacent suspicione, quòd perpetuo dolore, inflammatione, & sanie copiosâ ex multiplici perforatione adglutinationē impediant, aut saltem protrahant, & cicatricem quoque deformem relinquant; Glutinis usum, ad labiorum conjunctionem, semper tutum ac necessarium monet diligentissimus per omnia Hieron. Fabritius, ipsumque vinculi seu fili perrosio-

Pentat. Chir. L. 2. Cap. 5.

Metamor. 10.

De Ling. Lat. C. 4.

nem prohibere: imò Cl. Sanctorius hunc ipsum
Suturæ præfert. Etsi verò cum Tho. de Vega, &
Cõm. Art. Med. Cap. 90. Fab. Pacio in gravioribus plagis majorem solutæ
unitatis coagmentationem firmioremq; Suturam
huic auxilio libens concedam: nolo tamen cum
Tr. de Vulner. Petro Martyre putes Fibulam Galeni fieri ex pittaciis
lineis medicamento fusè varieque à diversis descripto
infectis: quamvis hanc quoque opinionem
fovisse videam eruditissimos ac subtilissimos Galeni
Interpretes Ioan. Bapt. Montanum, & Salvum
Sclanum, à quibus neque aversior Vallesius. Hi
quippe cum excusatione potiùs audiendi, quàm,
veluti apud Argenterium aliosque Montanus, irrisui
sint. Quanquam enim Suturâ vel Fibulâ nõ
cutem tantùm, sed aliquid etiam ex carne com-
L. 5. C. 26. prehendi oportere dum jubet Celsus, testis sit ipse
locupletissimus non solum satis esse glutinum: idẽ
tamen voluerunt fortassis viri insignes, quod Ves-
Chirurg. Mag. L. 3. Cap. 4. salius, & Tagliacotius, qui tradunt Fibulæ jam penitùs
obsoletæ Suturam Siccam, quæ Vessalio
Chir. curt. L. 1. C. 16. Adglutinatoria, successisse. Quod neque publico
apud Patavinos Galeni Interpreti Dominico
Salę Viro ingeniosissimo displicere video. Ea nem-
L. cit. C. 8. pe apud Vessalium fit pittaciis siue pannis figuræ
De cur. Vuln. L. 1. C. 7. triangularis, vel, quod Francisco Arcæo placet,
quadratæ, ad plagæ longitudinem glutino adstringente,
seu ovi albo, & cataplasmate illitis, &
partis vulneri ad latera utrinque labiorum admo-

tis

tis, quæ vel filis ſericis validioribus ab utroque capite impoſitis nodo, vel ſuitione, copulantur. Sic enim, dum adducuntur vulneris oræ, nec committuntur, lata cicatrix inducitur. Similitudine igitur ejuſmodi Adglutinantia Fibulas appellari verè monet Bapt. Montanus, quà partes divulſas earum in modum continent: minori quidē incommodo quàm Sutura, ſine dolore, inflammatione, & ſuppuratione inſigni; ſed minori etiam efficaciâ. Tutius tamen hoc ſine anſulis præſidium, & expeditius, quod ſimplici pannorum firmiter hærentium per acum & filum connexione ſiue ſuturâ nō ſolùm diſtantes unit partes, ſed puris effluvio minùs intricatur. Hippocratis oraculum eſt: Τὰ δὲ προσφερόμενα ἅπαντα μὲν χρὴ συνορῆν, ὅπως συνοίσῃ, μάλιςα δὲ, πλεῖςον εἰ ὁμιλεῖν μέλλει τῷ νοσοῦντι μέρει. *Cuncta verò quæ admoventur, utilia ut ſint, ſtudendum eſt, maximè ſi ægræ parti diu inhærere debeant.* *Lib. de Medico.*

CAP. X.

FIBVLA Vulneraria Suturæ ſpecies.

ANimum minùs fatigat Sutura Fibulæ loco diu Medicis recepta, quę planior eſt, quàm ut inſignem dubitandi anſam dederit. Nam, miſſâ notione aliâ, quâ Galeno autore ea in Faſciarum ſeriem conjicitur; Vulnerum oris conveniēs, vel Simplex eſt ſiue Vna, quę apud Cel- *L. de Faſc.*

ſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

L.7.C.13. ſum unâ perforatione peragitur in cute, & propriè Sutura nominatur; vel Multiplex; eaque modò Continua, quæ unico ductu à principio ad finem perficitur; modò Diſcreta, de puncto in punctum, quæ Sutura per puncta appellatur. Atque ex his quamlibet filo perfici concedunt omnes, dummodo fuerit Adglutinatoria, quæ Barbaris Incarnativa mollioris partis vulneribus propriè facit. Proinde Marianus Sanctus in Examine Medico-Chirur. non ineptè SVTVRAM ponit *Labia vulneris ſeparata Acu & Filo idoneè unire, ut unius lateris pars alteri parti aptè cohæreat, ut cicatrix pulcra conſolidatione remaneat.* Quam licet molli parti deſtinatam *Inſtit. Chir L.6.C.10.* tradat Hollerius, & quidem vulneri extremæ cutis, quemadmodum poſt Lanfrancum ſuggeſſit Mich. *Tr.3.C.2. 10. & 12.* Blondus, præcipueque Capitis, atteſtante Roge- *Enchir. Chir. L.2. C.14.* rio, ſecundùm latera, non in vertice, Chalmetæi præcepto; ob inflammationis metum, ut ſuſpicatur *Chir. Vul. P.2.C.6.* Felix Vurtzius; ſtudioſè cavendo riſum, ne rumpantur Fibulæ, monente Anonymo quodam Chirurgo Animadverſionibus fœcundo, quem è relictis V. Cl. Roderici Fonſecæ libris cum Celſo M.S. Venetiis habui: attamen *iis non ſimplicibus tantùm, ſed multis aliis non parvis, hoc eſt, magnis, & Meth. Med L.3.C.ult. & Art. Med C.90 transverſis*, addocente Galeno, *quà partes unit, & alterationem ab aere multum nocivam prohibet, uti-* *L.cit.C.1.* *lem* Guido judicat. Hanc verò Acu filum ducente adminiſtrandam, peritorum inſtituto probavit

uſus:

usus: qui, ut refert ipse, ad evitandam æruginis asperitatem, Chalybem ferro, & ad sustinendum oneris robur, argento atq; auro longè commodiorem deprehendit. Sed Filum etiam lineum siue sericum hîc postulant ferè omnes; idque crassius, vulnere profundo labiisue plusculum dissitis: aliàs subtilius. Quod enim in Chirurgicis Æneum depinxerit Celeberrimus Andreas à Cruce, suis id usibus reservatum abundè patet ex iis, quæ ex Hippocrate alibi dicta. Lineum sanè, tanquam usitatissimum ad majoremconservationem, commodè prefert ille serico: hoc tamen neque minùs laudatum, quin potiori loco habitum viris multo rerum usu exercitatissimis, Nicolo Florentino, Rolando, Michaeli Angelo Blondo, & Ioanni Riolano Patri. Primus hîc Guido Cauliacus inter Latinos à reliquis diversus, Suturam Incarnativam ex Galeno, ut putat, cum Hamis describit, quam & Incarnativam cum Acu appellat; Tagaultius transcriptor ejus paulò cultior, quiq; hunc ad verbum ferè expressit magnâ famæ celebritate Vessalius, Adglutinatoriam Acu: quomodo & Tagliacotius: Felix Vurtzius inter Germanos sui seculi celebris Chirurgus *Heft mit der nadel*, ac si diceret *Suturam cum Acu*. Hæc autem nihil habet à Fibula Celsi alienum: ut verè asseueret Eustachius Rudius, Guidonem Fibulas cum Sutura confundere. Quin ea horum Præsidiorum est affinitas,

L.cit.C. 48. & 60.
L.1.C.10.
Chir.Meth Par.8.4.C. 2.& Chir. sect.3.C.3.
Chir.Mag. Tr.3.Doct. 1.C.1.

L 1.C.17.
De Vuln.
L.1.C.9.

Vuln.L.1. C p. 9.

tas, ut multis ſummi ingenii viris hæc Suturæ ſpecies à Fibula vix reapſe diſcrepet. Hinc laudatus

Præf. Chir. modò Crucius: *SUTURA oras jungit, nec quidem ex toto: & hæc eſt vera fibulandi ratio.* Idemque ali-

Chir. L. 5. Sect. 1. C. 16. bi de Sutura utitur verbo *Fibulare*. Quid verò Heſychio planius? Ῥαφὶς, περόνη. *Sutura, Fibula*. Ῥαφὴ forſan ſcripſerat primitùs. Ῥαφὶς quippe Acus: quã à Fibula ſeparaſſe ipſum quis dubitat, niſi planè inſipidus? Prætereo, antiquiſſimis Græci ſermonis

Ιλ. υ π. χ. Thal. autoribus Homero ac Herodoto non aliâ ſimilitudine in medicationis partem aſſumtum eſſe verbum Ἀκέομαι, quod Latinis *Sarcire*: unde non ineptiùs Aciam forſan nonnulli, quàm alii Acum de-

Dial. Mer. & Char. rivârunt. Acus verò, Ἀκέςρα rectiùs Luciano, quàm vulgò apud Erotianum Ἀκέςρια; quanquam Euſtathio receptum ſit Ἀκέςριον, & Heſychio Ἀκεςήριον. Ἀκέςρια quippe in Veteri Lexico Græco-Latino ἡ καμωπίςρια, *Sarcinatrix*; & Ἀκέςρα *Acus, Acuncula*, in Onomaſtico Latino-Græco apud Bonav. Vul-

De Vict. rat. L. 1. canium. Eleganter in hanc rem Cous noſter: Σκύτεες τὰ ὅλα κατὰ μέρεα διαιρέοντες. τέμνοντες δὲ καὶ κεντέοντες, τὰ σαθρὰ ὑγιέα ποιέουσιν. καὶ ἄνθρωπος δὲ τὸ αὐτὸ πάσχει. *Sutores totis in partes diuiſis, ſecando et pungendo, corrupta integra reddunt. Idem etiam in homine contingit.* Ita

Præf. L. 1. Qu. Nat. Zeno Romani porticus: *cur in numero viventium me poſitum eſſe gauderem? an ut cibos & potiones percolarem? ut hoc corpus caſurum ac fluidum periturumq́; ſarcirem?* Neq; ab hac ſententia multum ſe abhor-

rere

rere ſuis ad Clariſs. Gabrielem Naudæum declaravit & doctrinâ & medēdi peritiâ celeberrimus Renat. Moræus, Pariſiis Chirurgiæ Profeſſor Regius, Fibulam veterum ſcribens non fuiſſe ex Metallo, ſed ex Filo, neque contrariam Suturæ, quæ Gallis vulgò *Entre-coupée* vocatur, Latinis meâ ſententiâ *Interciſa* ſiue *Diviſa* : quam Celſus noſter à Simplici omninò ſeparavit. Poſtquam enim dixiſſet: *oræ vulneris inter ſe ſimplici ſuturâ committendæ*. L.7.C.5. Subjungit: *aliæ Suturæ adjiciendæ, quæ ſupra tres eſſe non debent*. Ecce, quomodo Suturæ, quæ alibi ſimpliciter Plurium numero dicuntur *oras vulneris comprehendere*, & *Injiciendæ*, hîc numero diſcreto varietatis indice determinantur: ut Multiplicem Diviſam hîc indicaverit omninò ſcriptor politiſſimus. L.4.C.4. & 9. Quam Suturam ſi Fibulam voluerit Fallopius, quando ait Fibulam apud Medicos filū collectum nodo ad labia vulnerū conjungenda, nihil ſanè abſurdi cogitauit; quum Galenus eadem ſententiâ quâ Celſus per Suturas puncta ipſa intelligat, etiam fatente idipſum Euſtachio Rudio, viro alioquin perſpicaciſſimo, ſed qui Fallopium tamen diligentiſſimum hîc erroris arguit. De Vuln. To.2 Tr.3 C.12. 3. Meth. Med. Cap. ult. De Vuln. L.1.C.9. Hujus igitur cum Fibula ut evidentior ſit communio, intuere, Lector, utramque intimiùs. Materiâ, Formâ, & Fine convenientes, ſolo nomine diverſæ, ſpeciem utique non mutant. Eædem planè utriusque propterea apud Celſum Proprietates,

[L.5.C.26.] Cautiones eędem. Vtrobique ſcilicet *Acus corpus* [Comm. 2. T.8. Hipp. de Offic. Med.] *tranſuit*: In Sutura, *Filum in nodum finitur*, autore Galeno; *Vinculum ex duobus linis acu trajectis con-* [L.7.C.29. 21. & 22.] *ficitur*, apud Celſum. Hoc autem ſine Nodo minimè factum: quum ſubdat ipſe tempus ſolvendi Fibulas. Modum verò ſic tradit Nicolus Florenti- [Serm.7.Tr. 4.Sum. 1. Cap.48.] nus: *cùm diſsoluendi puncta tempus advenerit, tunc forficibus incide filum juxta modum factum; deinde labia vulneris teneantur*. Veſſalius aliquantò cla- [Chir.Mag. L.3.C.8.] riùs: *Sutura fiebat ex filo, quod conſolidato vulnere ſubjecti âſpecilli caudâ abſcindendum, inflammatione finitâ, & purgato vulnere, ut oras ejus cicatrix devinciat*. Iam verò Fibulas quoque incidendas & ſol- [L.7.C.19. & 22.] vendas pari ſenſu præcipit Celſus; apud quem ferè [L.ej.C.9.] ſeptimo die Suturæ eximi debent, quæ etiam quar- [Chir. Vul. P.2 C.6. & 9.] to tollendæ. Prudenter: ne, quod advertit Vurzius, à ſerici corrodentis mora præter conſolidationis difficultatem cicatrix fœditate ipſo vulnere gravior evadat. Quod ipſum ne in facie contingat, ſecundo etiam die Suturæ demi poterunt. Vt in pauca conferã, rei momentũ in varia vulneris glutinatione conſiſtit. Suturam præterea oris cutis [C.7. §. De Pilis palpebr. ocul. irritantib.] injiciendam ait Celſus; Fibulam pariter, quæ oras vulneris comprehendit, quemadmodum Sutura. Imò verò ſatis uno eodemque loco ſemet explicuit [L.7.C.19.] ipſe, quando inguine inciſo ait, *ipſi plagæ injiciendæ duæ Fibulæ ſunt*: Scroto pariter; *oræ ſcroti ſuturis inter ſe committendæ*. Vt non malè ad vocem Fi-

bulæ

bulæ hîc annotârit Rob. Constantinus Ἀγκτῆρες, *Nodi fili trajecti*: quanquam universum malim Suturæ apparatum. Sic enim Scribonius Largus de Emplastro viridi Gliconis, quod vocatur Isis: *Iungit omnem partem divisam, & Fibulis arctatam, præcipuè cùm Intestina prolapsa, & reposita sunt, atq; sartum vulnus; quod à Græcis dicitur* γαστροραφία: nimirum ῥαφὴ γαστρὸς τετρωμένης, vulnerati ventris connexio. Hęc tamen Sutura penitus à Fibula non videtur aliena; etiamsi præcepto Celsi iisdem filis iisdemq; acubus fuerit continua. Fibula nempe si laxiore nominis usu, ob communem uniendi rationem, apud Largum cujuscunque partis divisioni, quidni ventris etiam, convenit? Si tamen propriè consideretur Fibula, Suturæ Intercisæ forma æquali punctorum distantiâ ejus cum Fibula Vestiaria similitudinem non parum illustrat. Quod enim fibula longâ serie vestem commisit, omnis vetustatis certissimus autor Homerus indicat: Comp. 206. Cam. utr. Ling. Comm. 348. L. 7. C. 16. Od. σ.

Ἀντινόῳ μὲν ἔνεικε μέγαν περικαλλέα πέπλον
Ποικίλον. ἐν δ' ἄρ' ἔσαν περόναι δυοκαίδεκα, πᾶσαι
Χρύσειαι, κληῖσιν ἐϋγνάμπτοις ἀραρυῖαι.

Antinoo quidem portavit magnã perpulcrã vestẽ
Variã. intus autem erant fibulæ duodecim, omnes
Aureæ, juncturis benè-flexibilibus congruentes.

Græcum verò ἐυγνάμπτοις privatim Iuncturas videtur aduncas siue uncinatas inferre. Quod venustè Corippus expressit: Lib. 2.

Aurea juncturas morsu præstrinxit adunco
Fibula.

Mantissę loco accedit, quod penè prætereriã: quòd
L.5.C.26. apud Celsum *utraq;* (Sutura & Fibula) *eatenus utilis, quà cutis ducentem quasi suâ sponte subsequitur:*
Pentat. Chir. L. 2. C.5. idemque Fabrit. ab Aquapendente de Puncturis etiam pronunciat. De Sutura Chirurgorum cum Fallopio intelligit Cl. Sanctorius. Ab hac mente
Loc. cit. Chir. L. 4. Cap. 1. Vidus Vidius: *Fibula Suturæ similis est, quum acu filum ducente admoveatur ad conjungenda ea, quæ conjunximus. Differt autem quòd non accipitur Filum perpetuum, veluti in Sutura; sed ubi trajectum est per utrumq; labrum, præciditur, ac nodo alligatur: quanquam latiùs patet Fibula, quàm Sutura, quum clavis tam ligneis quàm metallicis distineat inter se conjuncta, quæ alioquin separata.* Et mox: *Fibula fit per acum ducentem filum sericum, aut ex lino, non secùs quàm Sutura, easdemq; animadversiones requirit.* Rectè ac eruditè; modò simplicẽ Suturam non accipiat. Cetera quę de Fibula Mechanica addit, ex jis quæ supra dixi plana sunt. Sed reciprocũ etiã
Meth. Med L.3.C.10. Suturę ac Fibulę usum ingerit Galenus, apud quem ex veteri Codice legitur: ἢ ἀγκτῆρες ἀρκέσουσιν, ἢ ἐλάχισται πάνυ ῥαφαί: *aut Fibulæ satis erunt, aut minimæ admodũ Suturæ.* Quin Latinis etiam Scriptoribus *Sutum* esse Fibulatũ, & *Resutum* refibulatũ Suetonii autori-
Not. Vopis. P. 233. v. 40. tate Salmasius probavit. Adde, quòd apud Iul. Pollucem de Sartore & Acu disputantem Ῥαφῇ pariter-

que

que Ῥαφὶς *Fibula* ſit Gualthero, quæ aliter Gloſſario Veteri *Acus*. Luciano etiam ſatis probati ſermonis autori συῤῥάπτειν περόναις, apud Salmaſium eſt, *Fibulis chlamydem connectere*. Sed, quod hîc palmarium cenſeri poteſt, apud Galenum communẽ Artis medicæ magiſtrum ἡ ῥαφὴ fit καταθῆξιν; Ianus Cornarius vertit, *per Suturæ adductionem*; acutiſſimus Galeni aſſertor Gaſpar Hofmannus rectiùs, *per acum Suturam*. Heſychio nempe Θῆξις, στιγμή; quod *Puncturam* interpretari licebit. Ac ne illud omittam: apud Celſum, *acus tranſuit: injectum vinculum mordet*: de utraque, Sutura nempe, & Fibula, effertur. Quum itaque ſimilium eadem ſit ratio; Fibulæ æquè proprium, quàm Suturæ, Linum colligo. Vnde nec immeritò Veſſalius Fibulam Suturæ ſpeciem, ſeu veriùs inſtrumentum, voluit. Suturam tamen Simplicem, & Multiplicem Continuam, Celſo diſtinctam à Fibula ſcopi diverſitate, quam ſuppeditat Vulneris conditio, certum eſt: nec alia ei quàm diuerſi modi cum Fibula diſcrepantia intercedit. At ne longiùs abeam, Galeni verba ſunt: *In Transverſis Vulneribus* (ſub quibus Fabritius ab Aquapendente etiam Obliqua comprehendit) *quòd labra ipſorum magis diſſidentia conjungi diligentiùs poſtulent, tum Suturis, tum Fibulis, utendũ. Quæ verò per longitudinẽ muſculorũ facta, ſi à duplici initio deliges, nec Suturis, nec Fibulis egebis.* Quam ſententiam ad Glauc. breviùs, ſed aper-

L. 7. C. 12. Dial. Ἔρωτες.

2. De Med. ſ. c. loca.

L. 5. C. 25.

Chirurg. Mag. L. 5. Cap. 8.

Met. Med. L. 3. C. poſt.

apertiùs repetit: *Si in profundum vulnus protendatur, & Suturis & Fibulis solemus in unum cogere. Suturæ verò quicquid deest, Fibula facilè supplebit.* Quorsum verò tot punctis vulneratum cruciare aut deturpare juvat, ubi præsto est compendii gratia? Eapropter Suturamne intellexerit Magister Siccam, decernant periti. Idemne voluit ille fortassis
L.7.C.7. quod Celsus, qui etiam in palpebris Suturæ simplici alias Suturas adjiciendas consulit; quas omnino discretas paulò ante ostendi, adeoque nihil à Fibula diversas? Glutino Suturam quidem firmari notum est. Solum tamen ne faciei quidem vulneribus sufficere observat Incertus Scriptor ante laudatus, quòd superficie tenus duntaxat sanet. Ideoque Fibulam is postulat, quam acu & filo conficit.
L.7.C.4. Solâ pariter Fibulâ contentus fuit Celsus, quando exciso ex toto Fistulæ callo suadet Fibulas superdãdas, & medicamentum quo glutinetur. Sed etiã in sinu recto exciso vult fibulam oris cutis injiciendam. Fibula igitur cuti summę imposita fuit, etiam in alto vulnere: quale extra dubium fistulæ transversæ. Sed in vulnere Musculi quoque transversi Suturam prorsùs damnat Avicenna. Et verò Fibulas Suturis junctas nimis vincire Fabritius ab Aquapendente loco pridem nominato animadvertit. Quis demum, mi Guido, Hamulis in capite
L.7.C.6. locus? Celsus exemtâ quidem totâ Steatomatis tunicâ jubet committi oras, fibulamque his injici.

Gale-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Galenus etiam in mediocribus Capitis Vulneribus Fibulas usurpat; potissimùm, ubi non licet uti Fasciis, monente Vessalio. Nimirum, *ubi cutis ferè sola, & cum pauca carne subjecta est vulnerata, ut in fronte, & etiam ubi Ligatura fieri non potest, & evitatur Sutura, ne ex punctis sequatur non minor quàm ex reliqua cicatrice deformitas, ut in vulneribus faciei*; quemadmodum eruditè Salvus Sclanus in Comment. Art Medic. annotat: sed ex sua opinione, quam suprà expendi. Galenum tamen Fibulæ nomine glutinum noluisse, verùm Suturam ex mente Celsi, quando sic de Capitis Vulnere scribit; δεῖ χρῆσθαι τοῖς κολλητικοῖς καὶ ἀφλεγμάντοις φαρμάκοις, προαγκτηριάσαντας τὰ χείλη τοῦ ἕλκους. *convenit uti glutinãtibus et inflammationem arcentibus medicamentis, oris ulceris fibulâ priùs commißis*; persuadet Ægineta cũ Aetio, quorũ uterq; addictissimus doctrinę Galeni, quã ipse hac in parte Apollonio ingenuè reddidit, Suturã in Steatomate imperavit. Horum sententiam cum Fabritio ab Aquapendente probavit, accuratus iuxta & ingeniosus Vir M. Aurel. Severinus Neapoli primarius Anat. & Chirurgiæ Professor. Et quomodo maxima fili mollities, pro Fibula post Celsum à Galeno desiderata, cum Hamis subsistet? Suturam igitur eam à Veterum Chirurgorum Fibula Vulneraria parum distare, tum demum abundè planum erit, simulatque licuerit aliorum de Fibula nodum expedire.

Chir. Mag. L 3. C. 5.

L. 3. T. 47.

Lib 2. de Comp. Med. sec. Loc. C. 1.

Tetrab. 4. Serm. 3. C. 8. L. 6. C. 36.

De Absc. An. C. 26.

L. 5. C. 26. Meth. Me. L. 6. C. 4.

CAP.

CAP. XI.

Recentiorum quorundam de Fibula Chirurgicæ fundamentum excutitur.

HErculeo quidẽ ille nexu difficilior non eſt, quamvis primo aſpectu ſatis implicitus. FIBVLA quippe priſcis indifferenter Vinculum erat Metallicum. Fateor. Sed quæ Machinis continendis inventa. Neque hæc tamen ſemper talis: verùm, & lignea, & cannabina, ut non minori ſimilitudinis efficaciâ, Vulnerariam pariter ligneam aut lineam obtinuerim, à Metallica toto cælo differentem. Figuræ quoque vis exigua eſt. Eam arbitror enim vario uſui fuiſſe aptatam; omnique ætate Chirurgis, quæ cæteris Artificibus, conceſſam variationis libertatem. Veſtiariam, & Militarem, dum urgent alii curiosè ex erudita Antiquitate depromtam, ſuis ſemet conficiunt armis. Quantum enim à Vulneraria diſcrepent, ipſæ ſatis produnt. Tales verò quæ in Antiquariorum ſcriniis omnes. Neque à Comica ſiue Theatrali ſine ambiguitatis fuco plus ſubſidii. Præterquam enim quòd adhuc in dubio eſt hujus Materia, quã nemo ad nos planè transmiſit; communi quidem cohibendi uſu reliquis congruens, peculiari ſcopo prorsùs diſſidet. Cornelianam verò ſeu Vulnerariam Vinculum etiam fuiſſe Metallicum, non magis

gis

gis quiſpiam eliciet, quàm cetera fila Chirurgis neceſſaria unius æreï exemplo metallica eſſe. Similitudo etiam quàm plerumque claudicet Scholis notum, quæ μετάβασιν εἰς ἄλλο γένος, non minus quàm Sophiſmatum ſpinas declinant. Vulgatiſſimum Ariſtotelis eſt: ἀνάλογον οὐχ ὅμοιον. Quod verò Fabritiũ ab Aquapendente inter principia ubique torſit, argumentum mitius eſt, quàm ut ingenioſis crucem figat. Filo namque exemto Fibulam indi ſcribit Celſus; ſed Comicam. Nec ulla ratio, cur Fibula Chirurgica non ſit ex filo. Materiam enim Fibulæ variam, pro finis diverſitate, uſus indicavit. Quamobrem Oribaſii & Guidonis autoritate cum aliis fruſtra Rudius æs aut ferrum Fibulæ Vulnerariæ materiam ſtatuit. At enim, ut vel talem demus fuiſſe illam, nemo tamen ſpero ingenii ita erit duri, qui non Infibulationem, de qua peculiariter Celſus, à Vulnerum glutinatione diverſam agnoſcat. Sed neque, ut putat Vir ille doctiſſimus, adeò uſque abſonum videtur, materiam hanc eſſe mollem, quòd talis etiam Suturæ; quandoquidem pleriq; eá communem agnoſcunt. Artificis verò imperiti eſſet, aut negligentioris, non rectè filum indidiſſe vulneri; quò minus, quod à mollitie metuit ipſe, labia longè diſtantia non dilaceret, ipſumvé rumpatur, aut difficulter trajiciatur ob craſsitiem. CELSVS igitur in auxilium vocandus, ut litem amoveat, quam ipſe nullo ſtudio invexit.

Hist. Ani. L.1.C.1.

L.7.C.25.

Q Is

L.5.C.26. Is nempe asserit, *quò sæpiùs Acus corpus transuit, quoq; plura loca injectum vinculum mordet, eò majores inflammationes oriri.* Quibus certè nihil planius. *Acus corpus transuit.* At Galenus; *Acu non solã, sed sequente filo trajiciuntur, quæ suuntur, & nodo inter se adstringuntur.* Postrema hæc apud Celsum scitè: *inter se nodo deligantur.* Obscuræ brevitati ex ipsa Barbarie lucem dat Nicol. Florentinus, qui modum expressiùs tradit: *Priùs utramq; sues extremitatem cum filo, nodum in eis faciens: postea ex utraq; extremitate dimisso unius digiti spatio sue, & nodos fac; deinde in medio sue, & nodum fac.* Solitarium autem Celsi pronunciatum Hippocraticę breviloquentiæ imitationi concedendum, quum Aciæ pridem meminisset. Neque ei hoc uni peculiare. Iubet inter Barbaros etiam Brunus Vulnera sui, sine ulla adjectione, Vinculum innuens lineum omnibus notum, quum expressè subjungat: *fac nodum in quolibet puncto per se.* Rolandus pariter, & Lanfrancus, quibus conformis Rogerius. Eumq; esse verum ejusmodi locutionis sensum monstrat apertè Celsus, quando ex duobus linis acu trajectis Vinculum adfert. Quod ipsum purissimi sermonis Autori verè *injectum*, alibi satis superque probatum fuit. Linũ autem *Mordere* non usque absurdum; quamvis non fuerit acutum atq; ex metallo conflatum. Nec etiam Poetis Fibulam Vestiariam, à nostro sensu longissimè remotam, describentibus

Comm. 2. T. 8. Hipp. de offic. Med.

L.6.C.18.

Serm.7.T. 4.Sum.1. C.48.

Chir. L. 1. C. 10

Doct. 3.Tr. 3.C.2.

Chir.C.13

L.7.C.21.

aliud

aliud ſanè hac voce quàm complexum arctiorem Translatione paulò remotiori elegantiùs & ſignatiùs demonſtrare libuit. Mordere quippe Fibulá cum Divino Poeta finxit Naſo, horumq; exemplo Symmachus: *ÆEn. 12. Met. 8. L. 1. Ep. 1.*

At mihi caſtrenſem quòd mordet fibula veſtem.

Et Corippus: *L. 1. Nū. 2.*

Aurea juncturas morſu præſtrinxit adunco
Fibula.

Quo modo magnus Tertullianus de Pallio: *in Fibulæ morſu humeris acquieſcebat*; & D. Hieronymo fibula *chlamydis mordebat oras*. Mordētem quoq; eodem ſenſu poſuit Statius, non quòd ea laceret; ſed dentis inſtar infixa cum tempore forſan atterat, ac mordere videatur: quemadmodum Guidus Pācirolus rectè Ovidium interpretatur. Neque enim inſolens orationis ſublimitas, quâ rebus ſenſu carentibus actum damus. Ac licet id ipſum verè contingeret; non tamen ſolius id metalli aut corporis cujuſque durioris, ſed etiam aſperioris eſt. Sic Angelus Monoſinius Academiæ Florentinę nomine magni Vocabularii autor *Mordere* non malè reddidit *Stringere co'denti*. Puchrè Symmachus: *Præconia virtutum preſſo dente perſtringere*. Verùm & Celſo *telo inter duo oſſa demerſo, locus ipſe mucronem mordere* dicitur, hoc eſt, arctè adeò ſtringere, ut telum niſi aliquo ferramento ictum aut terebrâ foratum non poſſit excuti. Inanimatis etiam hoc *Ep. 49. Theb. 7. L. 10. Epi. 1. L. 7. C. 5.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

admodum eleganter tribuunt Poetæ, in quorum numero Lyricorum Princeps Horatius nequicquam postremus:

Car. L. 1. Od. 31.

Lyris quietā
Mordet aquā, taciturnus amnis.

Quin & apud Martialem eodem quo Germanis significatu verbum hoc Frigori tribuitur, cui per se nihil cum duritie, ne dicam cum metallo, commune. Locus est obvius:

L. 8. Epigr. 34.

Pallida ne Cilicum timeant pomaria brumam,
Mordeat & tenerum fortior aura nemus.

Quando nimirum

Georg. 1. v. 93.

Boreæ penetrabile frigus adurit,

Ar. L. 3. Probl. 26. L. 1. Ep. 31.

postquam gelu ex mente Philosophi calorem universum coegit. Affine his illud Symmachi in Epistola ad Ausonium: *Æmuli venena Lectoris vereri, ne libellus admorsu duri dentis uratur.* Optimè Lyricus:

Hor. L. 4. Od. 3.

jam dente minùs mordeor invido.

Id. L. 1. Od. 18. De Prov. Cap. 4. De Tranq. an. Cap. 1.

Sed & curæ notio huic verbo subest. Vnde *mordaces solicitudines*. Et, *morsus animi*, apud Senecam. Item, *tacitus morsus*. Ceterùm, ne à Celsi verbis recedam, neue ultra differentis scopum similitudo extendatur, en ejus mentem, ubi de Ani Fistulis:

L. 7. C. 4.

Recens linum alligandum, eductoq; vetere, id in fistula cum simili nodo relinquendum. Sic enim id paulatim cutem supra fistulā incidit. Et mox: *id quod ab eo mordetur, inciditur.* Paucisque interpositis: *Qui*

festinat, adstringere cutem lino debet, quo celeriùs secet. Cui simile, de Staphylomate Oculi: *Lini duo* L.7.C.7.
capita adstringere inter se, quæ paulatim secando id excidunt. Idem simplici filo serico rubro, propter Oper.Chir.
tincturâ chalcâthi magis penetrabili, adscribit Fabrit. ab Aquapendente. Neq; aliud sanè ab Acia exspectandum; nisi cerâ candidâ oblinatur. Formâ etiam parum dissimili Hippocraticum Ἀδάξεσθαι Galenus in Expositione Verbor. Hippocratis vertit *cum pruritu morderi*, siue *lancinari*. Hesychio Ἀδιάξω. κνήσομαι: ubi legendum procul dubio Ἀδάξω; veluti apud Suidam ἀδαξῆσαι, *prurire, dolere*; & fortassis κνήθομαι, id est, *Prurio*: quo verbo Gentium Doctor delectatus. Sed priusquam hinc discedã, 2. Tim. 4.
notabile illud Plinii hoc loco non omiserim: *Cu-* Nat. Hist.
manæ plagæ concidunt apros, & hæ casses ve ferri aciẽ L.19.C.1.
vincunt. Vtcunque enim hæc verba cum aliis vetustioris Codicis diversi sensus permutentur, nihil dotibus lini discedit. Quid enim efficacius, si ad Cumanas plagas concidunt apri, & si casses ferri aciem convincunt? MORDERE itaque rei duriori proprium quâ ratione Latini omnes Suturę ac Fibulæ censuerint, nemini ulteriùs dubium credo. Inexplicabilis longè animo laqueus videtur, quòd Ἀγκτήρ eodem sensu & usu apud Galenum sit 2.ad Glau.
Metallicus, quo apud Celsum, qui de malis Oculo- L.7.C.7.
rum scribit, *quòd Medicus Hamulum acutum paulum mucrone intus recurvato subijcere extremo ungui*

debeat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

debeat, eumq́ infigere: nullâ hîc factâ Retusi mentione, sed Ferramentorum, quibus tenuibus & retusis venæ adurendę. Ejusmodi Hamulum Galenus appel lat Ἄγκιϛρον διαπείραν, id est, *Hamum trajicientem*: non quòd venas perforare expediat, sed partes vicinas, ut eis commodiùs subjiciatur, quemadmodum in hunc locum egregiè Fabius Pacius. Retusi quoque usum esse, aliquid excipere, ac protrahere, ubi fuerit paulum recurvatus, docuit Celsus. Talem Hamum benè Galenus *nec acutum, nec hebetem* appellavit. Quod verò Celsus monuit, *mediam tunicam duobus hamulis juxta ipsas oras vulneris in inguine adprehendi debere*: dixit ipse *Hamulo excipi*; & *Hamis excipi*: licet vulgati Codices omnes legant *excidi*; Vetustior etiam Florentinus M.S. Verùm Constantini emendationem tuetur sensus Autoris, ceterǫque dicendi formulæ huic similes. Hæc enim ipsius verba sũt: *ea tunica eodem modo duobus hamis excipitur, sic ut à ministro testiculus eatenus cõtineatur, ne per vulnus exeat.* &c. Planiùs sub Nilei Collyrio: *Si induruit, & sic emortuus est* (oculus) *ne in pus vertatur, quatenus foedè prominebit, excidendus erit, sic ut Hamo summa tunica apprehendatur: infra id deinde scalpellus incidat*. Et de Condylomatum curatione: *Si id* (capitulum Condylomatis) *majus est, & basis latior, Hamulo uno aut altero excipiendum est, paulumq́ supra basin incidendum, neq́ relinquendum quidquam*

Meth. Med L. 5. C. 3.
L. 7. C. 4.
L. 6. C. 7.
Admi. An. L. 8. C. 4.
L. ejusd. C. 20.
L. 7 C. 7. de Encant.
L. 7. C. 20.
L. 6. C. 6.
L. 7. C. 30.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

ex eo. Quando etiã Celsus proximè jussit *Hamulo excipere*, & *circumcidi*, vel *excidi*, mox distinctiùs C.12.
ait *Hamulo excipere*, & *scalpello excidere*. Sed neq; ullam Scriptori Romano dicam impingit, quòd Galeno placuerit Ἀγκτηριασμὸς, ἀγκτηριάζειν, & ἀγκτῆρας ἐπιτιθέναι. Iam enim satis monstratum, hujus generis dictionem ei consuetam, ubi ne minimus metalli usus. Taceo, quòd Ἀγκτὴρ Latinis *Hamus*, cõmuni apud Germanos appellatione *Hafte*, sed materiâ ad usum distinctâ, modò de vestibus, modò de Vulnerum unione, usurpetur; eodemque Fel. Vurtz.
idiomate *Fibulare*, quod Germaniç Chirurgis est Chir. Vul.
Haften. Ideoque nec abs re Rob. Constantinus P.1.C.3.
Ἀγκτηριασμὸν ad Celsum *Fili trajecti nodum* inter- L.7.C.19.
petratur. Populus enim universus (ut rectè Var- De Ling.
ro) qui rationi obtemperabit, in omnibus verbis Lat. L.8.
uti debet Analogiâ ex recta consuetudine natâ. Quæ cùm non sit Naturalis, nec demissa è cœlo, Quintil.
sed Voluntaria; quid mirum, de iisdem rebus alia I. Æ. Orat.
verba habere Græcos, alia Latinos? Eorum au- L.1.C.6.
tem significatio unde petẽda optimè docuit Ga- L. ad Thr.
lenus: *Si Aßyriorum linguæ vocabulum sit, ab ipsis* an Ars tu.
res discenda est, qui nomen illud indiderunt; siue sit san. ad
Persarum lingua, aut Indorum, aut Arabum, aut Med. spect.
Æthiopum, aut omnino aliorum quorundam, illos C.32.
percunctari oportet. Neque huic sententiæ moram De Mach.
innectit Oribasii Hamus. Hoc enim autore Vn- Cap. 8.
cis Fibulæ continentur in Nilei Plintheo. Vnde

etiam

etiam Hamus, à Galeno Machinis accenſetur.
L.7.C.10. Sed & Hamus Celſi; quem ipſe Ferramentum uncum vocat, Chirurgorum vulgus *il Rampino*, à Fibula longè diverſus eſt. Neque enim ejus, ut Fibulæ, munus erat, partes diductas continere; ſed, quod modò oſtendi, excipere, ſubjici, extrahere,
L.cit.C.7. plagæ oras diducere, quandoque tunicam; ut quę
De Pituit. Ocul. manum deſiderabant ante oculos eſſent, & Linamenta oris insererentur; interdum etiam, docente
L.6.C.62. Æginetâ, tunicam attollere. Cujus contrarium quamvis ex aperto Celſi loco erui poſſe videatur,
L.7.C.7. quandoquidem *reperti, qui inductis per retuſos hamos oris, inſererent linamenta*: ut non fruſtrà quidam exinde forſá opinari poſſent, oras per ejusmodi hamos fuiſſe unitas. Hoc tamen Autoris verbis adverſatur, & Rationi. Id nempe factum refert ipſe, *ut neq; inter ſe cutis antiqui fines committerentur, & in medio caro creſceret, quæ venas, ex quibus humor ad oculos tranſiret, adſtringeret*. Quod à Fibulæ officio alienum, ſuo loco ſatis oſtendi. Taceo quàm foret difficile, imò, ſine effectus ſpe, oris per hamos inductis ſiue arctatis, id tentare. Proinde non ſine aliqua providæ diligentiæ laude Rob. Cõſtantinus ope veteris Cod. in margine Editionis Rovillianæ Anni 1566 pro *inductis* ſuffecit *diductis*. Quam vocem quũ in nullo Antiquorum Codicum Italiæ hactenus obſervârim, nihil meo more in communi lectione unquam mutandum

cen-

censui, præter levem incisi rejectionem, ut continuato sermone ad sententiæ veritatem legatur, *inductis per retusos hamos oris insererent linamenta.* Cui eò faciliorem spero locum, quòd conjecturæ huic meæ favere nunc videam reliquos omnes libros & calamo & typis exscriptos, præter unicum Viri Nobilissimi Vincentii Pinelli, quem eruditissimi Pauli Aicardi familiaris ipsius & domestici manu diligenter emendatum habeo. Quidnî igitur hic receptę lectionis sensus erit? Divisâ cute, linamenta oris scalpello inductis, nō naturę vitio, & per hamos retusos apprehensis inserenda. Quem ne audaciùs videar ex ingenio commētus, ecce pro me Plinium Iuniorem, qui sermonem inductum patrio velut alienum opponit: *Omnes qui placendi causâ scribunt, qualia placere viderint, scribent: at mihi quidem confido in hoc genere materiæ lætioris styli constare rationem, quum ea potiùs quæ pressiùs & adstrictiùs, quàm illa quæ hilariùs & quæ exultantiùs scripsi, possint videri accersita & inducta.* Sed eundem alibi animum distinctiùs idem significavit: L.3.Ep.18. L.4.Ep.3.
Invideo Græcis, quòd illorum linguâ scribere maluisti. neq; enim conjecturâ eget quid sermone patrio exprimere possis, quum hoc insititio & inducto tam præclara opera perfeceris. Addo, expressis Celsi verbis *Vtrinq; oras hamulis excipiendas.* Iubetur etiam *minister oras vulneris leviter diducere manibus suis, vel etiam duobus hamis membranæ interiori injectis.* L.7.C.12. C.16.

Hamum præterea Guidonis non tantùm à Fibula, ſed à Celſi Hamo differentem planè evincit figura literæ S productioris: ut ſileam, ex ejus uſu apud Celſum propoſito manifeſtum eſſe, Hamulo ſuum fuiſſe manubriolum, aut ſtylum ſaltem longiuſculum; nec (quod Fibulæ proprium) in cute & carne ipſum unquam relictum. Fibulam inſuper ex Acia factam apertè tradit Celſus. Acia verò, ſi vel maximè filum eſſet ex metallo diductum, talis Hami officio nihilominus impar foret. Secus ſi exiſtimaſſet ille, quorſum *Ferramenta* nominaſſet *tenuia*: quæ ipſi nihil aliud, quàm inſtrumēta Chirurgo neceſſaria? Parum etiam adverſus nos facit Guidonis de Hamulis opinio, cui alibi obviam itum. Hoc ſaltem diſſimulare nequeo, Celſo noſtro eum adſcribi Fibulæ uſum, quem ipſe nūquam in literas retulit, quique ex ipſius verbis nullâ ratione poteſt colligi. De Fibula enim hęc perſcripta ejus verba ſunt: *Si verò in carne vulnus eſt,*
L.5.C.26. *hiatq́ue, neq́ue in unum oræ facilè attrahuntur, Sutura quidem aliena eſt. Imponendæ verò Fibulæ ſunt* (Ἀγκτῆρας *Græci nominant*) *quæ oras* (*paulum tamen*) *contrahant, quò minùs lata poſteà cicatrix ſit.* Et rurſus; *Comprehendi verò Suturâ vel Fibulâ non cutē tantùm, ſed aliquid ex carne, ubi ſuberit hæc, oportebit, quò valentiùs hæreat, neq́ue cutem abrumpat.* Vt nihil dicam, ad Celſi mentem & antiquorum fruſtrà uſum provocari. Ingenioſè quidem Paraphraſtes,

phrastes, parum tamen ad Celsi mentem; nec sine difficultate à mora satis operosa: *Hæc fuit Fibularum siue Hamulorum impositio apud Celsum: ubi in carne vulnus erat, hiabatq; neq; in unum oræ facilè attrahebantur, unde Sutura aliena erat, Fibulæ vulneri imponebantur hoc modo: Altero Fibulæ unco (geminis enim constabat, incurvo altero, in formam literæ S productioris, & utrinq; aduncæ) labrum alterum vulneris cum carne & cute prehendebatur ab intus à carne incipiendo. Reductâ deinde Fibulâ labrum oppositum altero unco corripiebatur ab extra, cutem priùs quàm carnem mordendo. Sicq; plagæ hiantis oræ, quæ propter distantiam consui non poterant, revocatæ continebantur.* Sincerius Guido in hanc arenam productus, cujus verba ex dictis repetenda veniunt. Neq; is multum alienus ab ea specie, quæ Hami extremum refert. Ad hanc propiùs efficta erat, quam non ita multis retrò annis in Theatrum Patavinum doctrinæ causâ proferebat V. Cl. Franciscus Plazzonus Adriani Spigelii Collega, immaturo fato summę exspectationi ereptus, postquam nostri & prioris ævi operationes Chirurgicas frequenti coronâ παραλλήλως instituisset. Cujusmodi & Magistrorum Parisiis Hamuli, ipsorum linguâ *Happes*. Quos ut faciliùs excidere concedo cum Felice Platero subacti judicii Medico, nisi extrema fuerint in se probè adducta & obliquata: sic minori dolore labia vulneris stringere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

ostendit planè figura simplicior alterâ, minusque laboriosa. Nec tamen alii his aptiores videntur, qui non dissimiles S Latinorum longiori, quãquam uncis in diversum utrinque recurvis duplici semicirculo possint firmiùs hęrere. Longiusculi enim, quales omninò sunt ad semicirculatorum formã, dum majorem occupant sedem, oras vulneris vel maximi nunquam contrahent, nisi longiùs nec juxta fines cuti integrę infixi: quod recenti exulceratione molestum, & dolore increscente ex inflãmatione noxium; quem ejusmodi Fibulis à Ligatura compressis omninò augeri certum est. Omitto, sic parum glutinari oras, atque in longum duci sanationem. Quæ incommoda licet tantopere à brevioribus exspectari non possint; ii tamen, quantulumcunque demum fuerint introrsum flexi, ne suo quidem vacant incommodo. Enimverò labra vulneris quomodocunque committant, nũquam non id faciunt inæqualiter, ut reliqui, dum parte sui inclinatâ, modicè intumescente seu leviter incurvâ, carnem comprimendo oppositam plagæ oram sinu exceptam cum deformi cicatricis inæqualitate relaxabunt, contra Hippocratis de-
De Med. cretum, qui jubet τὴν σύστασιν ὁμαλῶς διὰ παντὸς ποιέεσθαι, *concretionem æquabilem per totum reddere*. Neque
Cels. L. 7. Cap. 19. huic vitio medicamentum, quo plaga glutinetur, injectum ita remedio erit, ut ligatura tergus linamento tectum variè non impellat, & cicatricem

inducat

inducat deformem: ſiquidem filum id metallicum non convenit adeò ſubtile ſiue ita mollitum, ut quaquaverſum cedat, modò munere ſuo dextrè perſungi debeat. Commodiorem itaque figuram Hamulis præbere vetuſtum Sigma Græcorum C, ab utroque latere lunatum, conjectura fortaſſis haut usque inanis erit: licet Viri Antiquitatis notitiâ clariſſimi ſe tales rariùs vidiſſe referant. Quibus etiam libens aſſentior: quandoquidem iſti nō de alia, quàm de Veſtiaria, intelligi debent Fibula; circa quam omnis fermè Philologorum cura verſatur. Ejus verò characteris frequentiâ inſignis adhuc Ravennæ ad D. Vitalis Ædem loculus è marmore candidiſſimo Isaci Exarchi elogiis Iambico Trimetro illuſtratus conſpicitur. Quem primæ apud Græcos ætatis etſi non dixerim, quũ diverſam ejusdem literæ ſpeciem, præter varias ſtatuas, prębeat Numus argẽteus ΛΥΣΙΜΑΧΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ titulo celebris: illius tamen vetuſtatem nō ignobilis notę atteſtatur alter ęneus in Pinacotheca Viri Cōſultiſſimi Ioannis Galvani Profeſſoris Patavini, quem paucis hactenus notum aliquoties inſpicere licuit. Et quidem Conſtantini Imp. ætate hanc figuram innotuiſſe locupletiſſimum præbet argumentum Publilius Optatianus Porphyrius, qui ejus ad C Latinum ſimilitudinem apertiſsimè declaravit. Verùm, & intra Romani Imperii translationem in Orientales plagas ejuſmodi ſchema σιγμοει-

δὴς

ris & semicirculare usurpatum indicat Poeta ingeniosâ allusione in Apophoretis:

L. 14. Ep. 87. *Lunatâ scriptum testudine Sigma*

Octo capit: veniat quisquis amicus erit.

Nec minori lepôre Græcam ejus appellationem rei convenientissimæ aptavit idem:

L. 10. Ep. 48. *Septem Sigma capit. Sex sumus, adde Lupum.*

Pro facultatum quippe magnitudine conjecturâ L. 3. Epist. 281. Iosephi Scaligeri id majus & minus fiebat; ut modò septem, aliquando octo, nonnumquam plures caperet. Eamque Sigmatis sive semicircularis lecti antiquitus fuisse effigiem mensis rotundis accommodatam, etiamnum Romæ in monumentis veterum passim conspicuum est. Qualis etiam in antiquissimo Bibliothecæ Vaticanæ Virgilio picta hodiè videtur. Antiquitatem hujus tamen schematis vix ausim cum Eruditissimo Fulvio Vrsino App. Tricl. Ciac. ex remota satis Athenæi memoria repetere. Quâvis enim apud Agathonem Tragicum in Telepho Deipnosop. L. 10. C. 20 ibidem illiteratus quidam Thesei Inscriptionem declaraturus dicat,

Σκυθικῷ τε τόξῳ τρίτον ἦν προσεμφερὲς;

Scythico arcui elementum tertium simile;

dubium nihilominus est, quæ fuerit ejusmodi arcus figura. Nec sine causa, quum Theodoctes Phaselites ibidem rusticum literas nesciẽtem Thesei quoque nomen sic designantem inducat:

Τρίτον δ' ἑλικτῷ βοστρύχῳ προσεμφερές.

Ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Tertium capillo in cirrum retorto ſimile.

Paſtor etiam literarum imperitus in Theſeo Euripidis hoc modo:

Τρίτον δὲ βόστρυχός τις ὡς εἰλιγμένος.

Tertium capilli cirrus tanquam advolutus.

Et poſt:

Τὸ λοίσθιον δὲ τῷ τρίτῳ προσεμφερές.

Vltimum eſt omnino tertio ſimile.

Cujus ratio quanquam nobis obſcurior, Caſaubonus tamen ſummi vir judicii nec ulli Græcanicarũ literarum peritiâ ſecundus priorem Σ figuram ad Libri oram retinuit: quam ab arcu diverſam nemo non agnoſcit, niſi angulis obtuſioribus velimus, aut in longum extenſam: qualem refert apud Cl. Ioa. Galvanum Numus argẽteus clavâ ſpoliisq; Herculis nobilitatus. Neutra tamen ad rem noſtram. Quanquam verò libenter largior magno Lipſio, ſigma flexile obtinuiſſe primùm, & poſt iterum eviciſſe; ſemiorbiculatum medii duntaxat ævi: ratio tamen nulla eſt cur Scythicum arcum Σ ſchemate credam, etiamſi in uno crinium anullo ſiue ſtatione cincinnus Poetæ εἰλιγμένος, hoc eſt, flexilis ac tortuoſus, ſeu per gradus multiplex, ut in vitium capreolis. Qui namque in capite elegantiſsimæ ſtatuæ marmoreo apud Hieronymum Gualdum veluti fluctuantes conſpiciuntur ſinus, ab arcu Scythico nihil habent alienum, ſi Ammiano Marcellino ſcriptori diligenti credendum:

De Pron. Ling. Lat. Cap. 18.

Lib. 22.

Quum

Quum arcus omnium gentium flexis curventur hastilibus, Scythici soli vel Parthici, circumductis utrinque introrsus pandis & patulis cornibus, effigiem lunæ decrescentis ostendunt, medietatem rectâ & rotundâ regulâ dividente. Figuram ejus eleganter insinuavit Poeta:

AEn. 3. *Portus ab Eoo fluctu curvatur in arcum.*

Et apertiùs de Ponto Sallustius: *speciem efficit Scythici arcus.* Agathonem etiam de C litera in pererudita Virgilii cum Græcis collatione inter Antiquitatũ investigatores primus fermè Fulvius Vrsinus intellexit. Quidquid sit, tantum abest, alterutram sive Latinè siue Græcè formatam admittant Chirurgiæ Professores, quin maximè damnent. Iam enim ipsorum cautelâ constitutum est, evitandi doloris causâ Suturam unicâ labii utriusque perforatione expediendam; quandoquidem, Hippocratis consilio, *id quod dolorem facit quã-minimo tẽpore adesse debet:* quod neutro modo fieri posse, vel solius oculi arbitrio clarum est. Etsi verò per Acus inter subtiles crassasque medio loco positas, quibus filum utrinque intortum, id facilius videatur; earum tamen cum Albucasi extremitates præcidere non minùs fuerit operosum, quàm Fabritii ab Aquapendente more easdem intorquere; quãdoquidem illæ quoque ipsius pręcepto pulvillis suffulciendæ, donec unita fuerint vulneris labia: ad quorum coalitionem satis esset aliàs acus filo duplo

De Med.

Chir. P. 2. Cap. 86.

à dua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

à duabus partibus in circuitu ſimul ſtringi. Ingenium etiam nonnulli in caſſum fatigârunt excogitandis brevioribus hamulis minusq; curvatis, ſummam cutem ſine perforatione mordentibus leviuſculè, ut noxæ obviarent, quæ ab aliis hamis accidere conſuevit. Iam enim Celſi præcepto aliquoties monui, quod comprehendi oporteat non cutem tantùm, ſed aliquid etiam ex carne, ubi ſuberit. Nec ea tamen vis eſt conſuetudinis, ut ab hac veritate quenquam removeat Celſi ævum, cujus in glutinandis vulneribus rationem ipſe, protulit. Is enim quamvis multa quandoque, ut in Oculorum vitiis, tradat manu difficilia, imò crudelia; ea tamen obſoleta, atque ex aliena interdum ſententia, proponuntur, quam ſcriptor diligens prętererire noluit: ſua verò dum tradit, circa plagas pręcipuè, Magni Hippocratis veſtigia ſtudiosè premit. Hujus veluti omnis Medicinæ parentis induſtriâ magis, quàm à prioribus exculta, & florente Republicâ Romanâ poſtmodum à bonis ingeniis aucta ſatis, atque ab aliis Medicinæ partibus ſeparata quum in mitiora Celſi tempora circa Annum Christi 29 incidiſſet Chirurgia, imperante Tiberio, qui Auguſti judicio ταῖς μάσαις ςρατηγῶν: claros utique ſcientiæ famâ Profeſſores, diligentiſſimum Philoxenum, Gorgiam, Soſtratum, Hieronem, utrumque Apollonium, Ammonium Alexandrinum, Tryphonem, Euelpiſtum, eruditiſ-

Suet. Tib. C. 21

ſimumque Megetem, emendandis augendisque Artis inſtitutis fruſtra deſudaſſe abſonum foret. Quanquam verò ea initio rudis, ſuis tamen primordiis vicina non minùs erat ſufficiens, quàm ſimplex, depromta ex iis, quæ maximè occurrebant. Linum verò tortum inventione ac uſu familiarius fuiſſe filo ex metallis laborioſè tenuato, loquitur res ipſa, ſuadetque ætas illa ſimplicior & fortuitis contenta,

quum frigida parvas
Præberet ſpelunca domos.

Adjicitur his, quòd genus mortalium inter initia non facilè ſe ferro committebat, ut eleganter in ſui ad Iul. Calliſtũ operis Proloquio Scribon. Largus. Quod ſi verò aſperiora interdum occurrant veterum auxilia; ea plerunque ſervis adhibebantur, quorum valetudini quævis tormenti genera, ut hodiè jumentis, tentata novimus. Et quid omnium, quos habemus, Medicorum poſt Hippocratem antiquiſſimus ſine Magiſtri autoritate novam ſibi rationem excogitaſſet? Quid in eam ſtu-
L.3.C.4. dio peccaſſet medendi legem, quam ab Aſclepiade acceptam divulgavit ipſe, omnesque poſt Medicorum Sectæ in hunc uſque diem propagârunt unanimes: *Officium Medici eſſe, ut tutò, ut celeriter, ut jucundè curet.* Simpliciſſimas quidem operationes, ut maximè artificioſas & certiores, laudant Chymici: Anatomicum inter cetera commendant fer-

ferramentorum compendia: quidnî manu medentem expedita & tuta facilitas? Quam si popularem nimis cogitet quispiam, nec medicâ satis elegantiâ comitatam, quæso advertat, quòd Medicus hîc Artem non tantùm ducat à ratione, sed à sensibus etiam, quorum indicio, quid juvet, quid noceat, certior erit. Chirurgos autem Carnificibus à Poeta Christiano comparatos nihil Professionis existimationi detrahit. *Prud. Per. Hymn. 10.* Neq; enim exerceri ea potest, nisi Medicus pro rei necessitate sit immisericors, & perinde faciat omnia, ac si nullus ex vagitibus alterius affectus oriatur. *Cels. Proœ. L. 7.* Verùm, neq; ille ex sui tãtùm seculi consuetudine, sed artificiosâ Romani Martyris Prosopopoeiâ, gravissimi etiã doloris tolerantiã expressurus, per Extenuationẽ tortoris immanitatẽ medentium manu quocunque tempore nihilo sæviorem fingit. Totus autem inventionis labor in eo est, ut clarâ oratione Martyris constãtiam παθητικῶς figuret, additâ exaggeratione graphicâ per allusionem ad prisci ævi Lanienam; quam Hippocraticam dicere libuit, ut scienter non tam Artis Medicæ, maximeque ejus quæ manu perficitur, excellentiam, quàm originem tangeret. Idq; sine Antichronismi vitio, licentiâ styli isti scriptorum generi concessâ; quibus nõ secus ac pictoribus aliquid venustatis conciliat rituum vetustas. Vnde & ipse hac Prolepsi Narrationem orditur: *ut refert antiquitas*. Affectum itaq; dum movere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

nititur, quid hisce acrius, aut animosius?

Hoc omne, quicquid lancinamur, non dolet.

Et post:

—membra parvi pendo quo pacto cadunt,
Casura certè lege naturæ suæ.
Instat ruina, quod resolvendum est ruat.

Quid pio animo firmius?

Hoc perdo solum, quod peribit omnibus.

Nec tamen Chirurgorum hîc asperitatem magis insectatur, quàm alium quemvis ex morbo corporis dolorem, cui carnificum ministeria postponit. Sic enim pergit.

Nec distat, ignis, & fidiculæ sæviant,
An corpus ægrum languor asper torqueat,
Quum sæpè morbos major armet sævitia.

Atque hac occasione enumeratis ad Amplificationē diversis Ægritudinū speciebus, tandē ad eas proximè transiens, quæ manum postulant, hæc subdit:

Horretis omnes hasce carnificum manus.
Num mitiores sunt manus Medentium,
Laniena quando sævit Hippocratica?
Vivum secatur viscus, & recens cruor
Scalpella tingit, dum putredo abraditur.

Suam verò magni protinus judicii mentem Correctione explicat, quò simul ad Martyrii fructum sibi gradum faciat.

Putatur ferrum triste Chirurgus meis
Inferre costis, quod secat salubriter.

Non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Non eſt amarum, quo reformatur ſalus.

Moxque Cauſam reddit.

Quis neſcit autem quanta corruptela ſit
Contaminatæ carnis ac ſolubilis?

Lictorem itaque ad præconium, non ad criminatione, à ſalutari effectu Poetarum Chriſtianorum prudentiſſimus hac Apoſtrophe confert cum Chirurgo, quem Plinius Valerianus *Carnificem Medicum* appellat: De re Med. L. 1. C. 56.

Medere quæſo carnifex tantis malis,
Concide, carpe fomitem peccaminum,
Fac ut reſecto debilis carnis ſitu
Dolore ab omni mens ſuperſit libera.

Sic *homo*, ut ſcitè Iul. Firmicus, *receptâ ſanitate & ſalute ſibi redditâ, quidquid ægrotantis corporis vitio invitus paßus eſt, hoc totum pro utilitate ſua factum eſſe ſtantis animi judicio confitetur.* Nec verò ſoli apud antiquos malè audiebant Chirurgi, quos à Medicis Romæ ſeparatos apertè tradidit Galenus. Aſclepiadem memorat Celſus etiam primis diebus luce, vigiliâ, ſiti ingenti convellendo ægri vires tortoris vicem exhibuiſſe. Attamen hunc ipſum *multarum rerum, quas idem ſecutus, Autorem bonũ* fatetur; & Scribon. Largus in nuncupatione ſui Operis ad Iul. Calliſtum appellat maximum Medicinæ autorem; H. Mercurialis teſtatur cõmendatũ ab omnibus, quamvis novorum dogmatum fuerit inventor. Quin primum crudelitatem veterum

De er. prof. Relig.

Meth. Me. L. 6 C. poſt

L. 3. C. 4.

L. 4. C. 4.

Pract. L. 3. C. 2. & 8.

Medi-

Medicorum mitigasse perhibet nobilis ille Patavinorum Alexicacos Hercules Saxonia: summamq; ei fuisse famam relato è funere homine & servato Plinius scribit. *Certè quidem jacenti homini ac propè deposito vitam attulit: confestimq; animam in corporis latibulis delitescentem quibusdam medicamentis provocavit.* Sed Apoplexiâ fortassis infestato: quem, ut ait Celsus, vivere intellexit, & à mortuo dignoverat Artis peritiâ, veluti rectè eruditissimus Mercurialis suspicatur. Cetera prudens mitto, quæ prolixè atque eleganter Apulejus recenset. Nihil igitur ex Poeta colligere licet præter declarationem; quam non esse probationem jam inter eruditos convenit.

De Phœn. Præf. L. 1.
Nat. Hist. L. 7. C. 37.
L. 2. C. 6.
Pract. L. 1. Cap. 19.
Flor. L. 3.

CAP. XII.

Vera de Fibula Chirurgorum sententia ex Corn. CELSO profertur.

Sed quid singula consector? Nolo hîc refellere diutiùs, aut in re manifesta hærere. Censeamus ita esse, quemadmodum sentimus ad fidem optimorum Codicum Celsum de Ramicis Curatione exprimere mentem suam apertissimè: *FIBULÆ oris sic injiciendæ, ut simul eas quoq; venas comprehendant. Id hoc modo fit: Acus ab exteriore parte oram vulneris perforat. Tum non per ipsam venam, sed per membranam ejus immittitur,*

L. 7. C. 22.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

per eamq́ in alteram oram compellitur. Venæ vulnerari non debent, ne sangvinem fundant. Membrana semper inter has venas est, ac neq́ periculum adfert, & filo conprehensas illas abundè tenet. Itaq́ etiam satis est duas fibulas eſse. Viden', ut Filum acu per oras trajectũ, intercedente membranâ abundè illas tenendo, nominatim Fibulæ munus expleat? Filum verò, quod apud Celsum, quemadmodum Acia, Fibulæ Materia est, ipsi eadem ratione ubique Linum esse, ex dictis notius est, quàm ut hîc probem. Hoc tantùm adjicio, quæ *Lina* dixit, L. 7. C. 14. mox, idque iteratò, *Fila* vocari. Sic enim de Su- & 16. tura: *Et quidem duobus linis vincienda est spiſsior.* Et paucis intermissis: *Igitur in duabus acubus fila trajicienda.* Deinde sub finem: *Post hæc eadem fila eademq́ acus ad cutem transferendæ.* Ex præcepto nempè de Vinculi Materia Conclusio æquivalentibus vocabulis continuata infertur. Itemque *fili* L. ej. C. 25 *capita inter se deligantur.* Id certum est; *Perforare* idem hîc significare, quod Celso alibi, *acu corpus transuere*: quo transitus seu integra notatur penetratio, quum Acus & Fili utrobique fiat mentio. Vnde in Pinelli etiam Codice manu Pauli Aicar- L. 5 C. 26 di vulgatæ lectionis loco fuit repositum, *transit.* Quâ ratione cum membranis Mediolanensibus legit quoque Vessalius, *transuit.* Quod retinuit Editio Veneta Anni 1493 post primam Anni 1478 Florentinâ calamo exaratis vicinior; nec Ioan. Ca-

jus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

jus quidquam hîc immutare ausus fuit, quum priùs nescio quid huic verbo attentasset; quemadmodum detersâ, quam priori lectioni induxerat, liturâ etiamnum patet in autographis ipsius emendationibus, quas Illustri CHRISTIANO FRISIO, primo literarum fautori, gratus debeo. Nulla tamen hinc metuenda confusionis suspicio. Iam enim distinctus à Fibula simplicis Suturæ usus suo loco abundè monstratus fuit. Veruntamen perspicacissimis etiam Celsi verbis, ad uberiorem veritatis investigationẽ, aliquantisper insistere juvat. *Fibulæ oris sic injiciendæ, ut simul eas quoq; venas comprehendant*. Perdifficile hoc quidẽ futurũ, si Fibula Hamus sit ferreus: quanquam nec apud Celsum ulla mentio Hami, ubi Suturæ ac Fibulæ materia tractatur.
L.4.C.1. Venæ scilicet istæ Vasa sunt spermatica, ut *Venæ*
L.7.C.22 *albæ* Autori nostro Vreteres, colore ipso à *Nervo*, id est, Cremastere distinctæ. Quas profundè sitas neque pertingent ejusmodi Vnci, etiam id provi-
L.7.C.1. dente Celso, dum ait, *in sinu exciso Fibulam oris cutis injiciendam*. Quin, ut monet ibidem, *si Fistula abdominis intus patuit, excisa necesse est latius foramen relinquat; quod nisi magnâ vi utiq; ab interiore parte sui non potest. Sed ubi aliquis ingredi ac moveri cepit, rumpitur Sutura, atq; intestina solvuntur. Neutra* verò (Fibula & Sutura) teste eodem *vim ullam desiderat: sed eatenus utilis est, quâ cutis du-*
L.7.C.9. *centem quasi suâ sponte subsequitur*. Quod ipsum

Curto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Curtorum Chirurgiâ exempli loco manifestiùs ostendit: *non vi cogendum est, sed ita adducendum, ut ex facili subsequatur, & demissum non multum recedat*. Eademq; de causa nec ij, ad ipsius prescriptú, venas cum plagę oris commodè unient sine labore ac dolore penetrando earum membranam; quam idem scribit tenuem, nervosam, sine sanguine albam, contegere binas venas & arterias cum cremasteribus descendentes. Alteram verò, quæ inter venas est, quum fulcri loco ponat, duæ etiam fibulæ sufficient: qualiter ipse affirmat, *plagæ injiciendas duas fibulas*. Neq; ullo hîc opus est metallo, siquidem membrana fili ministerio vasa abundè tenet. Idem igitur de Fibula hoc loco statuendum videtur, quod de Sutura altiori in declinandis tendinibus monet Galenus; quodque in venis cum carne uniendis post Galenum Guido, ac in Nervis itidem Tagaultius præcipit: ne, dehiscente admodum vulnere, quæ in imo sunt, non glutinata dehiscant. At nimis evidens reclamat apud Celsum Fibulæ nomenclatio Agedum, esto Fibula. Sed ex Acu & Filo composita. Cujusmodi si quis negaverit Celso fuisse omnem; quin prorsùs Metallicam velit: ubi talem apud eundem scriptorem semper offenderit, libens manum dabo, nec mihi turpe erit cum re mutasse consilium. Nec me multum movet doctissimi cujusdam Viri sentétia; *quod Acus in parte*

L. cit. C. 18

C. 19.

L. 3. de Cō. Med. sec. Gen.

Meth. Me. L. 6. C. 5.

Tr 3. Doct. 1 C. 3.

Chir. Inst. L. 2. C. 13.

Fab. Pac. in Met. Me Gal. L. 3. C 4.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

te vulnerata relictæ eam graviter afficiant, non facere, quò minùs illâ uti sint veteres, aut uti nos possimus. quum multa Remedia sint, quæ simpliciter incommoda & toleratu gravia sunt, quæ ad finem collata & fructum, qui ex iis ducitur, grata sunt & optabilia. Etsi enim quiduis sanitatis causâ subeundum, cujus pars est velle sanari: semper tamen cogitandum Lyrici illud:

Sen. Hip.

Pind. Pyth. Od. 4. κώλ. ιγ. ἐπῳ.

χρὴ μαλακὰν χεῖρα προσ-
βάλλοντα τρῶμαν ἕλκεος ἀμφιπολεῖν.

Oportet mollem manum adhibentem os ulceris tractare. Frustrà quippe excarnificatur æger, quando mitiori ingenio aliquid exsequi licet. Egregiè Vindicianus Archiatrorum Comes & Octavii Horatiani Magister in sua ad Valentinianum Imperatorem Epistola: *Fidem nostris Autoribus adhibentes, non credamus quibuscunque Medicinis, nec vulnus vulneri superponendum putemus: sed ægris remedium porrigendum esse credamus, ut neque gravibus tormentis, neque intolerabili Medicinæ curatione crucientur.* Et quomodo ista conveniunt cum Galeno, qui loco suprà memorato Fibulam usu comparat cum Sutura admodum minima: quam validè dolorificam nulla admittit ratio? Imò Vid. Vidius autor est, Fibulam minori deformitatis metu faciei vulneribus injici, quàm Suturam. Sed quod magis est, declinante cum imperio sermone Romano, extra Medicum quoque usum Fibula Sutu-

Oct. Hor. Rei. Med. L. 4. ad Eus. seb. fil.

Chir. L. 4. Cap. 1.

ram

ram significat. Sic enim apud Cælium Apicium, adulatricis Medicinæ artificem & gulæ magistrũ, *Lumbuli consuuntur*. Idemq; apertiùs præcipit: *Farcies glires, & sutos in tegulam positos mittes in furnũ*. De re culin. L. 7. C. 8.
Quo sensu alibi dixit: *Porcellum præduratum implebis, fibulabis in sportella, ferventi ollæ submittes, cocto fibulas tolles*. L. 8. C. 9. & 7.
His verò quid manifestius? Cupedinarii identidem nostri quotidianis exemplis abundè satis ostendunt, merum fuisse linum acu tractum, quo fartum stringebatur. Sed quid Latinos aut Græcos, quibus humanæ valetudinis cura incumbit, ultrà testor? Duris etiam assueti Remediis, qui jumentis manu auxiliantur, hîc sese mitiores præbent. Sic enim Apsyrtus in Medicina Veterinaria, ubi de Castratione Equorum: L. 2. C. 98.
ἐπιδήσεις πορπάκας λινᾶς, ἢ κανναβίνους παρὰ ἑκάτερον δύο: *Impones duas utrinq; Fibulas lineas, aut Cannabinas*. Idemque de Humana castratione sentire videtur Brunus, dum jubet *Sui vulnus*. Rogerius in Herniæ Carnosæ curatione clariùs: *Oscheum suatur*. Chir. Mag. L. 2. C. 12. Chir C. 40.
ὄσχεον *Græci*, ait Cellsus, *Scrotum nostri vocant*. L. 7. C. 18.
Harum verò formam ac vetustatem declaravit Albucasis de Cur. Ramicis cum vite: *Fige in vasis acum, in qua sit filum duplum*. &c. Deinde *Accipe acum, in qua sit filum grossum, factum licinium ex decem filis*. Chir. P. 2. Cap. 64.
Tum de Mollificat. cutis Testicul. *Aggrega duo labia cum Sutura*. Et mox: *sue tribus suturis, aut quatuor*. Cap. 68.
Rationem optimè attulit Cellsus: *neq; paucis* L. C. 7. 19.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

cis, ne parum glutinentur, & longior fiat curatio: neq; multis, ne inflammationem augeant. Nec ab his di-
L.6.C.67. scedit Ægineta de Leonide in Scroti laxatione: ῥαφαῖς ἔζυγε τὰ χείλη. *vulneris oras Suturis committebat.*
Loc.cit. Et Celsus ipse: *oræ scroti Suturis inter se committendæ.* Has autem eidem fuisse Fibulas patet, quando addit: *ubi fibulæ sunt, hæ incidendæ.* Cui opi-
De Pass. Mul.C.20 nioni adest Eros siue Trotula: *Rupturam inter anū & vulvam tribus locis vel quatuor suimus.* Quòd Celsus autē Scroto Suturam Fibulæ titulo præscripserit, id cuiuis vulneri optimè convenit, Hippocratis imitatione; qui uno exemplo brevitatis studio quid agendum in memoriam revocat.

CAP. XIII.

CELSI doctrina Rationibus stabilitur: Aciæ Materia innotescit.

QVandoquidem igitur meliorum omnis ætatis Scriptorum hîc denso agmine à nobis stat consensus unanimis, quorum suffragiis tota lis dirimenda; si quis unius sequitur sententiam, nonne injuriam infert ceteris? Tantine adversa unius Guid. Cauliaci sententia, ut animum abducat à veritate, quæ in omnem partem sui semper eadem est? Absit credam eruditorum quemquam tam imbecillis ingenii, ut seriò ei aures præbuerit; sed, quod ingenuè profitentur quidam,

dam,

dam, amici & animi gratiâ ingenio lusisse. Hi tamen affectui nunquam sic indulserunt, ut non veritatem in pectore foverint, quæ remoto verborum involucro facilè in lucẽ producetur. Enimverò, si Sutura, ejusq; pars ipsa Acia, ex aliorum sententia veteribus fuit metallica, quòd Fibula talis esset; eæ profectò ejusdem cum Fibula ordinis erunt: Fibulæ verò Chirurgicæ nullam esse cũ metallo affinitatem, satis superq; monstratũ hactenus. Deinde, si ipsorum etiam confessione eadẽ Suturę Fibulęq; Materia, quę est Acię, unde utraq; composita; jamq; Aciã olim fuisse Linũ seu Filũ intortũ cũ Celso plures omnesq; ferè Doctores unâ mẽte sanciũt; rationi utiq; consonũ erit, non magis Fibulam Chirurgorum, quàm Suturam fuisse Metallicam: quum oppositorum uno posito reliqua tollantur. Aciam verò omnem non fuisse ex metallo, vel hinc liquet, quòd necdum ab ullo sine Principii petitione ex Acia probatum fuerit, Celsi temporibus Suturam filo metallico confectam, sed lino sæpè, imò semper. Præterea, quum Fibula Suturæ sit materiâ consimilis, nec ulla apud priscos melioris notæ Gręcos aut Latinos Medicos Sutura ex filo metallico imperetur; utraq; à metalli consortio æquè abest; neque Fibula Vulneraria & Sutura cum Acia erit metallica; sed Acia ratione usus, quem Celsus patefecit, de Lino intelligenda erit. Suturam enim, quæ acu & lino seu filo circumscribitur, ex

Acia

L.5.C.26. Acia molli optimam pronunciavit Autor sagacissimus. Neq; tamen in transversum agit iteratus toties Fibulę morsus. Siquidem & Linum mordere fassus ipse. Vt neque absurdum inde fuerit, Linum Fibulæ partem confecisse. Quam si ex metallo concinnandam is putasset, citiùs cutem ruptum iri, quàm illam nimis raram non continere, veritus fuisset. Imò ne Infibulatio quidem peracta sine

L.7.C.25. pręvia fili ope: quod metallicũ nõ fuisse indicat distincta Fibulę Comicæ mẽtio, cujus Materiã hîc repetere supervacuum est. Celsus igitur, ut suspicantur eruditissimi quidam viri, Fibulæ nomine nequaquam Glutinum intellexit. Hoc enim (quod

L.5.C.26 in Glutinatione Vulnerum exigit ille) nihil ex carne comprehendit, minusque venas, quod in Ra-

L.7.C.22. micis Curatione necessarium; quum extrema tantùm cute hæreat, corporique mitiùs insidat. Neq; cutem hîc transit acus: quum Glutinari, & Acu

L.7.C.9. trajici apud diligentissimum scriptorem diuersa sint disertissimis ipsius verbis: *Si Cartilago in eo quod incisum est eminet, excidenda est. Neq; enim aut glutinatur, aut acu trajicitur.* Glutinari itaque nihil

L.5 C.26 L.7 C.7. 16. & 27. L.7 C.2. 48. & 17. L.d.C.7. aliud est, quàm coire, ac uniri. Hoc autem Glutinantium Medicamentorum beneficio, atque in primis Emplastri specie, efficitur: à quibus distinctum omnino Glutinis usum Celsus tradidit. Laxiori tamen significatu idem Glutinare vulnus, tũ Suturæ, tum Fibulæ esse voluit. Sed nec Vinculum

Glu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Glutino adhibitum, quemadmodũ in Sutura & Fibula, unquam mordet, quandoquidẽ interjacent pittacia: eandemque ob causam parum refert, sitne Acia nimis torta; qualẽ in Sutura & Fibula unicè vitandam monet. Nec (qui Celsi metus) vehementer officit, aut cutem abrumpit: quoniam acus corpus non transit. Sed nec alia inter Fibulam & Glutinum proportio magis conspicua est, quàm hæc potissimùm, quòd Glutinũ vulnus patiatur esse latius. Quæ tamen proprietas admodũ communis. Nec sanè id contingit, quòd laxatis filis totum vulnus aperiatur, sed ob punctorum distantiam. Secus enim, quum Suturę ad majorem vulneris unionem quotidiè non solvantur, sed per aliquot dierum intervalla, à congesta tantisper conclusi puris copia & acrimonia per moram contracta, glutinatio tardior foret. Glutino quidem, ob communem uniendi rationem, Fibulæ similitudinem non denego. Celsi nihilominus aliam fuisse mentem, ex iis quæ passim dixi exploratissimum est. Quid plura?

εὐώνυμον ἐς δίκαν
τρία ἔπεα διαρκέσει. Pind. Nem. Od. 7.

Honestam ad causam
tria verba sufficient.

CAP.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Cap. XIV.
De ACIA communis Doctorum ſententia recenſetur.

ACriori potiùs examine penſitanda nunc venit opinio, quam Eruditorum judicio ſuppreſſam è Guidonis cineribus excitavit nuper Alphonſus Nunnez ſummæ peritiæ Archiater, qui Acum, vel aliquod Metallicum, ACIÆ nomine intelligit. Eam initio quamvis non viderim, clariſs. tamen Gabrielis Naudæi indicio, ab eruditis noſtri ſeculi viris ſatis ſpecioſè propugnatam accepi hoc potiſſimùm fundamẽto, quòd Aciam univerſæ diſquiſitionis argumentum ex conſequenti Metallicum efficiant. Etenim quoniam huius ſententię autores Fibulam cujuscunque generis, etiam Vulneribus dicatam, ætate Celſi ex metallo fabrefactam ſtatuunt; Suturam atque adeò Aciam ejusdem naturę fuiſſe arbitrantur, quòd vtraque non minus, quàm Fibula, ſit ex metallo. Cujus rarionis momentum etſi minimè ignotum ex iis, quæ de priſcorum Fibula, maximeque de Vulneraria, ita perſpicuè dicta ſunt, ut ipſa etiam Acia abſque negotio inde ſatis innoteſcat: ad veritatis tamen notitiam, haud minori diligentiâ, quàm hactenus Fibula, perveſtiganda porrò erit Acia. De hac quidem nihil cogitaſſe accuratiùs Medicos Polyhiſtores, Mercurialem,

Ca-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Cagnatum, Talentonium cęterosq; hujus literaturę viros; imò nec ejus, pręter R. Stephanũ, ac Turnebũ, posteriores Etymographos distinctè meminisse, nulla mihi alia videtur causa, nisi quòd ipsa ut Artificibus notam, & appellatione Celso quidẽ cum paucis peculiarem, usu verò communẽ reliquis, ad disputationẽ vocare noluerint, Galenum imitati; qui judicat *de Nominibus neq; contendere honestum, neq; curiosum esse, sed præstare diversitatibus rerum insistere; in quibus si quid peccatur, ingens ægrotis damnum malumq; provenire*. Quod verò Fabritius ab Aquapendente pręter Tornęsii editionem cum Cæsareo, Ronsseo, & Hieronymo Rubeo, post Pantinum, apud Celsum pro ACIA legendum putaret *Acu*, quemadmodum suâ quoq; manu editioni adjcerat Rovillii, quę penes me est; id potiùs ab ingenio profectum, quàm ullius libri antiquioris vel calamo vel formis scripti adminiculo. Id quod cum Tagaultio Vessalium quoq; servatâ cõmuni lectione animadvertisse credo. Verisimile namque fuit librarium linguæ imperitiâ vocem sibi ignotam in faciliorem magisque familiarem mutasse. Nullum tamen emendationis in vetustis Codicibus M. SS. exstat vestigium: cujusmodi in vetustiori Florentino erasis prioribus literis non rarò deprehendi. Nihil ergò favet ei corrupta Celsi lectio, quam pristino sermonis vigori asserunt meliora volumina, in primis Magni Ducis Hetruriæ,

De Simpl. facul. L. 5. Cap. 5.

L. 5. C. 26.

Chir. Mag. L. 3. C. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

in D. Laurentii Bibliotheca Medicea Florentiæ repositum: in quo ut in reliquis omnibus ACIA legitur. Laurembergio tamen *Asia* quoque apud veteres occurrit. Nec fortassis multum à vero alienum erit, vocem hanc veteribus Romanis popularem ab elegantiori sermone distinctam, vel si mavis planè Italicam, confluentibus ex diversis locis in Vrbem multis inquinatè loquentibus per servos primitùs medentes irrepsisse, ac postmodum neglectâ ad Latinæ majestatem linguâ Volscâ, Sabinâ, Hetruscâ, ob singularem usum permansisse. Quo modo, quæ Apulejo Itala, nobis penitùs Latina sunt stirpium Synonyma: quòd, ipse, cum Quintiliano forsan pleraque Italica, sive vulgaria, pro Romanis habuerit: inter quæ tamen idem Romana quædam nominatim recenset, quæ hodiè pro Latinis non agnoscuntur. Sic Varronis ætate Mediolanenses vitium in arboribus Traduces vocabant *Opulos*: Iugum verò in vineis, diversis nominibus omnibusque Latinis appellabatur: *Pertica* scilicet in Falerno; *Arundo* in Arpino; *Restes* in Brundisino; *Vites* in Mediolanensi. Annitendum quidem ut vox planè Romana videatur, non civitate donata: hujus tamen generis etiam hodiè apud castigatiores Latini sermonis scriptores non paucæ sunt; maximè verò in eorũ numero, quos postremæ inter antiquos ætatis deprehendimus. Ita Cælius Apicius: *Quum cocta fuerit,*

De Herb. vir. C. 2. 3. 5. 7. 28.

Inst. Or. L. 1. C. 6.

Rei Rust. L. 1. C. 8. & 77.

De re cul. L. 6. C. 2. & 5.

fuerit, savano calido involves gruem. Item: *Anserem elixum ferventem savano mundo exsiccabis.* Cap 5.
Cujus mentem nemo assequetur, nisi Hispanicæ linguæ peritus, quâ *Savana* linteum aut mappam denotat. Hispanorũ verò est V pro B. Alii namq; Latinorum *Sabanum* protulerunt. Quâ ratione Theodorus Priscianus de dolore Colico, & Iliaco: L. 2 C. 5.
Si adhuc doloris molestia perseveraverit, phlebotomũ adhibeo, perseverando tamen fricationibus, vel sabanis calidis. Inde Caroli Avantii viri pariter ingeniosi atque eruditi non levis mihi visa est conjectura, Hispaniam fuisse Apicii patriam; unde liber ejus facilè transvehi potuit in Megalonam insulã, ubi principio repertum ferunt. Scio equidem hoc etiam nomen posterioribus Græcis aliquando usurpatum, sed ex alieno fonte, quemadmodum Romanę civitatis alia, quorum mox quædam exempla producentur. Adeo invaluit autem in nationibus vocabulorum cõmutatio, ut apud Medicos Italos linguâ calamoque Latiali non prorsùs incultos nihil voce *Petia* hodiè vulgarius. Celsus L. 2. C. 33.
tamen *Linteolum*, & *Panniculum* dixit. Qualiter L. 6. C. 18.
apud Riolanum sermonis Gallici idiotismo Sutura Met. Par. Sect. 4. C. 10.
peletariorũ, quę Guidoni Cauliacẽsi, & Gerardo Cremonensi Albucasis interpreti pelliparioruũ est; quos Plautus pelliones nominavit. Quin etiam plebeios elegãtiori Romanorũ sermoni Latino vulgarem olim permiscuisse, è Ciceronis Bruto liquidũ. Menæc. Act. 2. Sc. 3.

Var. de Ling. Lat. L. 7.

est. *Qui si nonnunquam offendunt, non est mirum: Etenim illi qui primi nomina imposuerunt rebus, forsitan in quibusdam sunt lapsi.* Absit itaque læsæ Latinitatis reus agatur hoc nomine Celsus; quandoquidem nec alienis abstinuit ipse Hippocrates, cui libuit cum Remedio Scythis familiari Affectionis quoque nomenclaturam Græcâ urbanitate insignire, quando diuturnam in Articulos fluxionem κίδμα nominat, quemadmodum benè ad Hollerii Praxin notavit Duretus: etiãsi Hippocratis autoritate Hesychio νόσος περὶ γεννητικὰ μόρια; & cum Galeno interprete Hippocratis optimo diuturna huic ipsi circa Articulos affectio. Nimirum, Hippocrates nomina quædam aliquo modo propria sibi fecit, vel transferens à consuetudine, vel figuram accommodans aliam; ut in Expositione obsoletarum Hippocratis Vocum monuit Galenus, Præceptorem in hoc imitatus non sine Sectatorum exemplo, quando verè Latina in Græciam intulit, ut dũ Mala Armeniaca πρεκόκκια vocat; quę clariùs Dioscorides Ῥωμαϊστὶ πραικόκια, *Latinè Præcocia* dixit, vel quod Saraceno placuit *Præcoqua*. Ita Paulo Æginetæ φοῦσκα, *Posca*, siue *Pusca* Octavii Horatiani vel secundùm eruditiores Theodori Prisciani, scriptione; ῥοῦτη, *Ruta*: ne plura memorem. At sine notabili sermonis prodigio, ob literarum Mutarum ac Liquidarum permutationem orationis harmoniæ familiarem. Sed Romana etiam seu

L. 1. de Morb.

In Enar. L. 1. C. 63. De Morb. Intern. Sect. 5. Aph. 21.

De Alim. fac. L. 2. C. 20.

L. 1. C. 165.

L. 7. C. 4.

L. 1. C. 35.

merè

merè Latina à Græcis assumta, imò à peregrinis. Vnde Acia Titinnii Comici apud Non. Marcellũ in voce PHRYGIA VESTIS, Angeli Monosinii sententiâ iis non injuriâ jungitur nominibus, quæ veteribus Hetruscis debentur. Vocem hanc Italis adhuc Latinisque antiquioribuscommunem in Dictionariis Italicis Venutus exponit *Filo*; Ioan. Castronus in vetere M. S. il *Refe*; & post ipsum Galesinus, aliique Nomenclatores *Refe dell' acce, ò dell'aggugia*, item *Filo dell'Aco*; nostrâ ætate in Flaminia valet *Filo torto*. Nec Venetis ignota est *Azza*, quam vicini agrestes appellant *Reue*, voce non multum dissonâ Danicæ *Reeb*, quæ restim notat. Angelus Monosinius *Lino, Stoppo, Capecchio, ò canapa filata* reddit: dissyllabum ait Pergaminus, idemq; esse quod *Mataßa*; quę vulgo in Gallia Cisalpina *Bisto* nominatur, Insubribus *Accia*. Verùm Boccacio hæc potiùs est fili congeries, quàm filum ipsum; *una matazza d'accia*; quemadmodũ Iustiniano Imperatori, cui melior Iurisconsultorũ pars adhæret, *Mataxa* (seu ut maluerunt inter posteriores Græcos Actuarius, Aetius, & Myrepsus Μίταξα) Lanæ, seu Lini, cum Lucilio apud Festum; quam Theodori Prisciani Scholiastes sericum exponit. Metaxa quippe, veluti post Adr. Turnebum notauit ad Festum Ios. Scaliger, est σειρά, Linea serici; non tamen cujusuis, sed rudis, nondum in fila torti, & experti cortinam, veluti

Labyrint.

Adv. L. 20. Cap. 3.

Pandul-

Archit. L. 7. C. 3. Pandulpho Pratejo, & Philandro ad Vitruvium placuit. Turnebus tamen bolidis funiculum intelligit apud Lucilium. Sed iſta populo relinquenda; qui, ut probè Varro, in ſua poteſtate, ſinguli in illius. Eruditiores ſi conſulis: Braſavolus in Galeni Indice Aciæ vocabulo innuit Ῥάμμα, quod ipſi *Filum* eſt. Neq; aliter in Definitionibus Medicis Ioannes Gorræus, aut in Oeconomia Hippocratica Foeſius. Quod Peccetio ſimiliter placuit. De quo ſuo loco aptiùs. At quoniam *vetus nomen investigandum per magnum otium*, cujus hîc non licet eſſe prodigis: cum Galeno *de Nominibus omnibus illud in univerſum pronuncio, nihil eruditum in medium adduci poſſe. Sed ab aliis res diſcenda eſt, cui nomen illi indiderunt.* Quod ſummâ ingenii ope dum nititur doctiſſimus Adr. Turnebus, Ῥάμμα è Lexico veteri Latino-Greco *Aciā* exponens verbum hoc à Celſo uſurpatum notat. Quis verò ejus fuerit repertor, nolo multum eſſe ſolicitus. Nec valdè ad rem. Celſum non fuiſſe veriſimile eſt, qui, Fabio teſte, ab oratore verba fingi noluit: jamq; longè ante ipſum eo uſum fuiſſe Titinnium palam eſt. Quod non inconſultò retinuit ille, dignus quem ſciſſe omnia credamus. *Propriis enim verbis*, ut benè Fabius, *dignitatem dat Antiquitas. Namq; & ſanctiorem & magis admirabilem faciunt orationem, quibus non quilibet fuerat uſurus.* Imò etiamſi *totus propè mutatus eſt ſermo: quædam tamen*

adhuc

Marginal notes: De Ling. La. L. 8. — Chir. L. 2. C. 7. — De Alim. facult. L. 2. Cap. 19. — De Sanit. ad Thraſ. C. 32. — Adv. L. 17 C. 21. & L. 27. C. 10. — Inſt. Ora. L. 8. C. 3. — Id. L. 12. C 11. — L. 8. C. 3.

adhuc vetera vetustate ipsâ gratiùs nitent, quædam etiam necessariò interim sumuntur. Sed ita demum, si non appareat affectatio. Quandoquidem igitur, ex Quintiliani mēte, verba frequēter ab Autoribus jus sumunt, præcipuè Medicis hîc fides adhibenda; è quorum numero Bartholomæus Castellus, Ioannis Bernardi Feliciani versionem secutus, in Lexico Medico ait: *ACIA Hippocrati Filum per foramen acus trajectum, quo vel partes corporis dissectas inter se committere, vel caput fasciæ subjectis partibus assuere consuevimus.* Etsi verò mirandus Senex non Aciam, sed ῥάμμα appellat; ῥάμμα tamē Aciæ vocabulo in Veteri Glossario Græco-Latino explicatur. Distinctiùs in Hippocratem, interprete Feliciano, Galenus Aciam nominat illud, *quod unà cum acu trajicitur, siue linum id sit, siue lana, siue quippiam aliud.* Id verò Filum propriè est, quod ex lino lanaúe trahendo ducitur. Vnde & Filum Varroni *Linea* vocatur. Staminis nomine proposuit Scribon. Largus, quando glomum staminis albi commendat. Nec diversum sentire videtur Varro, dum *Stamen* deducit *à Stando, quòd costat omne in tela velamentum*: ut verè improbârit Ioannes Passeratius vulgarem Lexicographorum glossā, qui illud fili materiā putârunt. Fallopius magni judicii Medicus & Chirurgus dum ab his discíscere noluit, *Materia*, inquit, *quâ conficimus Fibulas, vel Suturas, est filum. Acia vocatur*

Inst.Or. L. 8.C.3.

Comm. 2. T.7. de Of. Med.

L.d.T. 10.

De re rust. L.1.C.13.

Comp. 142

De Ling. Lat. L 4.

De Vuln. Simpl. C. 7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Chir.L. 2. C.10. à *Celso*. Eodemque ſenſu Peccetius Fibulæ inſtrumentis Filum annumerat. Ex Acia ſerica porrò vincula fieri tradit Veſſalius. Aciam quoque procul dubio filum Fabius Pacius affirmat. Neq; ullus in medio etiam populo, cujus hîc inſignis autoritas, quacunque etiam interpretatione putârit ſcio Aciam Italis filum quoduis notare metallicum. Hi enim ipſi ut Latini circumſcriptione dicunt, *Filo di rame*, *di ferro*, *d'argento*, *d'oro*; quemadmodum, monente Salmaſio, Euſtathius Σύρμα ex ſuorum temporum cõſuetudine ἀργύρεον μίτον interpretatur; & Fortunatus ejusdem indicio *Catacliſtica fila* intellexit aurea: quæ apud Iul. Capitolinum de ſubtemine aureo prolata rectè judicat Salmaſius. Diſcriminis evidentiam ſermonis Italici uſu verè oſtendit Bonomius Medicus Venet. Lib. de Diæta; ubi ad Vrinæ difficultatem inſtrumentum proponit factum ex filo argenteo, quod aciã craſſitie adęquat. Aciam itaque ex re molli filum omnes ferme ſtatuerunt alicujus nominis Chirurgiæ Profeſſores, ceteriq; primæ claſſis Medici: à quibus paucisſimi, Guidonis Cauliaci exemplo, non tam naturæ ratione quàm rei novitate inducti, metalli delectu in peculiarem ſententiam abierunt: licet ipſe in periculis communiorem & probabiliorem viam ſequi jubeat.

Marginal notes: Chir.L. 2. C.10. — Chir.Mag. L.3.C.8. — Comm. Met. Med. L.3.C.4. — Not. in Fl. Vop. Aur. & Tertul. de Pall. — Not. Tert. — C.4. — Chir. Mag. Tr.3. Doct. 2.C.1.

CAP.

CAP. XV.

ALPHONSI NUNNEZ, & nova Aliorum de Acia opinio examinatur.

CAuliaci opinionem post Clarissimum Nunnezium tutatus vir insigni doctrinâ & eloquentiâ eximius, Fibulæ Materiam & Figuram plenè satis exposuit, quòd eam lucis plurimum Aciç allaturam existimaret. Ac Fibulam quidem tradit priscis Vinculum fuisse Metallicum, quo res sejunctæ nectebantur & stringebantur, eamque formç multiplicis. Talem verò Mechanicam esse, jam satis constare arbitror: quç nullâ certitudinis evidentiâ ejus generis Vulnerariam infert; quum convenientia non in Materia, sed in Usu, consistat. Quòd si vestiarius fortè usus Metallum volet, an idcircò idem vulnerarius? Quç enim carnis ferro diductç ad chlamydis laxatç, aut balthei soluti gravitatem proportio? Et quid ad rem quòd *VINCULUM INIECTUM*, quũ idem sit Galeni sermo de Fascia? Neq; enim lino quidquã aptiùs devincit siue deligat, aut adstringit, ut æquivalentibus Celsi verbis utar: qui loco aliquoties adducto, veluti Galenus breviter *Vinculum ex duobus initiis circumdatum*, sic etiam constituit *Vinculum ex duobus linis acu trajectis, quorum singulorum capitibus diversæ partes adstringuntur.* Vincturam vocat idem, non Iuncturam, ut habet post M. S. Ambro-

Com. 2. T. 1. Hipp. de Offic. Med. L. 7. C. 14. 21. 22.

Met. Med. L. 3. C. 4.

L. 7. C. 4. L. 8. C. 8. 10. 22.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Ambrosianum textus vulgaris; quem præter Ioa. Caji & Pauli Aicardi animadversiones veteris codicis Florentini autoritate sic emendari jubet sermo de Ligatura institutus: quod Variis Celsi lectionibus, Deo favente, oportuniùs me aliquando declaraturum spero. Confirmat Varro, qui ait, *quòd Corona vinculum capitis, & ipsa à vinctura dicitur*. Hinc venustè Tibullus:

De Ling. Lat. L. 4.

— è veste sacris tendent umbracula sertis
Vincta, coronatus stabit & ipse calix.

L. 2. Eleg. 5

Et Claudianus:

De laud. Stil. L. 1. v. 87.

roseis evincta coronis.

In quem modum scitè Nicolaus Reusnerus:

Vincta caput sertis, & ver amplexa maritum,
Nuda per herbosos FLORA jocatur agros.

Sed nec vincula semper ex metallo facta, significavit Maro, quando *linea* dixit. Vnde nec abs re Tortellius Linum denominatum scribit ab antiquo Græco *Lineo*, quod est detineo: quanquam veriùs fortassis à λινέω, *lino vincio*; quemadmodum Iul. Scaligeri judicio à ligando *Licium*. Columellæ quoque *Salix & genista palmitibus idonea præbent vincula*. Quomodo de vite Varro, *discat pendere in palmam, aut funiculo, aut vinctu: quod antiqui vocabant Cestum*. Quâ veritate adacti veteres quoque Etymologici, quantumvis Barbari, Vinculum exponunt Ligamen. Quod etiam probavit Passeratius harum literarum peritus apprimè: ut

Aen. 5. v. 102.

De Caus. Ling. Lat. L. 1. C. 11.

L. 7. C. 14.

Rei rust. L. 1. C. 8.

non

non malè apud Galenum de Administrat. Anatomica *Laquei* voce usus fuerit Andernacus. Porrò, utramque (Suturam, & Fibulam) optimam ex Acia quando statuit Celsus, quomodo Acia inde probetur Metallica, judicent periti. Etsi enim, tacentibus hoc ipsum, quotquot inspexi, Lexicographis, post Georgium Agriçolam, virũ P. Ciacconii judicio doctum & diligentem, cum Ios. Scaligero in Festum, & Cornelii Severi Ætnam, post Senecæ ac Pomponii Lęti indicia Autori suo à Fulvio Vrsino dignè restitutam, cum Iano Cornario in Aetii versione, cum Andrea Cęsalpino, Iul. Cęs. Claudino in Append. de Ingressu ad Infirmos, & Cl. Salmasio, Viris clarissimis, ultrò fatear, quòd priscis Latinis, atque in primis Plinio, ACIES sit idem quod Iulio Polluci Στόμωμα, hoc est, Chalybs à Chalybibus primis ejus inventoribus, seu ferrum igne fusionis vehementissimo depuratũ, ad argenti albedinem maximè accedens; quod in Excerptis ex vet. Lex. Græcolatino *Ferrum durum* explicatur, veluti apud Papiam *Aciare* ferrum durissimum; ut verè Gualtherus στόμωμα Pollucis reddiderit *Acies*; παρὰ τὸ στομῶσαι, quod Vet. Gloss. est *aciẽ indurare*; ut στομοῦν apud Pollucem Gualthero *aciem inducere*, quamuis Onomastes disertè χαλύβδιον στόμωμα nominet, quod Interpres *Chalybeum Aciale* dixit; vel quæ, Magio judice ob nominis proprii indigentiam, Plinii verba, *è nucleo ferri excocto in-*

L.8.C.4.
L.5.C.16.
De Foss. Lib.2.
Ep.79.
Tetr.1.Ser.2.C.59.
Nat. Hist. L.34.C.14.

durata acies, quę ab invicta duritie Hesiodo ἀδάμας dicitur: nullâ tamẽ lege inde Acia derivatur. Nec vocibus à Latina detortis hanc de Acia conjecturam Galli, Itali, & Hispani suo sermone multum stabiliunt. Quid enim ad Metallicam Aciæ fabricam ultra confert Itala vox *Aciaio*, quæ Latinis Chalybs, utut Bonaventura Vulcanius in Glossario Latino-Græco Æs interpretetur, quàm τὸ ῥάμμα: cujus denominatione tamen filum nemo ęneum velit inferre, quòd *Rame* Italis Æs denotet? Filum sanè mollis materię indicat lepidissimus Aristophanes, quando ἐῤῥαμμένους πώγωνας sequiori sexui adsignat; quas Andreas Divus Iustinopolitanus *Sutas barbas* exponit: cujus operę capillamẽta hodiè Gallis consueta, quę galericuli verè sutiles formam annosque impunè mentientes; quod ejusmodi barbitio in alienam plerunq; perniciem excogitato vix concessum. Quidnî pari, ne dicam, potiori jure, Acia ab Thuscorum *Accia*? Verũ ne testimonia de trivio cumulare videar: quando res verè cum animis reputanda, si vox hęc Latinę ceu vetustiori & reliquarum linguarum exoticarũ matrici, non aliter quàm Acus, originem debebit, quidnî ACIA apud priscos Latinos sine Romanę augustię nota eodem sensu fuerit usurpata, quo Italis hodiè *Accia*, non secùs quàm *Cyma*, apud Catonem, Celsum, Apul. rei Herbarię scriptorem, & hujus apud alios familię innumera:

Concion. (margin, beside "mus Aristophanes")

De re rus. C.156. L.2. C.21 (margin, beside "apud Catonem")

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

cujusmodi plurima suis nominibus in vulgo sunt? Quam Denominationis affinitatem ratione Formæ & communis Usus sicut filo intorto nullus probè doctus negaverit; ita eam credo ipsi concedet Materiam, quæ & laborantis valetudini & operantis Medici dexteritati fuerit convenientissima: Linum puta, Lanam, ex qua filum validius Galeni monitu, vel sericum. Ceterùm, & rarior ea Aciei conditio, quòd soli ferro subjiciatur. Frequentiùs enim cujuscunq; rei Acumen significat, quod pungat, aut secet: ut rectè Agricola in rerum Metallicarum Interpretatione Aciem suâ linguâ verterit *Scherf*. Ita Cellsus *Acies ferramenti* de Modiolo. Acies etiam acumen acus exponitur in Vocabulario Servii M. S. apud Canonicos Regulares S. Ioannis in Viridario Patavii. Hinc venustâ traductione Plinio *Unguium Acies*, & Ammiano Marcellino *Gallus distinctâ dentium acie stridens*, id est, serie sive ordine, qui Græcis Στοῖχοι; qualiter etiam Crocodilus ordine dentium pectinato: unde Scyllæ Homericæ τρίστιχοι ὀδόντες: & apud Aristotelem, ἐν Ἰνδοῖς τὸ θηρίον, οὗ ὄνομα εἶναι μαντιχώραν, τοῦτ' ἔχειν ἐπ' ἀμφότερα φησὶ τριστοίχους τοὺς ὀδόντας. *Apud Indos bellua gignitur, cui nomen Manticheræ, quod habere dentes triplici utrinq; dicunt ordine.* Plinius eodem sensu, quanquam ad Philosophi verba paulò liberiùs, Ctesię autoritate prodit *Mantichoram triplici dentium ordine pectinatim coeuntium.* Tantundem

De Adm. An. L.8.C. 4.

L.8.C.1.

Nat. Hist. L.8.C. 16.

L.14.

Οδ μ.ν. 91.

Hist. An. L.2.C.1.

Nat. Hist. L.8.C.21.

tundem erit, ſi de acumine intelligi malis: quem-
L.cit.C.30 De Abſt. admodum is ipſe de Crocuta; ſiue Corocotta, ut
Carn.L.3. in melioribus libris; quam Porphyrius putat Hyæ-
nam eſſe Indicam: *Acies ei perpetua in utraq; parte
oris, nullis gingivis dente continuo*. Vtroque enim
modo ſenſus erit integer. Acies quippe Vegetio
exercitus eſt cuneiformis binario cujuslibet ordi-
nis auctiori in ſpeciem acuminatam excurrens,
Strat.8. vel acumine ferri armatus. Ἀκία pariter Mauritio
Aciem ſignificat: quod in Gloſsis Græco-Barbaris
etiam Ἀκα legitur. Iſidorus in Gloſſis Alam dixit:
alii Manipulū, ſiue Decuriā. Ita Anonymus Leoni
Conſt.3. concors: Λόχος, ϗ στίχος, ϗ ἀκία, ϗ κοντουβέρνιον, ταυτόν ἐστι.
Rhetorum colores tranſeo, quibus nihil frequen-
tius, quàm ingenii, mentis, oculi, linguæ, oratio-
nis, acies. Quam neque poſt M. Tullium foro adji-
cere veritus eſt in Panegyri pro Scholarum reſtau-
Var.Ep.43 ratione Eumenius. Franc. Petrarcha etiam, pro ſuo
genio in Poeſin proniore, Convivarum & Mor-
AEn.10. borum aciem dixit. Virgilio *Acies Vulcania* eſt
ignis efficacia, veluti Vulcani exercitus. Acie pa-
AEn.21. riter videtur Maro oculos notaſſe:

—— *Huc atq; huc acies circumtulit.*

Pan. in Mal. Th. coſ.v.106. Claudianus itidem:

Sitne color proprius rerum, luciſq; repulſa
Eludant aciem.

Hinc *Acies* meritò apud Cledonium ac Diome-
Lib.1. dem Grammaticos antiquos, magno rei literariæ
bono

bono cum aliis ab eruditiſſimo Helia Putſchio ſimul in lucem productos, inter Homonyma reponitur, ut oculorum, & exercitus. Vtrumque vocis modum venuſtè Comicorum feſtiviſſimus ſic uſurpavit: *Splendor clypei oculorum perſtringat aciē in acie hoſtibus.* *Plaut. Mil. Sc. 1. Act. 1* Celſus tamen *Aciem* oculi uſurpapavit pro ipſa videndi facultate: quam Ciceronis more ſeparatim *Acrem*, & *Hebetem* ponit. *l. 7. C. 7.* Apulejus etiam ad Oculorum Aciem deponendam hoc Remedium adfert: *Herbæ Centaurii minoris ſucco oculi inuncti aciem extenuant, & ſanantur adjecto etiam melle. Eodem modo proficit caligantibus oculis, ita ut claritas reſtituatur.* *De re herb. C. 36.* Eleganter Seneca: *obit cœlum acies noſtra.* *Ep. 89.* Et diſtinctiùs: *Paulum titubat acies: faciliùs adverſus illam animum, quàm oculos attollo.* *De Tranq. an. C. 1.* Quâ locutionis ratione τὰς ὄψεις apud Hippocratem affectatiùs, quàm ad autoris mētem, Fœſius *videndi aciem* reddidit, quum & Athenæo ὄψις Oculus, quem à venis ſtringi compertum eſt. *De Loc. in hom.* Et ſi vel maximè libeat Aciæ appellationem ab Acie deducere: ea nihilominus Notatio largior Notato nihil affirmatè concludit. Rectè namque dixeris: Aciam non eſſe ferream, ſi Acies non eſt ferrum: versâ vice, nequicquam; quandoquidem Acies non eſt æqualis Aciæ, ſed latiùs ſeſe diffundit. Nec valido ſatis fundamēto, quod putant quidam, ex Feſto & Iſidori Gloſſis Aciæ vis metallica efficitur; ubi *Acieres*, vel *Aceries*, ſiue *Acieres*, velu-

ti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Adv. L. 27. C. 10. ti post Turnebum adnotavit ad Festum Iosephus Scaliger, Ἀξίνη ἱεροφάντου Lexico veteri, *Sacerdotum securis ænea in sacrificiis*, interprete Lubino in Antiquario; quæ Hesychio δίστομος πέλεκυς, *anceps securis*. Vtrumq; enim mendosum opinatur ingeniosissimus Barthius, qui substituit *Aire*, *Aires*. Nec Adv. L. 3. C. 3. infeliciter. Αἰρὰ namque ἀξίνη apud Hesychium: qualiter etiam clar. Balthasar Bonifacius suâ in Martialē ad eruditiss. Carolum Avantium Dissertatione indicat, quòd *Æra* Gręcis fuerit Bipennis, aut Securis: ut nihil dicā, etiamsi vera forent, nimis tamen hęc esse accersita, & nimis coacta. Parum etiam huc facit, quòd *Aciarium* Glossis στόμωμα; quū & Glossario Veteri Ῥαφιδοθήκη hoc nomine intelligatur, ubi Acus reponuntur; jamq; vir optimus Nicol. Peirescius Nomenclatori probato esse *Acuū thecam* per literas monuerit. Adde, posterioribus tantùm Latinis Aciarium significare ferrum durissimum. Prisci verò sermonis usus nobis controversus est. Nec sanè Turnebus Criticorum nemini se-
Adv. L. 17 C. 21. cundus Aciæ Materiam expressit Ferrum: sed cum Gloss. in phrygionis instrumento *Filum* docet *Aciculæ*; quæ non Aciæ Diminutivum, verùm ex communi Grammaticorum sententia, non quidem significatione, sed formatione, ab Acu ὑποκοριστικῶς appellationem traxit: *Accela* pariter priscis Glossis; & *Acuciator*, idem quod Græcis Ἀκονητής, *Cotiarius*, observatione clar. Ι. Laurembergii. Ita

&

& Acus nomen ab Attico verbo Ἀκίσασθαι *sarcire*, nō adeò forsan ineptè, quàm longinquè petitum censebitur à Festo; aut si malis cum Nicolao Perotto ab Acumine, vel quod Hugutioni placuit ab Acuo; quum tota sit veluti acumen. *Acuere* verò Festus derivari prodidit ab ἀκόνη, quam Latinè dicimus *Cotem*, utut in Onomastico Latino-Græco apud Bonaventuram Vulcanium *Aciem* denotet. Mihi potiùs videtur descendere ab Ἀκὶς, quod Latinis est *Acies*, sive *acumen*; quandoquidem è pluribus Notationibus ea Logicis potior habetur, quæ servatis principalioribus literis rei naturæ propior est. Is verò Linguarum consensus omnium optimus, in quo Formæ Materia, nimirum literæ syllabæq; significationi, respondet. At parum firma argumenti vis à Notatione verbi, quod cum re ipsa dictionis mensura non reciprocatur. Rectè Apulejus: *An quicquam stultius, quàm ex nominum proprietate vim similem rerum conjectari?* Neq; aliud ex Turnebo colligitur, quàm Filum acumine seu acu munitū, utcunq; Acia ab Acie nomen habeat: quâ ratione à Celso *in acu filum*, & *acus lina ducens* ad medendum exigitur. At non omnium verborū posse dici causas præmonuit Varro. Addo, quòd Titinnius apud Non. Marcell. *in voce PHRYGIA Vestis* Acus Aciasque separatim recenseat, haut aliter quàm apud Iul. Pollucem distincta reperiuntur, ῥάμμα, ῥαφίς, λίνον: *Licium*, *Acus*, *Filum*.

Apolog.

De Ling. Lat. C. 6.

Y Mirum

Pag. 14: Mirum autem quid his velit Phrynichus in Ecloga Dictionum Atticarum: ἡ ῥαφὶς τί ἐστιν, οὐκ ἄν τις γνοίη. Ραφὶς *quid sit, nemo intelliget*: nisi fortè ad Atticismũ respexerit. Enimverò ῥαφὶς & ῥαπὶς, item ῥαφεῖον, à ῥάπτω Glossa vertit *Rapium*, id est, Acus, quâ suitur; ut verè pro *Rapilum* Salmasius emendavit. Acus nempe Phrygionum trahebat filum ex serico & auro: quod etiam hodiè usu venit. Ac quantumvis phrygionum operis filum ex auro subtilissimũ duceretur, ferrei tamen usus quum iis nec elegantiæ nec pretii gratiam adderet, nulla vel admodum obscura ejus apud veteres nobis indicia sunt, nisi quatenus aliis forsan rebus mechanicis adhibitum fuit. Alterutrum certè subtile admodum continendis vulnerum oris sine evidenti doloris molestia vix conferre potuit. Imò, etiamsi quodvis Metallum facili negotio in fila ducatur, nunquid inde certiori privilegio Aciæ nomen sibi adsciscet, quàm Sericum, quod phrygiones non minori mole, sed majori sæpiùs, intexunt? Qui si auro quondam mero in stamina diducto sæpiùs usi, quando libra auri, ut est apud Fl. Vopiscum, *Aurelian.* libra Serici fuit; ut jure Tiberius Imp. edixerit, ne quis vir veste sericâ uteretur, quum sericum esset textura barbaricę luxuriæ, ab iisque ad luxum mulierum nobilium invecta: id certè magis ad textrinam, quàm Chirurgiam spectat. Nec aliud hinc statuere licebit, quàm ejusmodi filum iis fuis-

Dio Hist. Ro. L. 57. & 43.

se

ſe commodum, qui Phrygum inventione veſtes acu, non pectine, pingebant, ſiue ex auro variis rerum figuris elaborabant. Quod Στημων nominatim Græcis dictum H. Steph. ex Euſtathio diverſum oſtendit ab eo, quod Hippocrati ῥάμμα eſt. Si quis verò Aciam propriiſſimè ferream eſſe, ſolaque ſimilitudine auream, contenderit pertinaciùs: talem quoque fatebor dari poſſe Aciam, non minùs quàm filum lineum, etiamſi commoditas populis Orientalibus xylinum oſtenderit. Nemo tamen eadem ratione Aciam mihi negabit ſericã, qui vel leviter inſpexit ſtupendas ejusmodi artificum operas, &

picturatas auri ſubtemine veſtes.

Quum enim Aciæ vocabulum hîc non fuerit propriiſsimè acceptum, ſed æquivocum; qualia ad omnes Differentias ſe habent æqualiter: non minori prærogativâ ex lino Acia fiet, quàm ex acie, vel ære; quandoquidem filum indidem perficitur; nec minori licentiâ Medicus ſibi arrogabit ſericam aut lineam ſuo inſtituto aptam, quàm alius opifex auream, vel ferream. Materia namque diſcernitur uſu & fine, qui cuivis artifici peculiaris. Quidnî igitur Acia quoq; ex quavis materie filum erit? Rem ita ſeſe habere, clarè monſtrat, quisquis ille fuerit, qui poſtremâ Bonaventuræ Vulcanii curâ Philoxeni Gloſſario Græco-Latino, & Benedicto Floriacenſi additus, *Aciam, Licium,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Stamen, ſub titulo περὶ ἐρίων locavit. Vidit idipſum Ioſeph. Scaliger, qui ad hoc in Moreto Virgilii, aut quicunq; ejus fuerit autor:

producit acu ſtupas humore carentes.

Acus nomine, vel, ut apud C. Celſum legitur, & in veteri Gloßario, Aciæ nomine intelligitur, quidquid ex lino, aut lana, aut ſtupa, ſimilibusúe carpebatur, ut linamenta, καὶ μοτάρια καὶ τιλτὰ *Chirurgorum.* Viro tamen magno aſſentiri nequeo, dum Acum putat Aciam eſſe. Verba enim Poetæ ita ſunt clara, ut vix in hunc ſenſum detorqueri valeant. Quid enim vulgarius, quàm demto lucernæ fungo ellychnium oleo deſtitutum, ut protinùs ardeat, acu ſeu volſellâ produci? Et quis vel mediocriter in Celſo verſatus non advertit *Linamentũ* ſiue lemniſcum ipſiuſmet ab Acia ſeu filo prorſus eſſe diverſum, nec multum à lucernæ funiculo, aut Catonis Turunda diſcrepare. Accedit his omnibus, quòd *Nomina nonnunquam non ab ipſa rei Subſtantia, ſed ab Accidentibus quibusdam imponantur.* Conſuetudo autem certiſsima loquendi magiſtra: utendumq; planè ſermone ut numo, cui publica forma eſt. Quòd verò Nonio Marcello *FILVM ſit ducta res quæq; ad tenuitatem*; adeoq; Genus, ut referunt alii, ad lineum, laneum, ſericum, xylinum, aureum, argenteum, ferreum, plumbeum, nulla ſanè ſubeſt ratio, cur Acia ſit magis metallica, quàm linea; quum Genus ſit indifferens ad

L.2.C.11. Cap.9.28. L.4.C.20. L.7.C.4. De re ruſt. C.157. Gal. de uſu Partium L.8.C.4. Quintil. Iuſt. Orat. L.1.C.6.

ſuas

ſuas ſpecies ſingulari Differentiâ limitatas. An vulgari, ut ajunt, filo propterea diſſimilis Acia quòd Linũ bellè Filũ eſt Celſo, qui ſeorſum uſus Aciæ vocabulo? Profectò, ſi res omnino ad judicii limam redigenda; Celſo extra artis præcepta nunquam loquenti duo ſunt Fili diſcrimina, ſcopo quidem & formâ exteriore diſtincta, materiâ neutiquam; adeoq; rectiùs Diverſa, quàm Oppoſita; videlicet, Linum, & Acia. Prius vulgo eſt ſimplex ac tenue, Græcis λίνον, quod Grammatici à λὶς, *lævis*, ducunt, ſiue id è contuſis maceratisq; herbis fuerit, ſiue è carpta fruticum lanugine, quemadmodum Plinio viſum: unde, nî fallor, emendatus, à Salmaſio Criticorum noſtrorum coryphęo Tertullianus: *& arbuſta veſtiunt, & lini herbida.* Alterum ex lino duplicato moderatè contortum Tagliacotio *Funiculus* appellatur. Acia itaq; à filo lineo quoad Materiam nihil eſt diverſa. Forſan nec interdum Formâ, ſi penitiùs conſiderentur loco jam indicato verba Plinii, quo autore in thorace Amaſis Ægyptii quondam Regis in Rhodiorum inſula oſtendebatur in templo Minervæ CCCLXV filis ſingula fila conſtare. Cui nõ diſsimilis apud Sil. Italicũ

L.7.C.14. & 21.

L.7 C.9. & 28.

Nat. Hiſt. L.19.C.1.

De Pall.

Chir. curt. Icon.7.

L.9.

thorax

Multiplicis lini.

Quem inter alia donaria Cyrenas à Rege miſſum Herodotus jure appellat θώρακα λίνεον ἀξιοθέητον, *thoracem lineum ſpectaculo dignum*: Stamina nominavit

L.2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

vit C. Plinius ejusmodi fila in Lini historia, ubi de plagis mentionem habet: *singula earum stamina centeno quinquageno filo constare vidimus*. Filum igitur è plurimis hîc filis contortum ab Aciæ forma parum discrepat; etiamsi hanc alii à Lino differentiam adsignent. Nec tamen ignoro, Linum alicubi M. Tullio, non secùs atque Celso passim, filum esse tortum, quando Linum incidere, vulgatâ phrasi est solvere tabellas; quæ nequicquã lino simplici arctabantur. Quod clarissimè de-
Lib.8. monstrat Q. Curtius, ubi Parmenio vinculum epi-
Inst.Ep.C.4. stolæ solvit. Hinc magnus reconditæ vetustatis investigator Lipsius hoc sensu commodè Linum definit Vinculum, quo epistola obligata, & cui signum ipsum impositum impressumque. Linum
Ner.C.17. adhuc clariùs apud Suetonium, & Quintilianum
Inst.Or. L.12.C.8. interpretatur Iuris & Antiquitatum scientissimus
De Verb. signi.L.10 Barnabas Brissonius *Funiculum lineum, quo trajici circumduciq; & ligari tabulæ Testamenti solebant*. Talem in Bibliothecæ quondã Palatinę volumine cum umbilico circa medium osseo mihi ostendit Ianus Gruterus suâ ætate veterum eruditione apprimè celebris. Aliis prætereà rebus etiam aptatum fuisse à veteribus, qui sua studiosè sigillabant, ex
Apolog. Apulejo certum est; apud quem *Linteum in mensa positum, sine ullo sigillo, sine vinculo*. Piscationibus itidem tradit Hesychius: Λίνον, σημαίνει δὲ καὶ τὸ ἁλιευτικὸν δίκτυον, καὶ τὴν ὁρμιάν. Rete nimirum, & Li-

neam

neam ſignificat. Quo modo *Lina* Latinorum Poetarum Principi Retia ex lino contexta. Et quî *Vinculum* Celſo aliâ ſpecie *Linum*, dum præcipit tunicas, antequam excidantur, vinciri lino: quod anteà poſuerat clariſſimè, *duplex triplexúe, ſic tortum ut unitas facta ſit?* Ligaturam ſanè profert è lino Ægineta. Levius autem eſt, quàm ut veritati quicquam officiat, quòd Celſus potiùs Aciæ vocabulo, quàm Lini uſus fuerit: quandoquidem Synonymorum delectus cuicunque ſcriptori ſemper fuit arbitrarius; nec Species Differentiis ejusdem Generi æqualibus dividitur. Sed neque Autor idem accuratiſsimus L. 7. C. 25. magis indiſtinctè, quàm C. 14. & 21. Filũ accepit. Ibi enim de Infibulatione ſermo, quæ propriam æquè ſeparatamque cõſideratione͂ requirit, ac reliqua umbilici & omenti vitia; imò, quod ſatis perſpicuè ſignificat Vidus Vidius, à Fibula vulneraria eſt omninò aliena; ut præter ſermonis conſuetudinem antiquis receptã Vir eruditus cum Marcello Donato voluerit vulnerum unionem apud Medicos Infibulationem appellari. Neq; Æginetam in γαςροραφίᾳ de Filo indifferenter, verùm de Fili, ſi ita loqui licet, conſiſtentia, ſiue ratione, quę ipſi ῥάμματος σύςασις, audiẽdum ſuadẽt ipſiusmet verba ex Galeno plenè tranſcripta. Sic enim ipſe: τὸ μὲν γὰρ σκληρότερον ἐκρύσει τὸ δέρμα, τὸ δὲ μαλακώτερον αὐτὸ φθάνει ῥηγνύμενον. Vidius cum Andernaco vertit: *Quod enim durius eſt, cutem*

1. Georg.
L. 7. C. 19
L. d. C. 4.
L. 6. C. 71.
L. 5. C. 26.
C. 14. & 21.
Chir. L. 4. C. 1.
Dilu. lin. L. 39.
Met. Med. L 6. C. 4
L 6 C. 22.

rum-

rumpet; quod mollius, confestim ipsum rumpitur. Quî verò mollius rumpetur prius, si metallicum: quum eò durabilius, quò mollius metallum magisq; ductile: aut si rumpatur maximè, quomodo non rumpet unà cutem, confestim incidendo? Nihil ergò Scriptor ille Græcus de Acia ad Neotericorum opinionem; nec ejus verba quidqvam ad Metalli substantiam: sed de Lino modicè torto, quo omniũ ętatum Chirurgi in ventris sutura usi,
L.7.C.16. & 17. præcipueque Celsus, ne quis putet ullum ab ævo me subterfugium quærere. Quæ verò Fabritius ab Aquapendente contra Fallopium depromsit juvenis, vix cordatos movent. Quid enim refert, quòd Acia apud nullum Linguæ Latinæ autorem reperiatur præterquam apud Celsum: nũquid proptereà Fili significationẽ nõ merebitur? Glossographos veteres parum tunc perviderat vir bonus, qui nõdum per ea tempora Cl. Virorum Henr. Stephani & Bonaventuræ Vulcanii curâ junctim in lucem venerant: nec per labores Anatomicos & Chirurgicas occupationes ejusmodi minutiis apud recentiores vacare licebat. Et quæ ratio est, ut rem, quia nihil de ea perscriptum, propterea non esse arbitremur? Dubium sanè nullum est, quin præter Titinnium, & Celsum aliis, quorum memoriam obscuravit vetustas, eodem sensu vox ea in-
De Med. C.2. notuerit. Marcelli Empirici occurrit locus insignis: *Hedera in capite statuæ cujuslibet nasci solet. Ea si*

in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

in panno rufo acia rufa vel lino rufo ligata capite vel temporibus alligetur, mirum remedium Hemicraniæ vel Heterocraniæ præſtabit. Nec aliter legi poteſt aut debet, quidquid alii de *Aſcia*; quum diligentiſsimi Medici vulgatæ lectioni patrocinentur libri quotquot in Germania, Gallia, ac Italia editi: & Aſcia, quæ Hippocrati σκίπαρνος, à ſimilitudine ſecuris, certū ſit Deligationis genus. Vnde Heſychius: Σκίπαρνον ἐπιδέσμου ἰατρικοῦ ὄνομα; & σκίπαρνον, ἀμφίστομος πέλεκυς quanquam illuſtris Empiricus mentem ipſe ſuam abundè aperiat. Sileo, multa Latiaris eloquii monetâ ſubinde naſci nova ad pleniorem ſignificatum: imò ſuam cuivis, maximeque Celſo, ſermonis rationem eſſe. Adeò veriſsimum Poetæ ſcitum illud: *Hor. in Ar.*

Ut ſilvæ foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas,
Et juvenum ritu florent modò nata, vigentq;.

Nam & quæ vetera nunc ſunt, fuerunt olim nova, & quædam in uſu perquam recentia. Quintiliani ætate inventum erat à Cicerone FIBVLATVM novè: quod nobis jam ſatis tritum. Ejusdem ponderis eſt, quod opponitur Hippocraticum: Ἅμμα δὲ καὶ ῥάμμα μαλθακὸν, οὐ μέγα. Anutius Foeſius cum Trincavellio vertit: *NODVS verò, & FILVM molle ſit, non magnum*. Idem tamen, quod ſupra monui, in Oecon. Hipp. habet, *Nodus & Acia*; ῥάμμα verò in Galeni Comm. dixit *filum*. Ianus

Quint. In. Or. L. 8. C. 3.

De Offic. Med.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Cornarius, quem ſequitur Mercurialis, tranſtulit: *Nexus & filum mollia, non magna.* Fab. Calvus parū Latinè, nec ſine Soloeciſmi crimine: *Sutura verò Rhammaue mollis, nec magna ſit.* Et paulò ante: *Colligamentum vinculumue ſeu Hamma, Suturamque Rhammamve non infra, ſed ſupra diſtribuito.* Germanam horum mentem omnium judicio optimè in Commento aſſecutus eſt Galenus Hippocratis Genius, qui apertè pronunciat, non de Faſciis, ſed de Filo hoc in loco Hippocratē agere. Omnis tamē ſermo hîc faſciæ causâ inſtituitur; cujus pars neceſſaria eſt filum, cui nodus apponitur. Quod neque obſcurè ſignificavit Vidus Vidius, qui hæc Faſciæ iconi ad Galeni textum adſcripſit: *Nodus Aciæ in Faſciis.* Hinc Gorræus in Definitionibus Medicis Nodum faſciarum interpretatur, quum ambo capita inter ſe vinciuntur. Imò, Seni Coo Ἅμμα *nexus eſt, qui ex habenis aut faſciarum cruribus implexis efficitur.* Vnde Galenus Ἅμμα, *quod fit faſciis inter ſe connexis & complicatis, vel quum duo extrema, vel quum alterum tantùm ſcinditur, vel quum tertium extrinſecus injicitur, quod* Κατάλημμα, *velut comprehenſamentum vocant.* Hippocrates tamen Κατάβλημμα dixit. Quod Marcello forſan eſt *Præligamen*: ad continendam ſive adſtringendam Deligationem. Viderunt hoc ipſum Interpretum Græci ſermonis plurimi. Ἅμμα nempe ab ἅπτομαι, *Nector*, ſiue Ἅμμα Dialecto Ionicâ Hippocrati familia

Margin notes: Comm. 2. T. 8. — Comm. de Offic. Med. — De Art. — Comm. 2. de Offic. — C. 29.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

miliari Ioan. Maciochus voce, ut Festo visum, Græcæ vicinâ reddit *Amentum*, & *Copulam*; Iacobus Tusanus, quem Budæus ad verbum secutus, exponit *Copulam*, *Nexum*, *Nodum*; *Colligamentum* Calvus, & *Vinculum*, etiam autoritate Eustathii, & Phavorini, qui cum Hesychio τὸ Ἄμμα explicant Δεσμὸς; quorum sententiæ rectè favit Ioan. Castronus in Dictionario magno, quod Patavii in Coenobio Divi Ioannis in Viridario M. S. typis vulgato auctius extat. Addit Tusanus Ἄμμα notare *Vittam*, *Fasciam*, siue *Illaqueamentum* ex Dionysio Alexandrino de Apolline: quod Scribonio Comp. 84. 135. 131.
Largo est *Laqueus*, *Instita*, & *Fascia*. Est & Græcis Σχοινίον, hoc est, *Amentum*, *Funis*, *Restis*; Dionysio de Orbis Situ, *Zona*; & Metaphoricè in Epigram. ἅμματα παρθενίης. Catullus *Zonam* dixit; in Carm. 2.
Epithalamio *Zonulam*, in Elegia ad Ianuam disertè Homeri exemplo *Zonam virginitatis*. Zonę Od. 11.
verò nomine Hymenem intellexisse Poetam, notant elegantissimi ipsius Hendecasyllabi:

Tam gratum mihi, quàm ferunt puellæ
Pernici aureolum fuiße malum,
Quod Zonam soluit diu ligatam.

Porrò autem Celso etiam Vinculum duobus lini L. 7. C. 14. 16. 21. 22.
capitibus constat: qui loco Nodi quamvis extremas Fasciæ partes assuere maluerit, ne ulcus læderet: nihilominus variandæ labiorum unioni nodus commodior, dum sine difficultate sic aptetur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

L.5.C.26. ut nihil pariat doloris. Modum docuit idem alibi: *Nodus vulnus lædit, niſi tamen longè abeſt*. Apertiùs
De Offic. Hippocrates: ἀρχὰς βάλλεσθαι μὴ ἐπὶ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθεν ἢ ἔνθεν τὸ ἅμμα. *Principia non eâ parte quâ ulcus eſt injicienda, ſed hinc vel inde nodus faciendus*. Oribaſio autem quædam laquei ſpecies etiam *Simplex*
De Laqu. C.6. *Nodus* appellatur. Verùm & latiùs extenditur hujus nominis uſus. Sic enim Gloſſa: ἅμμα ἐν δεσμῷ, ἐν παλαίστρᾳ. Senecę *Luctatoris*, Sidonio Apollinari *Palæſtritæ nexus*: quem doctiſſimus Salmaſius brachiorum circa collum implicationem intelligit.
L.6.C.3. Ep.3. Imò Eilhardus Lubinus Ἅμμα vertit *Filum*. Magis ad rem noſtram Ῥάμμα, quod & Gręco-Barbaris Ῥάμματον vocari Io. Meurſius in Gloſſario curioſè notavit. H. Steph. in voce Ἀγαθὶς ex Euſtathio ῥάμμα ſtatuit Filum, quo aliquid ſuitur. Hinc σπάρτα νεῶν apud Homerũ Salmaſius verè intelligit ῥάμματα, fila nempe ex cannabe, lino, ſtupa, quibus naves cõſuebãtur. Ideoq; Bacchũ femori ſuo inſutũ mox editurus lepidè ingeminauit Iuppiter, Λῦθι ῥάμμα, *Solve filũ*: ut vel hinc Grãmatici Liberũ Διθύραμβον quaſi Λυθίραμβον comminiſcantur. Ῥάπτω enim, *Suo*, *Sarcio*. Quò ſpectant hęc Etymologici Magni: Ῥάπτω σημαίνει δύω· τὸ, τε πλέκτω, καὶ τὰ διεστῶτα. Graphicè Iul.
L.10.C. 31. Pollux ex Archippo: Ῥαφίδα καὶ λίνον λαβὼν τὸ δὲ ῥῆγμα σύρραψον. Rudolph. Gualtherus Latinè dixit: *Acum filumq́ arripiens rupturam hanc conſue*. Benè Phavorinus: Ῥάπτω μέντοι καὶ ῥάμμα, αὐτὸ τὸ ἐρράφθαι, ἐν χρήσει·

Vidus

Vidus Vidius apud Galenum reddidit *FILUM*, quod teste Galeno *in acũ conjicitur, seu* (ut clariùs idẽ Comm. T. 10.) *quod unà cum acu trajicitur, vel ut incisæ corporis partes inter se conjungantur, vel ut extrema pars Fasciæ inferioribus assuatur. Cujus Materia linum est, siue lana, siue quid aliud ejus generis.* Quę multiscii Autoris verba quum in suas Definitiones Medicas candidè traduxisset Gorręus, nullam certè incurrit inscitiæ censuram. Neque enim aliud ipse à filo vulgari Aciam Celsi opinatus, quid rei esset assequi non potuit, quum ῥάμμα dicat, siue Linum, sive Lanam, sive quippiam aliud hujusmodi; eodem planè sensu, quo Vidus Vidius Galeni illud τι τοιοῦτον, *ejus generis*. Idq; ita palam est, ut nullam imaginari liceat cavillationẽ, quâ quod ejus generis est, diversum quidpiam connotet; quum posito Contradicentium uno removeatur alterum. Molle nempe innuit ille, quodq; plagis uniendis convenientissimum. Quod neq; subticuit Galenus Libro de Fasciis proprio. *Materiâ*, inquit, *inter se dißident. Quoniam nonnullæ ex lana, alia ex membranulis.* Quo fortassis nomine, quidã, ut refert Salvus Sclanus, ex charta pergamena bitumine illita Fibulas effinxere. Quid verò absurdi, si vel Aciam ipse à Filo vulgari diversam putasset formâ, quam Celsus duplicato filo torto circumscribit? At quando νομὴν γίγνεσθαι explicatè jubet Senex noster, Galenus quidem hanc dictionem

De Off. T. 7.

Comm. 2. in Hipp. de Offic.

nem

nē, quę deligationis distributionē seu progressionē significat, fasciis sępiùs aptari docet; Filo tamē etiā accommodat, sed quà fasciam firmat, ut ibidem prolixiùs patet. Hac ratione, à Celso parum diversâ, Tusanus Ῥάμμα Suturam ac Deligaturam à Ῥάπτω derivat; & Budæus è Iosephi Antiquitat. vocem hanc exponit Fibulam sive Tæniam, quæ per anulos excurrit vestis scissuras committens. Maciochus pariter, atque ex Hesychio, Lexicographis quibusdam hîc suspecto, Budæus Filum explicat, & Licium. Quod postremum interpres Gualtherus in Pollucis loco nupero retinuit, ubi: Ῥάμμ' ἐπικλώσας traduxit *Licium involvisti*. Conditionē ipsius non segniùs persequitur Hipp. quàm Nodi. Totum Fasciæ gratiâ. *Molle* enim exigit, ne comprimat; *non magnum*, seu (quod Galeno idem est) non parvum, hoc est, modicum, ad celeritatem in agendo laudatam, quam longitudo sæpiùs moratur. Quod sanè præceptum magnâ sui parte nec postremum in Sutura locum habet apud Æginetam. Eandemque fuisse magni Hippocratis mentem disertè satis indicat ipse noster, cujus consilio Maxillæ fractæ curationi fascia aut mollis habena convenit. MOLLE verò, & MOLLITUM inter se dissident. *MOLLIS quippe vocabulum*, autore Galeno, *ut DURI, de quadam corporis affectione propriè dicitur, quam nec interpretari quidem, qualis sit, pluribus est opus, nemine vel*

L.7.C.14.

L.6.C.52.

Cels. L.8. C.7.

De Sanit. tuenda. L. 2.C.5.

ex voce ipsa non ad rei notitiam perducto. Hoc tamen Materiæ potiùs indolem redolet, quàm Formæ. Siquidem *Molle*, Etymologicis quasi Mobile à Movendo appellationem trahit, quidquid in quamcunque partem moveri possit, ut apud Lu- *Lib. 4.*
cretium *Mollia membra*, & *Mollia brachia*. Quo modo Iunius etiam Philargyrius Grammaticus antiquus id apud Virgilium accipit, & nonnulli ὑγρὸς apud Theocritum Metaphoricè *Flexibilis* reddunt. Molle etiam, quod in se cedit, ut apud Galenum, *De simpl.*
nec durum est; quemadmodũ Poetæ Mollis lana, *Facul. L. 5. Cap 5.*
annotante Non. Marcello; & apud Corn. Cel- *Georg. 2.*
sum *præcordia mollia*, *duris* contraria: quodue, *L. 3. C. 20. & 21.*
aliis corporibus facilè cedit; sicut *locus mollior* Cel- *L. 2. C. 17. L. 8. C. 4.*
so in Calvariæ pertusione. Ita Virgilius molles *AEn. 10.*
undas protulit exemplo Lucretii, cui etiam *Mollis Aqua*. Neq; aliud Hippocrati significare potest Μαλθακὸν sive Μαλακὸν, quàm Delicatum; qualiter Celsus Hippocratis sententiam declaraturus addi- *L. 2. C. 1.*
dit de suo, *maximè in mollibus corporibus*, quę & *L. 3. Aph. 11.*
ipse *teneriora* nominat, & præcipuè mulieribus tri- *L 3. C. 21.*
buit; quibus ipse paulò post *duriora* opponit, seu *valentia*, nimirum quę viribus pollent; ut *durari* *L. 2. C. 10.*
corpus nihil ei sit aliud, quàm *firmari*: quanquam *C. 14.*
Durare & *Mollire* etiam de Cute protulit. Vnde *L. 3. C. 6.*
in Leucophlegmatia pro frictione commodè præ- *& 21.*
cepit manus aut pueriles aut muliebres adhiberi, quò mollior earum tactus esset. Nec Latinos Gręcis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

De re rust. L.2.C.9. cis eloquio inferiores ostendit ubertim Varro Quintiliani sententiâ Linguæ Latinę peritissimus: *Ita pascere pecus oportet, ut averso sole agat. Caput enim ovis molle maximè est.* Μαλακὸν verò Molle, Adv.L.11. Cap.8. seu Maturum, ac Dulce interpretatur etiam elegãtioris doctrinę vir Turnebus; cui apud Galenum De us.par. L.12.C.2. Σκληρὸν Durum ac renitens propriè opponitur: quorum utrumque vino commune est. Qualiter Maro *mollissima vina* dixit: & Lyricorum Princeps *Molle merum*. Græcorum forsan exemplo: inter quos Aristoteli μαλακὸς οἶνος pariterque Theophrasto, quod Theodorus Gaza sine Cl. Heinsii censura *vinum molle* vertit; quemadmodum & doctiss. Io. Saracenus οἶνος ἁπαλὸς in Dioscoride. L.5.C.9. Parum verò interest, sive cum Lævino Torrentio viro præclaro *Maturum* hîc intelligas, seu cum Cel- L.2.C.20. De Intern. Affection. so *Lene*, quâ notione apud Hippocratẽ οἶνος μαλθακὸς *vinum molle, quod ad aquam proximè accedit,* idem quod Erotiano post Dioscoridem ἁπαλὸς, cui in De Caus. Plant. L.6. C.24. Atheneo ac Theophrasto σκληρὸς opponitur. Simile huic est Ἁπαλὸν, *Tenerum,* seu *Molle*. Quod L.4.C.3. Var.Lect. L.29. C.9. Celsus ovis adsignavit: quanquam C. V. Petrus Victorius Pinelli consilio vocem hanc expungendã moneat. Recentia sine dubio is voluit, sicut Castaneas Virgilio molles è Non. Marcello notavit Ioan. Pierius Valerianus, & utroque prior Macro- L.3.C.16. L.4.C.4. bius. Quâ sermonis formâ Celsus cibis acribus molles, nempe mites, ac lenes opponit. Senectutẽ

quoq;

quoq; Romanæ eloquentiæ parens eleganter dixit *Cat. Mai.*
mollem & jucundam; Vocem Hippocrates mol- *Epid. 2.*
lem, quæ exilis est, ut asperã, quę dura. Absit verò
Celsum autorem gravissimum credamus unquam
idẽ repetere, aut verba innouare; quũ apalis mox
addat mollia; eademq; voce usi fuerint Scrib. Lar- *Comp. 134.*
gus, Plinius Valerianus, Cæl. Aurelianus, Mar- *L. 5. C. 12.* *Chir. L. 2.*
cellus Empiricus, Apicius, Octauius Horatianus, *C. 7.* *De Med.*
atque inter recentiores Gariopontus. Sed propiùs *C. 20.*
ad rem. Ferrum equidem molle plumboque vici- *L. 7. C. 17.* *L. 2. C. 10.*
num rotarum usibus aptum ex Isidoro didici. *L. 6. C. 27.* *Orig. L. 16.*
Hoc tamen, quantumvis ductile ex facili in fila at- *C. 20.*
tenuetur, nunquam metallicę substantię cum len-
tore duritiem exuit; sed tale censetur comparatè,
non aliter quàm Celso *Aqua dura*, imitatione *L. 2. C. 30.*
Hippocratis, *quæ tardè putrescit*; & *Muria Dura*, *De Aer.* *Aq. & Lo.*
quæ aliter eidem asperrima dicitur, etiamsi ea sa- *Com. 23.*
tis liquida, nec ut doctissimo Mercuriali visum ad *l. d. C. 24.* *Var. Lect.*
solem induruerit, quæque Scribonio Largo recens *L. 2. C. 66.* *Comp. 60.*
exigitur, & manifestè potabilis indicatur. Quo- *185.*
circa irrito conatu A C I A Filum elicitur Metalli-
cum; quia Metallum, vel propter formam, vel ab
igne, vel suâ naturâ molle, seu regulare est; quod
Cl. Salmasius eruditè post Isidorum è Plinio in re-
gulas aut clavos *Ductile*, id est, lentum ac flexile *In Solin.* *C. 52.*
exponit. Enimverò quamvis id arte Mollitum
censeatur veriùs, quemadmodum Poetæ

mollitum in fila metallum: *AEn. 3.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

L.8.C.1. Celſus tamen ſcripſit *Suturam calvariæ carunculâ mollîri, cartilagine os pectorale*; quo Sternum intelligit. L.7.C.26. *Oleum* quoque eidem *nervos mollit*: & Comp.135. Scribon. Largus edocet quæ Alvum molliunt ſiue L.2.C.29. laxāt; pariterq; ante ipſū Celſus. Imò, hic ipſe *Febres* L.cit.C.4. & 12. *per deceßiones molliri* tradidit. Lino autem quis Molle propius inficiabitur, niſi planè fūgus? Hinc Or.L.19. C.27. Iſidoro Λινάριον propriè, quod molle ac lene. Hujus verò cenſus eſſe, quod non nimis tortum, poſt L.5.C.26. Met. Med L.6.C.4. Celſum fatentur omnes cum Galeno; quò mitiùs corpori inſidat, & cum minori inflammationis periculo carni adhæreat, non tàm arctè ſtringendo, ad vitandum Cancri periculum. Harum tamen Cautionum circa Aciam prima duntaxat in Celſo reperitur; altera de Faſcia tantummodo prolata fuit. Molle autem torto, ut duro, hîc opponitur. Neque enim verborum adeò inops cenſendus Autor diſertiſſimus, ut non potuiſſet Metallum inſignire nomine magis proprio, quale eſt ductile, flexile, aut ſimile quidpiam. Sed Molle ipſi eſt, quod tangenti cedit, non quod ſubtile. Atq; ejus-L.7.C.4. modi ait ille *Linum eſſe crudū*; puta, nondum lixivio maceratum, *duplex triplexue, ſic tortum, ut unitas facta ſit*. Quâ locutione poſtremâ uſus etiam de Cōp.75. & 88. Simplicium mixtione Scribon. Largus. Tale etiam Loc.cit. Galenus approbat quòd, ſit molle, veluti Peli-Item l.3. Cap. ult. gnum à Plinio laudatum. Filum verò contortum, & per ceram deductum ad Suturam exigit Maria-

nus

nus Sanctus in Compend. Chirurg. quod Lanfrãcus inceratum appellat. Quapropter multi *Tortum* ad Metallorum classem detorquentes frustrà se hîc torquent. Quamvis enim non abnuam, *Torquere* non solùm idem esse quod *Rotare* ac *Trahere* juxta Virgilianum: Chir. Doct. 3. Tr. C. 2. AEn. 12.

Ferrum alii torquent, & obumbrant æthera telis.

Vnde apud Amm. Marcellinum *Ballistarum tortores*, & *Tormentum*. Sed & *Inflectere* atque *Curvare*; velut in eo Virgilii: L. 19. Georg. 2. v. 448.

Taxi torquentur in arcus.

Ex quo *Tortilis* ac *Tortuosus* Lucio Apuleio *Flexilis*. Id tamen verbum vorticibus proprium innuit Poetarum doctissimus: AEn. 1.

illam ter fluctus ibidem
Torquet agens circũ, & rapidus vorat æquore vortex.

Nec peculiarem in Chirurgia locum, sed communẽ aliis, obtinere hanc vocem, abundè patefacit Statianum: Theb. 6.

torto chlamydem diffibulat auro.

Cui conformis Sidonii Apollinaris

torto Fibula dente.

Dens autem clavus est, & quidquid tenet aut nectit, notáte ad Cirin eruditissimo interprete Taubmanno. Quâ vi Tibullus per Synecdochen Partis pro Toto Clavem innuens, v. 128. L. 1. El. 2.

— reserat fixo dente puella fores.

Aurum verò *tortum* quid Statio, non usq; clarum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Il. 18. v. 401. Nunquid, ut apud Grecorum Poetarum Principem:

Τῇσι παρ' εἰνάετες χάλκευον δαίδαλα πολλὰ,
πόρπας τε, γναμπτάς θ' ἕλικας, καλυκάς τε, καὶ ὅρμους.

Vbi Spondanus:

Apud istas per novenniũ fabricaui artificiosa multa
Fibulasq́ tortilesq́ armillas, fistulasq́ & torques.

Homeri verba licentiùs transtulit Eoban. Hessus:

quas apud arte meâ fabrilibus armis
Plurima confeci flabella, monilia, bullas.

Camerarius ἕλικας *Torques* convertit. Quid etiam hoc loco ἕλικες, valdè obscurum. Neque enim diligens ceteroquin Interpres Eustathius de his aliud, Iλ. μ. quàm quod ἕλιξ, ἀπὸ τοῦ ἑλίσσω, *volvo*, vitium sit anulus seu capreolus: τὸ λεπτότατον οἷά τι νῆμα, ᾧ δράττεται ὅσα καὶ χειρὶ, τῶν παραπεφυκότω· quibus non dissimile quidpiam in quadam Fibula apparet. Ecquid enim helici in ipsa alioqui simile? Ac licet vox ista Grecis L.2.C.8. & L.11.C.2. nativa, Columellæ tamen scriptori satis Latino *Elices* idem sunt quod Colliquię, siue sulci aquarii, De re rust. C.155. per quos aqua collecta è liris ducitur; Catoni *Inciles*, & *Incilia* pariter Festo; etiamsi Passeratius, contra omnia exemplaria conjecturâ satis probabili, *Inlices* siue *Illices* scribendum putet. Columellam verò loco pridem laudato tuetur etiam Homeri Scholiastes: ἕλιξ ἁπλῶς συστροφὴ, ἐπὶ οὐδὲ τύχους ἢ ὕδατος ἢ καμπτῆρος. Verùm Poetam optimè explicare videtur Hesychius, apud quem Ἕλικες, ἢ ἐνώτια, ἢ ψέλλια, ἢ δακτύλιοι. *vel inaures, vel armillæ, vel anuli*. Effugium itaq;

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

non usque tutum Aciæ Celſi quæritur, quando *non nimis torta* putatur non nimis implexa & , in gyrum rotata. Etſi enim hæc ſignificatio vera; certum tamen eſt, Accidens commune diſtinctam non inferre Materiam, veluti partem rei eſſentialem. Audiatur, ſi libet, in contrarium mirabilis Mutationum Autor: Ov. Met. 1.

cava buccina ſumitur illi
Tortilis in latum, quæ turbine creſcit ab imo.

Neque enim Chirurgi peritiæ à vetuſtate ſive uſu decorum fuerit, aut vulnerati patientiæ tolerandum, aciæ extrema in ſummo juncta digitorum tortu in opere ipſo implicari. Fabritii ab Aquapendente juvenile hoc erat inventum, quod maturiori ætate damnavit. De quo verè Metrodorus: τὸ νέον ἅπαν θρασύ. Aſt ea de re ne verbum Celſus, qui jubet capita fili deligare; torquere, quod viderim, nunquam. Neq; is Acum, ſed Aciam , poſtulat mollem. Minùs, quod ei quidam imputant, talem in Fibula voluit, ubi Acia craſſior, quàm in Sutura. Vtrobique nimirum eam ſimpliciter requirit, etiamſi Fibula vulneri magis hiati conveniat. Sententiæ ipſius magis adverſatur, quod opinantur quidam, Aciam non nimis tortam eſſe, quæ non penitiùs in cuticulam inſeritur. Quaſi verò ſui parum memor artifex jam prohibuiſſet, quod in vulnerum glutinatione paulò ante præceperat: debere aliquid ex carne comprehendi l. 5. C. 26.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

hendi. Tortuoſas autem Fiſtulas flexaſque ſi quã-
do Celſus ob curvaturam Rectis oppoſuerit; quî
Acia inflexa & Metallica inde conficitur, ut non
Æn. 4. Tortam potiùs implexam dixerim, quo pacto Vir-
Comp. 43. gilius Funes tortos, vel Scribonius Largus *Linteum*
L. 5. *C.* 28. *intortum*, & Celſus ipſe *Papyrum intortam?* Eam
ſanè ſignificationem de Filo ubique retinuere,
etiam incultiores Chirurgiæ Doctores, inprimis
Tract. 2. *C.* 8. *in* 4. *Fen. Av.* Ludovicus Bertapalea, qui jubet Chirurgum ipſũ,
ne ſit nimis tortum, filum deſtorquere; quod Pli-
nio eſt *Retorquere*. Ejusmodi verò filum Nicolaus
Ser. 7 *Tr.* 4. *Sum.* 1. *C.* 55. Florentinus barbarè quidem, ſignificanter tamen,
Cordoſum vocat; nempe, reſtis inſtar ex diverſis filis
ita contortum, ut capreolum repræſentet. Hinc
Peccetius Celſi illud, *Acia non nimis torta*, expli-
cat, *duplicata*; & Fabritius ab Aquapendente Aciã
intelligit Filum ex duplicato lino intortum. Ap-
poſitiſſimè de venefica Petronius: *Illa de ſinu liciũ*
protulit varii coloris filis intortum, cervicemque vin-
Arch. L. 10 *C.* 15. *xit meam*. Atq; hoc modo Vitruvii intelliguntur
De re mil. L. 4. *C* 9 *Nervi torti*, & *Funis nervinus* Vegetii; quem alter
ille manifeſtiùs dixit *è nervo tortum*, Ammianus
Lib. 23. Marcellinus *multiplicem chordam nervorum tortiliũ*
appellavit. Verùm, & Celſus ipſe in Ramice,
L. 7. *C.* 18. quam Græci Κιρσοκήλην appellant, venas ſcroti con-
glomeratas dixit intortas: quando ſcilicet, ut ipſius
utar verbis, plures inter ſe involvuntur. Albuca-
Chir. P. 2. *C.* 64. ſis eleganti Metaphorâ vocavit *Ramicem cum vite*,

quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

quam ipſe venam involutam, groſſam, plenam ſuperfluitatibus Melancholicis definit. Ceterùm, filo aureo vel plumbeo Peritonæi proceſſum intercipiente Herniam noſtro ſeculo aptè curari; adhuc dubium eſt. Aureo id à nonnullis tentatum ſcio: num plumbeo, ambigere licet, quòd nimis molle longo temporis tractu vix oneri reſiſtit. At ſine dubio parum etiā feliciter aureo; quòd membranæ iſtius productione fili duritie attritâ, ſeu, quod Paræus advertit, virgulâ malè complicatâ, dum ruptâ ſuturâ ſolvuntur inteſtina, non raró recidiva cum vitæ diſcrimine attrahatur. Hinc Lithotomi tandem ad Linum tortum recurrere fido uſu tutiſſimum deprehenderunt. At ſolidorum corporum longè alia ratio eſt. Quo nomine Hippocrates De Art. Com, 2.T. 25.
Cous interprete Vidio, præcipit *dentes inter ſe ligādos auro potiſsimùm, vel certè lino, donec oſſa maxillæ conformentur*. Apertiùs noſter ille Romanus: L.7. C.12.
ſi ex ictu vel alio caſu aliqui labant dentes, auro cum his qui benè hærent vinciendi ſunt. Mihi etiam ſubmonere liceat, ob virus cavendum ab ære, cæteriſque deficientibus, ὅτι ἄσηπτόν ἐστιν· *quòd*, maximi Senis judicio, *minimè putreſcat*, tutiorem fore ſetam equinam ab Ægineta propoſitam. De cujus uſu ad L.6.C.92.
Vet. M.S. Florentini fidem ita Celſus: *Si transver-* L.8.C.7.
ſa maxilla fracta eſt, ſub qua caſu ferè dens ſuper proximum dentem excidit: ubi ea in ſuam ſedem collocata eſt, duo proximi dentes: aut ſi hi labent, ulteriores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

inter se setâ deligandi sunt. Speciatim Hippocrates ἱππείην τριχὰ appellavit, id est, *Setam equinam*, ut elegantiùs veterum Latinorum exemplo Foesius, quàm Cornarius, qui *pilum equinum* reddidit; quávis & Gualthero τρίχες ἵππειοι apud Iul. Pollucé sint
L.1.C.9. 6. *Pili equini*. Tullius Naturæ providentiam proli-
De Or. 3. xiori sermone expositurus: *Oculos natura nobis, ut equo & leoni setas dedit*. Et de Dionysio Tyranno
Tuscul. 5. verba faciens: *fulgẽtem gladium é lacunari setâ equi-*
L.2.Ep.13. *nâ appensum demitti jussit*. Sidon. Apollinaris expressiùs: *mucro districtus filo equinæ setæ ligatus, & ita pondere minax ut acumine, gulam formidolosi Tantaleo frenabat exemplo*. Lis autem omnis de Aciæ circa vulnus usu inter doctos vertitur. Quádoquidem igitur majus, imò certius, à Metallo, quàm à Lino, vulneratis partibus detrimentum instat; quo jure Ferrum molle Suturæ conferet, ut tolerabilius minusque crudele Fibulâ seu ferreis Hamulis: quum neque hoc unquam committendum, quod in ejusmodi Sutura vitari nequit, ut ægrum Medicus laceret, aut torqueat; quin potiùs,
Gal. Meth. Med. L.14. C.23. quantum fieri potest, sine dolore ad sanitatem perducat? quomodo, lite de Fibula necdum certo judice diremtâ, dubium quod est à magis incerto cõfirmatur? Celsus autem Suturę nomine quid potuerit intellexisse; num solam Acum ex molli ferri filo ad curvaturam facili, non ducentem filum; jam non disputabo ulteriùs: siquidem ab Existé-

tia

tia eius, ut loquuntur Philoſophi, quod eſſe poſſit, ad actum nihil cogitur. Neque hîc quærendum cenſeo, quid fieri potuit, ſed quid factum. Quod certè ex ipſis Celſi verbis perſpicuum adeò eſt, ut de eo ampliùs dubitare verear ne pertinacioris fuerit animi. Aliorum quoque conjecturam parum roborare poterit Paræi Sutura, quæ neutiquā filo aureo, ſed virgâ aureâ perficitur, nec quibusvis vulneribus, ſed uni Rupturæ vitio excogitata; Guidonis minùs, quam cum Felice Platero Fabritius ab Aquapendente magis doctrinæ, quàm uſus, gratiâ deſcripſit, imò, creſcente cum annis judicio, voce & calamo ex Arte proſcripſit; quamq; Platerus nunquam adhibuit, quin vulneris glutinationi non ſufficere fatetur. Et ſi eam vel maximè admiſiſſent iſti, ejusdem nihilominus animi fuiſſe Celſum adhuc in ancipiti eſt. Prætereà, quum priſcos ſemper arbitros poſtulent alii, quid primi inter Latinos Medici ſententiæ à noſtrorum temporum viris accedet, quod non ex ipſomet derivârint, ſi, ut verè Scribon. Largus, *per Antiquos Autores conſummatur Profeſſio?* Parum etiam huc facit, quòd Filum non patiatur vulnus eſſe latius. Contrarium enim probat uſus artificum ſolertiâ confirmatus. Idque Celſum etiam animadvertiſſe video, dum ait: *Ferè tamen Fibulæ latius vulnus eſſe patiuntur. Sutura oras jungit, quæ ne ipſæ quidē inter ſe contingere ex toto debent, ut ſi quid intus hu-*

Chir. L. 7. C. 16.

Prax. Tr. 2. C. 7.

Præf. ad C. Iul. Calliſtum.

L. 5. C. 26.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

moris concreverit, sit quà emanet. Quod nullus quoque Scriptor eruditis receptus filum voluerit Fibulæ Materiam, sed æs, ferrum, aurum, quî intelligendum, jam satis superque monstratum fuit. Nec magis Metallum inferunt verba, IMPONERE, INIICERE, SVPERDARE, quàm Linum. Siquidem Autor noster eadem indiscriminatim non aliter Medicamentis Externis, & distinctiùs Ceratis, Emplastris, Linamentis, ac Spongiis, quàm Suturæ, Fibulæ, & Ferramentis, passim adsignat. Imò, prolixus adeò horum verborum est usus, ut Salmasius ad Tertullianum observet Togam vel Pallium propriè imponi, dum supra ceteras vestes injicitur. Frustrà etiam desiderantur à nonnullis veteres Mechanicarum Artium libri, qui Aciam filum quodvis metallicum, propriissimè autem ferreum, sint prodituri. Antiquiores enim Grammatici vix id tacuissent, aut omisissent; nostræ nec minus memoriæ literatores, qui minima quæq; alicujus usus, potissimùm circa Nominum rationes, diligenter enuclearunt. Horum profectò diligentiæ Bitonis, Heronis, Pappi, aliorumque istarum literarum indicium debemus; inter quos promissum ab eruditissimo Meursio Athenæum efflagitamus. Nihil tamen pro ea sententia in vetustissimis Vaticanæ aut Mediolanensis Bibliothecę libris hactenus visum. Si quid autẽ eruditorũ labori hîc relictũ, id à

L. 5. C. 26. L. 7 C. 1. 2. 4. 6. 7. 9. 16. 22. 25. 26. 30.

De Pall. 370.

Cl.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Cl. Salmasio procul dubio exspectandum, cui jam plenus eruditorum senatus raro nostri æui exemplo ambiguam ingenii judiciique palmam decreuit.

CAP. XVI.
Epilogus.

HIs positis, quum Celsi præcepto Aciâ seu filo non nimis torto Sutura plagas in molli parte, Fibula verò in vulnere carnis hiante, oras in unum attrahat; ei subscripsisse, à quo nata certaminis occasio, non minus æquum erit, quàm tutum. Antiquatam quippe ac penè obscuratam, opinione potiùs ac vulgi sensu, quàm naturâ, Aciam suis ille natalibus restituit, summæ autoritatis Medicus, maximusque doctrinæ Hippocraticæ imitator, vel potiùs Hippocrates Romanus, ὃς πάντα ἐφορᾷ. Quo autore quum Medicina cœperit Latinè loqui, optimus suorum jure verborum interpres erit; nec magis fidendum hîc Poetarum vel Oratorum lenociniis, quàm nativæ sermonis pulcritudini, quę in hoc Latinorum Medicorum principe ubique enitet. Aliam sibi Aciam ad libitum imaginentur alii. Non moror, non sum invidus. Ea enim est ingenii libertas. Quá sibi quisquis permiserit, mihi etiam in rebus dubiis indulgeat, fas est. Suum intereà cuique pulcrum esto: mihi sine gratiæ pretio veritas, Sapiē-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

tiæ initium. Quam si hîc fortassis attigerim, Æternę Veritatis munus agnosco, qui non omnia me novi assecutum; quum alius alio plura invenire posit, nemo omnia. Nec quidquam tamen tueor mordicùs. Aliud namq; est pugnare, aliud velitari. Sed nec ullâ gloriolę auiditate ea nunc mihi passus sum excidere, quę Musis & Amicis tenui filo ducta, vel planè obliteranda forsan, vel certè premenda aliquamdiu censueram; verùm voluntate eorum, quibus me prębere debui, quique damnosam consilio procrastinationem judicârunt, quamuis & necessaria festinatio honestas forsitan moras impetrasset. Noveram equidem, quàm arduum, & laudem diligentię simul, & gratiam celeritatis meruisse. Sed enim unum me solatur, quòd fermè rebus difficillimis venia sit prolixior apud prudentes viros, quibus non ignotum, quàm sit arduum, vetustis novitatem, novis autoritatem, obscuris lucem, dubiis fidẽ adferre. Probent itaq; damnent quidquid libet singuli, ut ipsorum mentem experiar. Sed ingenuitate Philosophi ingenio dignâ, nunquam ad monendum futuri tam promti, quàm ego ad mutandum. Iudices intereà exspecto viros probè & candidè literatos, ac peritos rerum; quos per utilitatem publicam obsecro, aulæo remoto, quâ decet animi integritate, ut res est, sententiam ferre velint. Verus laboris fructus est placere melioribus. Ex quorum

primis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

primis ſubſelliis virum incomparabilem Claudium Salmaſium appello, candoris & ſcientiæ famâ clariſſimum,

Omnis Doctrinæ ratio cui cognita, quantum
Sexcentis condit Varro voluminibus.

Symbolam ſi pro ſua benignitate, & publicæ commoditatis gratiâ, ex varia reconditæ eruditionis penu contulerint Galliæ ornamenta Ioan. Riolanus, & Renatus Moræus, in Vrbe Regia præcellentes Chirurgorum Ephori, dum vocabuli ſitũ ad noſtri æui uſum temperauerint, præclaris in Artem meritis ætas omnis plurimum acceſſiſſe fatebitur. CELSO autem veritatis aſſertæ patrocinium, me interprete, ſi adjudicaverit Medicorũ chorus, bono eventu in hanc arenam deſcendiſſe ratus, veriſſimâ Scriptoris non omnino mali ſententiâ operi manum impono. MAGNA LAVS VETERVM INSTITVTA SCRVTARI, MAIOR VERO GLORIA INVENTA SERVARE. *Vindic. Ep. ad Val.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

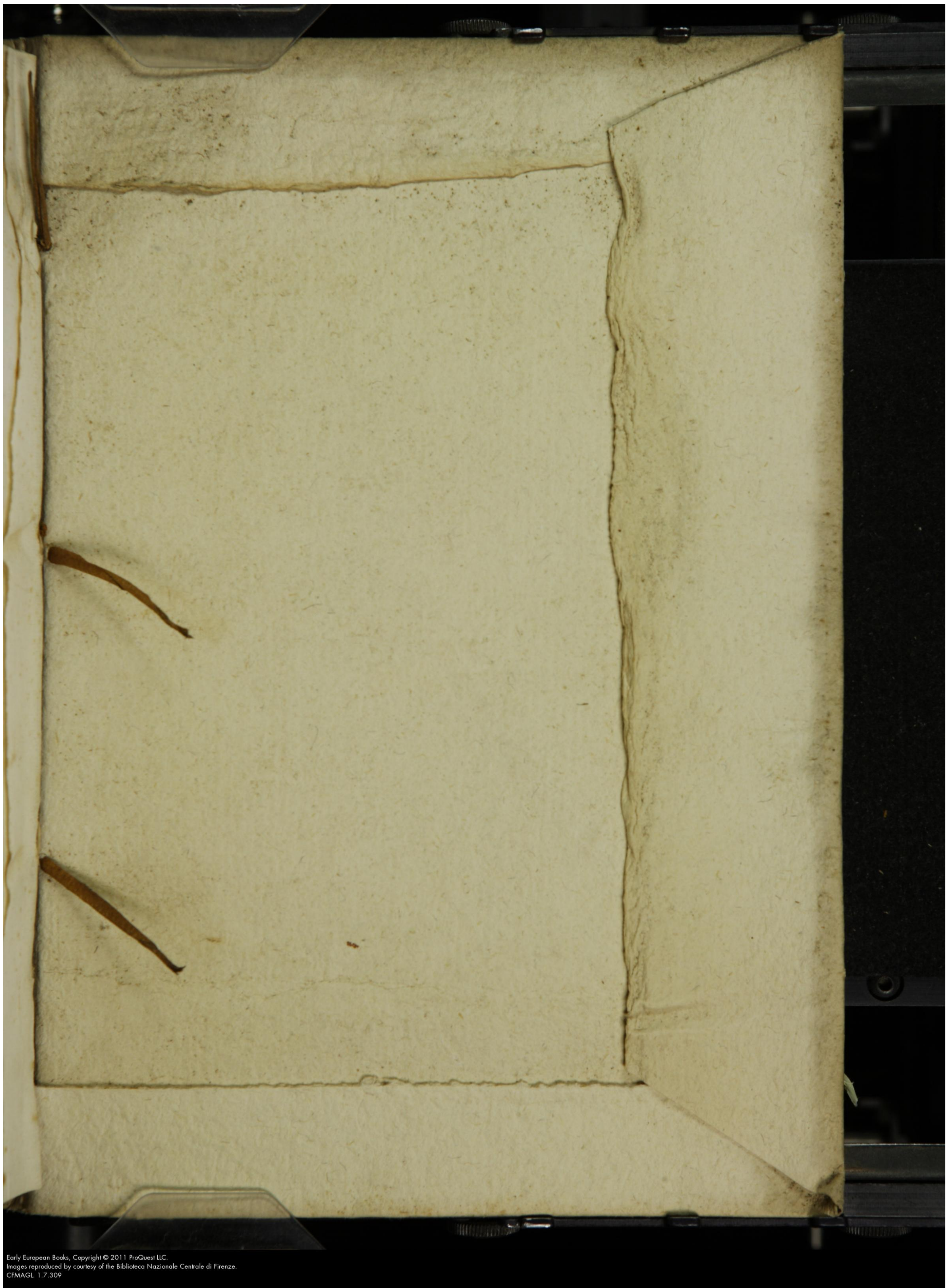
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

005644518

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 1.7.309